

Møteinnkalling

Utval:	Yrkesopplæringsnemnda
Møtestad:	Forskjønnelsen, 8. etasje, Wigandgården
Dato:	29.08.2017
Tid:	10:00

Det vert med dette kalla inn til møte i Yrkesopplæringsnemnda.

Tid: Tysdag 29. august 2017

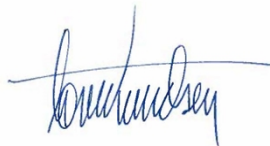
Stad: Wigandgården 8. etg. møterom: Forskjønnelsen kl. 10.00

Til dette møte har Anne Gine Hestetun meldt forfall. Tor Andre Ljosland er kalla inn som vara, men kan ikkje stille.

Innkallinga gjeld valde medlemmer i Yrkesopplæringsnemnda, og varamedlem for lærlingerepresentanten.

Ved eventuelle forfall frå faste medlemmer vil varamedlem bli kalla inn særskilt.

Dersom nokon av utvalet sine medlemmer ikkje kan møta og må melda forfall, vert dei bedne om å gjere dette snarast ved å gi melding på www.hordaland.no/forfall.

Tom Knudsen
leiar

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off.
PS 37/17	Godkjenning av møteinnkalling og saksliste		
PS 38/17	Godkjenning av møtebok - Yrkesopplæringsnemnda 31.05.2017	2017/623	
PS 39/17	Referatsaker (meldingar)		
RS 3/17	Idrettslinje knytt til yrkesfag	2017/2652	
PS 40/17	Oppdragsspesifikasjon – Pilotmodell for opplærings samarbeid skule næringsliv Bømlo	2016/4130	
PS 41/17	Handlingsplan for forebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme i Hordaland	2016/2578	
PS 42/17	Endringar i den yrkesfaglege tilbudsstrukturen	2017/4897	
PS 43/17	Samarbeidsprosjekt mellom vidaregåande skular og næringsliv Nordhordland	2014/10030	
PS 44/17	Samanslåing av Hordaland helsefagskole og Fagskolen i Hordaland	2015/11453	
PS 45/17	Høyringsuttale - forslag til ny lov om fagskoleutdanning og endringar i studentsamskipnadslova	2017/13507	
PS 46/17	Høyring - Innføring av forbod mot plagg som heilt eller delvis dekkjer andletet i barnehagar, skular mm.	2017/6158	
PS 47/17	Ymse		

PS 37/17 Godkjenning av møteinnkalling og saksliste

Arkivnr: 2017/623-8
Saksbehandlar: Ann-Magritt Juvik

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	38/17	29.08.2017

Godkjenning av møtebok - Yrkesopplæringsnemnda 31.05.2017

Forslag til avgjerd

Møtebok frå Yrkesopplæringsnemnda sitt møte 31.05.2017 vart tatt til orientering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Torbjørn Mjelstad
fagopplæringssjef

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Utval: Yrkesopplæringsnemnda
Møtestad: Forskjønnelsen, Wigandgården 8. etg
Dato: 31.05.2017
Tidspunkt: 10:00-11:00

Følgjande faste medlemmer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Tom Knudsen	Leiar	NHO
Sølvi Olrich Sørebo	Medlem	KS
Rita Jordal	Medlem	LO
Julie Dyrkolbotn Breistein	Medlem	Lærlingrepr.

Følgjande medlemmer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Anne Gine Hestetun	Medlem	A
Roald Stenseide	Medlem	FRP
Birgitte Svanevik	Medlem	NHO
Roger Pilskog	Nestleiar	LO
Atle Rasmussen	Medlem	LO
Lisa Nord Hopland	Medlem	Lærlingrepr.vara

Følgjande varamedlemmer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
Tor Andre Ljosland	Anne Gine Hestetun	KRF
Jill Hellem	Roger Pilskog	KS
Elisabeth Refvik	Atle Rasmussen	LO

Merknader

Utvalsledar Emil Gadolin var med på møtet

Frå administrasjonen møtte:

Namn	Stilling
Torbjørn Mjelstad	Fagopplæringsjef
Marit Virkesdal	Seniorrådgjevar under sak 34/17
Kjell Helge Kleppstø	Leiar under sak 35/17
Ann-Magritt Juvik	som sekretær

Sakliste

Utvalls- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off.
PS 31/17	Godkjenning av møteinnkalling og sakliste		
PS 32/17	Godkjenning av møtebok - Yrkesopplæringsnemnda 02.05.2017	2017/623	
PS 33/17	Referatsaker (meldingar)		
RS 2/17	Statusrapport samanslåing Etne/Ølen	2014/23406	
PS 34/17	Ny budsjettmodell og bærekraftig finansiering av dei vidaregåande skulane	2016/33942	
PS 35/17	Karriere Hordaland - etablering av fylkeskommunale karrieresenter for vaksne	2014/16238	
PS 36/17	Ymse		

PS 31/17 Godkjenning av møteinnkalling og sakliste

Saksprotokoll i Yrkesopplæringsnemnda - 31.05.2017

Vedtak

Møteinnkalling og sakliste vart godkjent.

PS 32/17 Godkjenning av møtebok - Yrkesopplæringsnemnda 02.05.2017

Forslag til avgjerd

Møtebok frå Yrkesopplæringsnemnda sitt møte 02.05.2017 vart tatt til orientering.

Saksprotokoll i Yrkesopplæringsnemnda - 31.05.2017

Vedtak

Møtebok frå Yrkesopplæringsnemnda sitt møte 02.05.2017 vart tatt til orientering.

PS 33/17 Referatsaker (meldingar)

Saksprotokoll i Yrkesopplæringsnemnda - 31.05.2017

Vedtak

Referatsak 2/17 vart tatt til orientering.

RS 2/17 Statusrapport samanslåing Etne/Ølen

PS 34/17 Ny budsjettmodell og bærekraftig finansiering av dei vidaregåande skulane

Forslag til innstilling

1. Fylkestinget vedtek at modell 5 (modell hovudsakleg basert på ein *kombinasjon av elevtal og klassar, pluss særskilde tilskot*) vert hovudmodell for budsjettildeling til dei vidaregåande skulane. Skulebruksplanen gjev den overordna retninga for utvikling av tilbodsstrukturen for det vidaregåande skuletilbodet i Hordaland fram mot 2030, og som hovudregel vert det sett krav til at det ikkje blir starta opp tilbod med lågare oppfyllingsgrad enn 85% i høve til full klasse.
2. Rektorane kan omdisponere midlar innanfor budsjetttramma til skulen.
3. Modellen vert evaluert og justert i løpet av 2018.

Saksprotokoll i utval for opplæring og helse - 09.05.2017

Emil Gadolin (A) sette fram slikt forslag:

- «1. Utvalg for opplæring og helse ønsker å få saken opp til behandling på nytt i førstkommande møte i juni 2017.
2. Administrasjonen bes komme tilbake til utvalget med et notat der man sammenlikner modell 3, 5 og 7 på hvordan man kan tenke seg de ulike modellene vil slå ut på et representativt utvalg av de videregående skolene i Hordaland.
3. Utvalget ber om å få et innblikk i hvilke hensyn som skolene selv mener er viktige å få med i en ny budsjettmodell.»

Røysting

Emil Gadolin sitt forslag vart samrøystes vedteke som innstilling til fylkesutvalet.

Innstilling til fylkesutvalet

1. Utvalg for opplæring og helse ønsker å få saken opp til behandling på nytt i førstkommande møte i juni 2017.
2. Administrasjonen bes komme tilbake til utvalget med et notat der man sammenlikner modell 3, 5 og 7 på hvordan man kan tenke seg de ulike modellene vil slå ut på et representativt utvalg av de videregående skolene i Hordaland.
3. Utvalget ber om å få et innblikk i hvilke hensyn som skolene selv mener er viktige å få med i en ny budsjettmodell.

Saksprotokoll i fylkesutvalet – 23.05.2017

Pål Kårbø (KrF) sette fram slikt forslag:

«Saka vert utsett.

Saka bør behandlast i utval for opplæring og helse 7. juni før den vert behandla i fylkesutvalet sitt ekstra møte 13. juni og fylkestinget 13.-14. juni.»

Røysting

Kårbø sitt forslag vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Saka vert utsett.

Saka bør behandlast i utval for miljø og samferdsel 8. juni før den vert behandla i fylkesutvalet sitt ekstra møte 13. juni og fylkestinget 13.-14. juni.

Innstilling til fylkestinget

Fylkesutvalet vil gje si innstilling i møte 13. juni 2017.

Saksprotokoll i Yrkesopplæringsnemnda - 31.05.2017

Tilråding frå Yrkesopplæringsnemnda:

1. Fylkestinget vedtek at modell 5 (modell hovudsakleg basert på ein *kombinasjon av elevtal og klassar, pluss særskilde tilskot*) vert hovudmodell for budsjettildeling til dei vidaregåande skulane. Skulebruksplanen gjev den overordna retninga for utvikling av tilbodsstrukturen for det vidaregåande skuletilbodet i Hordaland fram mot 2030, og som hovudregel vert det sett krav til at det ikkje blir starta opp tilbod med lågare oppfyllingsgrad enn 85% i høve til full klasse.
2. Rektorane kan omdisponere midlar innanfor budsjettramma til skulen.
3. Modellen vert evaluert og justert i løpet av 2018.

PS 35/17 Karriere Hordaland - etablering av fylkeskommunale karrieresenter for vaksne

Forslag til innstilling

- 1 Senter for Yrkesretteiing endrar frå 01.10.17 namn til Karriere Hordaland. Det fylkeskommunale karrieresenteret i Bergen skal ha overordna ansvar for det offentlige karriereletteiingstilbodet for vaksne i fylket.
- 2 Karriere Hordaland vert lagt organisatorisk til regionalavdelinga frå 01.10.17. Karriere Hordaland skal tilby gratis og profesjonell karriereretteiing til vaksne og vere eit kompetansepolitisk verkemiddel i arbeidet med partnerskap for karriereretteiing i tråd med statlege føringar på området.
- 3 Karriere Sunnhordland vert frå 01.10.17 organisatorisk lagt som ei eining under Karriere Hordaland, Bergen. Det ny namnet på senteret vert Karriere Hordaland.
- 4 Karriere Hordaland etablerer frå 01.10.17 nytt senter for karriereretteiing på Knarvik innanfor gjeldande økonomiske rammer

Saksprotokoll i Yrkesopplæringsnemnda - 31.05.2017

Tilråding frå Yrkesopplæringsnemnda:

- 1 Senter for Yrkesretteiing endrar frå 01.10.17 namn til Karriere Hordaland. Det fylkeskommunale karrieresenteret i Bergen skal ha overordna ansvar for det offentlige karriereletteiingstilbodet for vaksne i fylket.
- 2 Karriere Hordaland vert lagt organisatorisk til regionalavdelinga frå 01.10.17. Karriere Hordaland skal tilby gratis og profesjonell karriereretteiing til vaksne og vere eit kompetansepolitisk verkemiddel i arbeidet med partnerskap for karriereretteiing i tråd med statlege føringar på området.
- 3 Karriere Sunnhordland vert frå 01.10.17 organisatorisk lagt som ei eining under Karriere Hordaland, Bergen. Det ny namnet på senteret vert Karriere Hordaland.
- 4 Karriere Hordaland etablerer frå 01.10.17 nytt senter for karriereretteiing på Knarvik innanfor gjeldande økonomiske rammer

PS 36/17 Ymse

Saksprotokoll i Yrkesopplæringsnemnda - 31.05.2017

Tom Knudsen ber om at representant frå EBA blir invitert til neste møte i Yrkesopplæringsnemnda – 29. august i forbindelse med at det har fått godkjenning til å starte opp ny privat skole innan Bygg- og anleggsgag.

Torbjørn Mjelstad orienterte om :

Forslag til ny tilbodsstruktur, høringsfrist er satt til 04/09-17. Ein kan finne høringen på Udir sine sider.

Neste oppsatte møte i Yrkesopplæringsnemnda 01.august blir avlyst.

Arbeidet med regional samfunnskontrakt for Hordaland, det er sendt ut invitasjon til alle partane som har underteikna samfunnskontrakten (sentralt) til drøftingsmøte 28.06.2017.

Emil Gadolin orienterte om at det vil kommen en egen sak om den organisatoriske plasseringen til Elev- og lærlingombodet samt Mobbeombodet.

PS 39/17 Referatsaker (meldingar)

Notat

Dato: 16.08.2017
Arkivsak: 2017/2652-2
Saksbehandlar: birhau

Til: Fylkesordføraren

Frå: Fylkesrådmannen

Idrettslinje knytt til yrkesfag

Daniel Charles Hextall (SV) sette på vegner av SV fram slikt oversendingsforslag i fylkestinget sitt møte 7. mars 2017:

«Fylkestinget ber utval for opplæring og helse om å sjå på moglegheita for å utgreie ei idrettslinje knytt til yrkesfag.»

Allereie hausten 2009 vart det oppretta eit skuletilbod innan toppidrett for elevar ved yrkesfaglege utdanningsprogram ved Åsane videregående skole.

Tilbodet er retta mot dei beste og mest talentfulle unge idrettsutøvarane i Hordaland som ønskjer ei yrkesretta opplæring. Hordaland var det første fylket som etablerte eit slikt tilbod.

Tilbodet er organisert i samarbeid mellom Åsane vgs og Tertnes vgs. Elevane får sitt yrkesfaglege tilbod ved Åsane vgs og idrettstilbodet gjennom Tertnes vgs. Skuleåret 2017/18 er det fem elevar som får dette tilbodet.

Åsane videregående skole flyttar inn i nytt skulebygg hausten 2020. Det vil vere naturleg å vurdere ei eventuell utvida satsing på toppidrett saman med det nye skuletilbodet.

Arkivnr: 2016/4130-33

Saksbehandlar: Odd Bjarne Berdal

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	40/17	29.08.2017
Utval for opplæring og helse		05.09.2017
Fylkesutvalet		20.09.2017
Fylkestinget		03.10.2017

Oppdragsspesifikasjon – Pilotmodell for opplærings samarbeid skule/næringsliv Bømlo

Samandrag

Med bakgrunn i fylkestingsvedtak (FT okt. 2016, sak 72/16 og FT des. 2016, sak 91/16) har fylkesrådmannen starta opp arbeidet med å utvikle ein pilotmodell for yrkesfagleg opplæring i samarbeid mellom skule og næringsliv på Bømlo. Det har sidan januar 2017 vore gjennomført tre møte med representantar frå opplæringsavdelinga, skulane på Bømlo, næringslivet på Bømlo, Bømlo kommune og Opplæringskontoret for mekaniske fag og elektrofag, Bømlo. Partane har i denne prosessen kome fram til ein oppdragsspesifikasjon som felles grunnlag for det vidare arbeidet med utvikling av ein pilotmodell.

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek oppdragsspesifikasjon til etterretning og legg denne til grunn for det vidare arbeidet med å utvikle ein pilotmodell.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 14.08.2017

Oppdragsspesifikasjon - Pilot Bømlo

Oppdragsgjevar: Fylkesdirektør opplæring Svein Leidulf Heggheim på vegne av Fylkestinget.

Bakgrunn og formål for prosjektet

Fylkestinget fatta følgjande vedtak (FT okt. 2016, sak 72/16):

«Rubbestadnes og Bømlo vgs vert slått saman til ein skule og skal heita Bømlo vgs, den nye skulen vert lokalisert på Bremnes.

Det vert utgreidd eit pilotprosjekt ved skolen som skal styrkja samarbeidet mellom næringsliv og skule slik at m.a opplæring som krev kostbare investeringar i verkstadar og bygg innan yrkesdag (TIP), kan gjennomførast ute i bedrift. Kommune og næringsliv vert invitert med i denne prosessen.

Dimensjonering og studietilbod ved den nye skulen skal sikra eit fullverdig tilbod i høve til det ein har i dag og sjåast i samanheng med det øvrige tilbodet i regionen. Det skal vera tilbod innan yrkesfaga TIP og EL på skolen. På sikt skal ein vurdere nytt utdanningstilbod innan havbruk.»

I tillegg var det under budsjetthandsaminga i fylkestinget (FT des. 2016, sak 91/16) fatta slikt vedtak:

«Arbeidet med pilotprosjektet på Bømlo skal starta opp like over nyttår. Målet er ei vidaregåande opplæring basert på tett samarbeid mellom skule og arbeidsliv. Det skal utarbeidast eit mandat som er tydeleg på eit utviklingsdyktig studietilbod. Rammer for mandatet bør m.a. ta omsyn til at arbeidslivets behov og moglegheiter for bistand til opplæring vil variere. Det skal etablerast ei prosjektgruppe i tett samarbeid med, og med representantar for, skule, kommune og næringsliv. Dette arbeidet skal vera starta opp innan januar 2017, og forslag til innhald i, og gjennomføring av prosjektet skal vera klart innan utgangen av juni. Kostnadane knytt til pilotprosjektet vert dekkja over opplæringsavdelinga sitt budsjett.»

Definisjon av oppdrag:

«Nye» Bømlo vgs skal i samarbeid med lokalt næringsliv utdanne kompetente fagarbeidarar.

1. Pilotprosjektet si oppgåve er å utvikle, prøve ut og evaluere ein opplæringsmodell innan yrkesfag der elevane i større grad får opplæring i bedrift gjennom integrert praksisopplæring. Vekslingsmodellen kan vere ein viktig referanse for utviklinga av studiemodellen.
2. Opplæringsmodellen må vere slik at den med enkle grep kan tilpassast fleire utdanningsprogram, også studieførebuande utdanningsprogram. Modellen skal bidra til å sikre rett fagkompetanse tilpassa lokalt og regionalt næringsliv.
3. Det skal vurderast om det er tenleg å knytte forskning og ekstern finansiering til pilotprosjektet.

Effektmål

1. «Nye» Bømlo vgs skal i samarbeid med lokalt næringsliv utdanne kompetente fagarbeidarar.
2. Modellen skal sikre høg kvalitet i opplæringa og bidra til lågt fråfall og høgt læringsutbytte.
3. Modellen skal ha overføringsverdi til andre utdanningsprogram både lokalt og nasjonalt.
4. Det skal utarbeidast evalueringskriterium i utviklingsfasen som skal leggest til grunn i vurderinga av modellen.

Modellen skal mellom anna vurderast med tanke på :

- At den følgjer alle krav som vert stilt i lov, forskrift og læreplan samt dei krav som vert stilt i lovverk til dei involverte samarbeidsbedriftene.
- At den sikrar at samarbeidsbedrifter følgjer alle lovkrav som vert stilt ei opplæringsbedrift.
- At den er arealeffektiv – gjev god utnytting av verkstadareal og ressursar i skule og næringsliv.

Tentative tids- og kostnadsrammer

Prosjektet vil ha tre hovudfasar:

1. Planleggingsfase 2017: Oppdragsspesifikasjon vert lagt fram til politisk handsaming oktober 2017.
2. Utviklingsfase hausten 2017 til våren 2019: Ferdig prosjektplan til politisk handsaming mars - 2018. Utvikling av økonomiske rammer og formelle avtalar for opplæringsmodell i perioden vår 2018 til vår 2019.
3. Iverksettingsfase hausten 2019 til våren 2023: Utprøving og evaluering av modellen.

Planleggingsfasen krev sakshandsamarressursar ved opplæringsavdelinga. I tillegg vil det vere trong for deltaking frå næringslivet på Bømlo, Bømlo kommune og dei vidaregåande skulane i kommunen.

Utviklingsfasen vil krevje prosjektleiarressurs samt at det vil vere trong for ressursar med kompetanse innan yrkesfaga. Det er naturleg at prosjektleiar er knytt til opplæringsavdelinga. Den yrkesfaglege kompetansen må hentast frå skule og næringsliv.

Prosjektleiarstillinga vert anslått til om lag 20% første året i utviklingsfasen; det same vil gjelde for yrkesfagkompetansen. I tillegg kjem det reisekostnader og kostnader til prosjektsamlingar og møteverksemd.

Stipulerte kostnader haust 2017 – vår 2019

	2017		2018		2019		
Prosjektleiar	kr	75 000	kr	150 000	kr	75 000	
Fagressurs skule	kr	75 000	kr	150 000	kr	75 000	
Fagressurs næringsliv	kr	-	kr	150 000	kr	75 000	
Prosjektsamlingar	kr	25 000	kr	50 000	kr	25 000	
Sum	kr	175 000	kr	500 000	kr	250 000	kr 925 000

Ressurstrong og kostnader vidare i iverksettingsfasen må ein kome attende til i løpet av utviklingsfasen.

Organisering av prosjektet

Planleggingsfasen – vår/haust 2017

I planleggingsfasen nyttar ein ressursar ved opplæringsavdelinga til utarbeiding av prosjektplan. I tillegg vil det vere trong for deltaking frå næringslivet på Bømlo, Bømlo kommune og dei vidaregåande skulane i kommunen.

Utviklingsfasen hausten 2017-våren 2019:

Det må etablerast ein prosjektorganisasjon med prosjektgruppe og styringsgruppe. Prosjektgruppa skal rapportere til Styringsgruppa (SG). SG skal ha eitt til to møte kvart halvår. Det er styringsgruppa som tek avgjerd i prosjektet. Prosjektleiar (PL) og leiar av styringsgruppa (SL) er ansvarleg for å kalle inn til møte i SG.

Iverksettingsfasen våren 2019- 2023:

Iverksettingsfasen er innfasing av modellen på skulen. Studiemodellen skal vere etablert og i ordinær drift frå 2023. Ytterlegare utgreiing av iverksettingsfasen må ein kome attende til.

Det vidare arbeidet er planlagt med følgjande organisering og representasjon (der dette er avklart):

Styringsgruppe (SG):

Fylkesdirektør opplæring	Svein Leidulf Heggheim (SL)
Regionleiar	Sissel Øverdal
Rektor Rubbestadnes vgs	Rune Gåsland
Vice pres. HR& Org. development Eidesvik AS	Erling Lodden
Kommunalsjef Bømlo kommune	Bjørn Håvard Bjørklund

Prosjektgruppe (PG):

Prosjektleiar	
Yrkeskompetanse Rubbestadneset vgs	
Yrkeskompetanse næringsliv	
Rektor Bømlo vgs	Asbjørn Mæland
Opplæringskontoret	Paul Engeseth
Representant for tilsette – Utdanningsforbundet	Tor Gunnar Halleraker

Arkivnr: 2016/2578-3
Saksbehandlar: Laila Christin Kleppe

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	41/17	29.08.2017
Utval for opplæring og helse		05.09.2017
Fylkesutvalet		20.09.2017

Handlingsplan for forebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme 2017-2020

Samandrag

Forebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme har i fleire år vore på dagsorden i Norge, Norden og elles i Europa. Regjeringa la fram sin *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme* i 2014, og PST viser i juni 2017 til at arbeidet har vore fruktbart, med betring på enkelte område. For å hindre at denne positive trenden snur, er det avgjerande at det forebyggjande arbeidet framleis vert prioritert høgt. Bergen kommune vedtok i 2015 sin eigen handlingsplan, med utgangspunkt i regjeringa sin plan. I denne planen vart Hordaland fylkeskommune ein viktig samarbeidspart, særleg fordi målgruppa for det forebyggjande arbeidet i stor grad er ungdom i den aldersgruppa som Hordaland fylkeskommune har opplærings- og oppfølgingsansvar for.

I lys av dette legg fylkesrådmannen fram forslag til *Handlingsplan for forebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme 2017-2020* for Hordaland fylkeskommune.

Forslag til innstilling

Fylkesutvalet sluttar seg til fylkesrådmannen sitt framlegg til *Handlingsplan for forebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme 2017-2020* slik den ligg føre.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 15.08.2017

Forebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme har i fleire år vore på dagsorden i Norge, Norden og elles i Europa. Regjeringa la fram sin *Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme* i 2014, og PST viser i juni 2017 til at arbeidet har vore fruktbart, med betring på enkelte område. For å hindre at denne positive trenden snur, er det avgjerande at det forebyggjande arbeidet framleis prioriterast høgt. Bergen kommune vedtok i 2015 sin eigen handlingsplan, med utgangspunkt i regjeringa sin plan. I denne planen vart Hordaland fylkeskommune ein viktig samarbeidspart, særleg fordi målgruppa for det forebyggjande arbeidet i stor grad er ungdom i den aldersgruppa som Hordaland fylkeskommune har opplærings- og oppfølgingsansvar for.

Regjeringa sin handlingsplan *Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme* (2014) markerte starten på det nasjonale og regionale arbeidet med å samarbeide om og koordinere det forebyggjande arbeidet. På dette feltet er nordisk og internasjonal kunnskapsdeling avgjerande, og på same vis må innsatsen koordinerast på tvers av ansvarsområde, tverretatleg og tverrfagleg.

Innhald

Innhaldet i handlingsplanen er strukturert etter modell av regjeringa sin plan:

- Kunnskap og kompetanse
- Samarbeid og koordinering
- Forebygging av tilvekst
- Forebygging internett

Tiltaka i planen er i stor grad knytt til kunnskap og kompetanse, der kursing av lærarar og andre tilsette i skulen, i oppfølgings- og pp-tenesta og på opplæringskontor er sentralt. Tilsette i fengselsundervisninga er ei eiga målgruppe, med tanke på at fengsla er ein særleg utsett arena for radikaliserings.

Lokalt samarbeid

Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune har etablert eit godt samarbeid. Politi, SLT ('Samordne Lokale rus- og kriminalitetsforebyggjande Tiltak'), RVTS Vest og Rafto Undervisning deltar i samarbeid om forebygging. Trussamfunn og frivillige organisasjonar er også sentrale i arbeidet med styrking av tilhørsele og forebygging av utanforskap for miljø som er særleg utsette. Kursing av imamar og sommaraktivitetar for ungdom med demokratiopplæring og undervisning om tema radikaliserings (Møhlenpris idrettslag) er døme på dette.

Andre kommunar i fylket samarbeider med politi og RVTS Vest slik det er høveleg for å forebyggje lokalt.

Prosess:

Regjeringa gav i sin handlingplan mandat til politiet om å samarbeide under utarbeiding av lokale og regionale handlingplanar. Politi Vest sin radikaliseringskontakt, Pål Tore Haga, har deltatt i utarbeiding av handlingsplanen til Hordaland fylkeskommune. Representantar for skuleleiing, elevteneste, elevorganisasjonar, opplæringskontor samt Ungdommens fylkesutval har gitt innspel til planen:

- Rektor Leif Sigurd Danielsen
- Elevinspektør Sissel Riise
- Byggmestrenes Servicekontor ved Jarl Erik Fosse
- Ungdommens fylkesutval ved Andreas Skretting Jansen
- Elevorganisasjonen ved Agathe Waage

Hordaland fylkeskommune sin handlingsplan mot radikaliserings og valdeleg ekstremisme 2017-2020 vart presentert i info- og drøftingsmøte 14. juni 2017.

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Handlingsplan for forebygging av
radikalisering og valdeleg ekstremisme
2017-2020

Innleiing

Regjeringa la fram sin «Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme» i juni 2014. Forebyggingsarbeidet er sentralt for å sikre grunnleggjande verdiar som demokrati, menneskerettar og tryggleik. Regjeringa såg at det var behov for meir kunnskap, meir samarbeid og betre koordinering av arbeidet på området. Målet med å fange opp personar i risikosona så tidleg som mogleg krev innsats på tvers av fagområde og samfunnssektorar.

Sidan 2015 har fleire kommunar og fylkeskommunar utarbeidd handlingsplanar og rettleiarar. Det same har ulike politidistrikt. Hordaland fylkeskommune sin handlingsplan byggjer i stor grad på Bergen kommune sin handlingsplan, der Hordaland fylkeskommune er ansvarleg samarbeidspart på fleire tiltak. Bergen kommune sin handlingsplan har regjeringa sin handlingsplan som utgangspunkt, og det same vil gjelde for handlingsplanen til Hordaland fylkeskommune. I prosessen med utarbeiding av planen er også radikaliseringskontakten i Vest politidistrikt deltakar.

Som regjeringa sin handlingsplan vil også denne vere dynamisk, slik at den blir oppdatert ved behov. Tiltaka i planen kjem i tillegg til det kontinuerlege arbeidet med inkludering og styrking av skule- og læringsmiljø, mellom anna gjennom ordninga med elevinspektørar, mobbeombod og elev- og lærlingombod.

Tiltaka i denne planen gjeld for opplæringssektoren på dei områda som Hordaland fylkeskommune har eit ansvar. Tiltaka må i all hovudsak utarbeidast i samarbeid med andre etatar og forvaltningsnivå. Eit viktig samarbeid er med Rafto undervisning og RVTS Vest, som regjeringa har gitt ansvar for kompetanseheving på feltet.

Aktuelle utfordringar

Arenaene for radikaliserings er blitt fleire og meir komplekse enn på t.d. 1990-talet. Regjeringa peikar på tre utfordringar som særleg gjer arbeidet krevjande:

- Framvekst av internett og sosiale media som virtuell radikaliseringsarena
- Internasjonale forhold som har fått stor betydning for trugsmålssituasjonen, t.d. Norges deltaking i internasjonale aksjonar
- Fare for auka polarisering mellom grupperingar

Det er etablert samarbeid i Norden i form av eit formelt nordisk nettverk innan forebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme. Å styrke kunnskapsdeling av forskning og metodeutvikling, samt erfaringsdeling når det gjeld den praktiske innsatsen er formålet med dette. Tiltak i Hordaland fylkeskommune sin handlingsplan byggjer også på dette samarbeidet.

Definisjonar og sentrale omgrep

Valdeleg ekstremisme

Med valdeleg ekstremisme meiner ein personar og organisasjonar som er villige til å bruke vald for å nå dei politiske, ideologiske eller religiøse måla deira. Den valdelege ekstremismen kan være relatert til høgreekstremisme, ekstrem islamisme, m.m.

Radikalisering

Radikalisering skildrar korleis personar gradvis tar avstand frå dei demokratiske prinsippa i samfunnet og i aukande grad aksepterer bruk av trugsmål og vald for å nå sine politiske, ideologiske og religiøse mål. Radikaliseringsprosessar kan skje innan alle typar livssyn, kulturell bakgrunn og politiske retningar. Prosessen kan skje gradvis, men òg framstå som ei brå endring hjå ein person.

Radikalisering som fenomen

Ekstreme ytringar i ein radikaliseringsprosess kan utøvast innafor rammene for det som er ytringsfridom. Dette er noko som eit demokrati må vere opent for. Å ha, og å gi uttrykk for slike avvikande haldningar, vil ofte ikkje kunne bli definert som kriminalitet. Det er viktig her å skilje mellom radikaliseringsprosess og det å vere radikal. Det er virkemiddelet, altså viljen til å bruke vald, som er sentral. Politiet kan følgeleg ikkje forebygge meiningar og ytringer berre fordi dei er kontroversielle. Likevel er det viktig å utfordre ein slik retorikk. Målsettinga for politiet er å hindre at prosessen utviklar seg til kriminalitet. Når den radikalisererte går til handling og brukar vald på bakgrunn av religiøs, politisk eller ideologisk overbevisning, kan det true det demokratiske samfunnet vårt.

Hatkriminalitet

er kriminalitet som har rasistiske, framandfiendtlige eller homofobiske motiv, eller som på ein eller annan måte er retta mot ein person eller gruppe personar - på grunnlag av deira faktiske eller oppfatta gruppetilhørsle. Valdeleg ekstremisme kan vere hatkriminalitet, men òg trugsmål og skadeverk.

Av-radikalisering

er ein prosess som under gitte føresetnader kan føre til at ein person i mindre grad aksepterer bruk av vald for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål. Det finst få program som nyttast til avradikalisering i Norge i dag. Det blir forska på området, og ein håpar å få fram nye verktøy. Det er ofte individbaserte løysingar som nyttast.

Nettekstremisme

er radikaliseringsprosess og valdeleg ekstremisme på internett. Nettekstremismen består i å fremje ekstreme ideologiar og ytringar på internett, som kan råkast av *straffelova* § 135 om diskriminerande og hatefulle ytringar.

Utanforskap

eller sosial ekskludering kan forståast som individuelle og strukturelle mekanismar eller barrierar for deltaking på ulike arenaer. Ulikskap i helse, utfordringar med rus, psykiske lidningar, låg deltaking i fritidsaktivitetar, prestasjonspress, ulikskap i økonomi, samt ulike moglegheiter for å følgje utdanningsløp og skaffe seg jobb, er døme på forhold som kan føre til utanforskap.

Innsatsområde og tiltak

Det er kunnskap og kompetanseheving som er dei viktigaste tiltaka i denne planen, naturleg nok sidan den gjeld for vidaregåande opplæring. Det er samstundes viktig å ha eit godt samarbeid på tvers av etatar og forvaltningsnivå. Politiet har mandat frå regjeringa til å vere med å koordinere arbeidet, og er pålagt å utarbeide handlingsplanar. Kommunar og fylkeskommunar er ikkje det, likevel er der handlingsplanar i mange kommunar og i nokre fylkeskommunar. Fleire av skulane i Hordaland fylkeskommune deltar i nettverk i regi av kommune/politi i eige distrikt. Det gjeld til dømes Voss – Hardanger, Sunnhordland, Askøy, Sotra, Fjell, Øygarden. Det er viktig at koordineringa blir god slik at innsatsen blir retta der han skal.

Planen byggjer på etablerte samarbeidsstrukturar:

Interne:

Opplæringsavdelinga: Seksjon skule, OT/PPT, Fagopplæring

Eksterne samarbeidspartar:

- Bergen kommune
- Andre kommunar i Hordaland, via regionleiarar og skulane
- SLT
- Rafto undervisning
- RVTS vest

Handlingsplanen skal dekkje følgjande innsatsområde:

1. Kunnskap og kompetanse

I tillegg til anna kunnskap om forebygging av utanforskap, er spesifikk kunnskap om fenomenet radikaliserings og forståing av prosessane rundt dette nødvendig. RVTS Vest og Rafto undervisning har dei viktigaste kompetansemiljøa i arbeidet. Kursrekker for tilsette i skulane, OT/PPT, fagopplæring og opplæringskontor er viktige tiltak. Undervisningsmaterieil for samfunnsfag (SALTO) er tilgjengeleg for alle skulane.

Bergen kommune har saman med Hordaland fylkeskommune utarbeidd ein rettleiar for korleis handtere personar som står i fare for å bli radikaliserert. Rettleiaren gir informasjon om handtering og innsikt i temaet.

Ettersom fengselet er ein særleg aktuell arena for radikaliserings, er kompetanseheving for tilsette i fengselsundervisningen eit eige tiltak.

2. Samarbeid og koordinering

Forebygging av radikaliserings og valdeleg ekstremisme krev samarbeid på tvers av etatar og forvaltningsnivå. SLT, Politiet, Bergen kommune og øvrige kommunar i Hordaland må legge til rette

for samarbeid om kompetanseheving og koordinere naudsynte tiltak. Internasjonalt samarbeid er også aktuelt i arbeidet med demokratisk opplæring i skule og arbeidsliv.

3. Forebygge tilvekst

Målet med å lage og distribuere ein rettleiar er først og fremst å hindre radikaliseringsgjennomgang gjennom å gje skule og opplæringsbedrift verktøy til å gripe inn på eit tidleg tidspunkt og slik påvirke eleven og lærlingen i ei anna retning. Alternativa til radikaliseringsgjennomgang må vere til stades, og her er samarbeid med frivillige aktørar gunstig. Ungdommen sjølv kan styre dialogen seg imellom til dømes på dialogmøte arrangert av ungdommens bystyre og ungdommens fylkesutval, og invitere frivillige organisasjonar til dette.

4. Forebygging internett

Lærarar og skulebibliotekarar har moglegheit til kontinuerleg haldningsarbeid i høve god åtfærd gjennom mediebruk. Mobbeombodet og elev- og lærlingombodet har dette som viktig del av mandata deira, og ombodsfunksjonen i seg sjølv er med å halde fokuset skarpt.

Tiltak 2017-2018

	Tiltak	Ansvar	Tid
1.1	Kurs i forebygging av radikalisering og valdeleg ekstremisme for lærarar og andre tilsette (inkluderer <i>Bookmarks</i>)	HFK, Bergen kommune, Rafto, RVTS Vest	Vår 2016 (pilot) Vinter/vår 2017 Skuleåret 2017/18
1.2	Kompetanseheving for tilsette i oppfølgings-og pp-tenesta	RVTS Vest, Leiing OT/PPT	Vår/Haust 2017 Vår 2018
1.3	Kurs for opplæringskontor og instruktørar	Fagopplæring, RVTS vest (Rafto)	Haust 2017
1.4	Dembra http://www.dembra.no/ til interesserte skular	Seksjon skule, Rafto undervisning	2017-2020
1.5	Kompetanseheving av tilsette i fengselsundervisninga	Åsane vgs, Rafto Undervisning og RVTS Vest	Haust 2017
1.6	Deltaking i pilot: 3-dagars trening for nordiske skuleleiarar og lærarar på Utøya: <i>Teaching controversial issues and managing controversy in nordic countries</i> . 13 skular totalt, 2 frå HFK (Årstad, Askøy)	Nordisk råd Wergelandsenteret	Mai 2017
1.7	Oppdatert undervisningsmateriell (SALTO) samfunnsfag VKI og VKII ut til skulane	Seksjon skule/fagnettverk samfunnsfag	Haust 2017
2.1	Samarbeid om mentorordning	Bergen kommune, Øvrige kommunar i Hordaland, HFK opplæring	Jamnleg ved behov
2.2	Deltaking i regional ressursgruppe -kunnskapsdeling, kompetanseheving	Regionleiar Rådgivar	2-4g pr år
2.3	SLT-samarbeid, rus- og kriminalitetsforebyggande seminar	Seksjon skule, OT/PPT	Jamnleg

2.4	Internasjonalt samarbeid om demokrati	Seksjon skule, internasjonalisering Fleire skular	2017/2018
3.1	Gjere kjent rettleiar for handtering av bekymring, utarbeidd i samarbeid med Bergen kommune Bergen komm_veileder_17_UTK15032017.pdf	Seksjon skule, regionleiarar	Haust 2017
3.2	Tilbod om foredrag om forebygging av radikalisering og valdeleg ekstremisme, 2 skuletimar, elevar/lærarar	Seksjon skule, Politiet sin radikaliseringskontakt, Pål Tore Haga	Haust 2017 Vår 2018
3.3	Samarbeid med frivillige aktørar -Sommercamp v MIL -Dialogmøter mellom ungdom	Lokale samarbeid Ungdommens bystyre, UFU, EO	Haust 2017 Vår 2018
4	Informasjons-og haldningsarbeid om nettbruk, kjeldekritikk mm Tilbod om kompetanse om nettradikalisering	Mobbeombod, Elev- og lærlingombod Skulebibliotekarar Koordinator skulebibl.	Jamnleg Vår 2018

Arkivnr: 2017/4897-1
Saksbehandlar: Gerd Kjersti Ytre-Arne

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	42/17	29.08.2017
Utval for opplæring og helse		05.09.2017

Høyring - Endringar i den yrkesfaglege tilbudsstrukturen

Samandrag

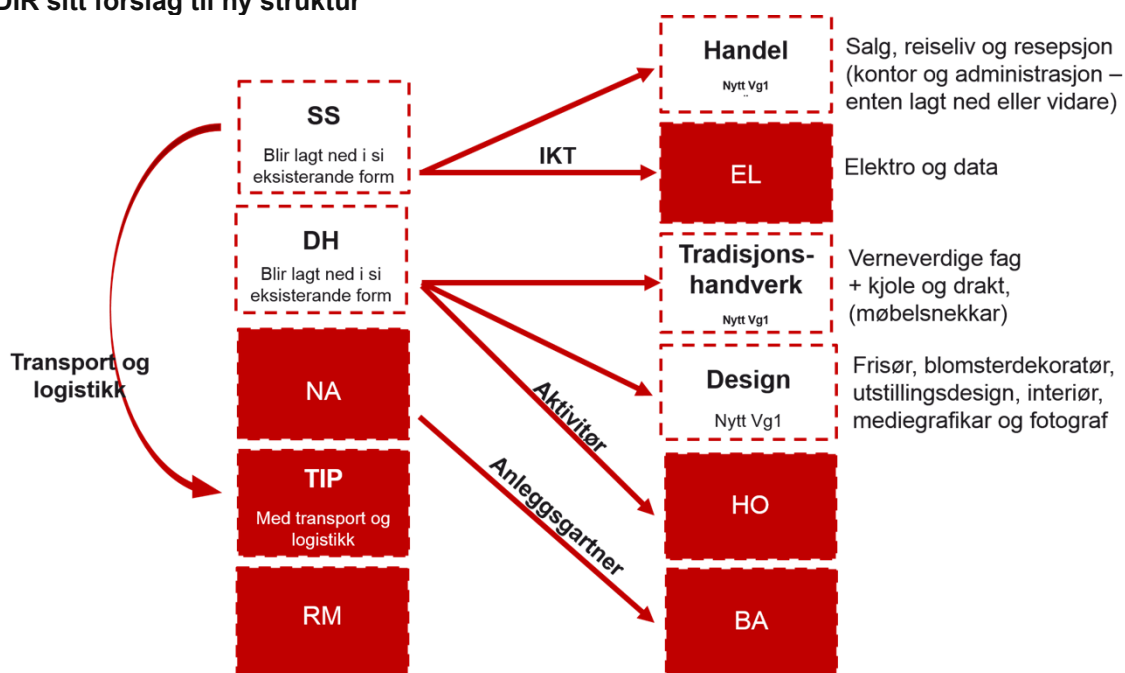
På vegne av Kunnskapsdepartementet har Utdanningsdirektoratet ei høyring som omhandlar endring i den yrkesfaglege tilbudsstrukturen. Målet for ein ny struktur er for det første at fag- og yrkesopplæringa skal bli meir relevant ut frå behovet for faglært kompetanse, og at fleire bedrifter i større grad skal nytte lærlingordninga for å rekruttere arbeidskraft. For det andre skal endringa bidra til meir motiverte elevar og ei meir relevant opplæring som er retta mot eit yrke eller grupper av yrke. Det er lagt vekt på at ein ny struktur skal gi konsistente opplæringsløp frå Vg1 til Vg3 med god progresjon fram til dei lærefaga og yrka som opplæringa skal førebu til. Forslaget til ny struktur for yrkesfaga er ein nasjonal struktur, og skal derfor vere eit godt grunnlag for fagopplæring i heile landet.

Forslaga om endringar i tilbudsstrukturen gjeld mellom anna at utdanningsprogram for design og handverk blir delt i eit nytt utdanningsprogram for design og eitt for tradisjonshandverk. Det er foreslått at service og samferdsel skal heite handel, og dei fleste programområda i noverande struktur blir enten lagt ned eller flytta til andre utdanningsprogram.

Det er totalt over 100 små og store endringar som er foreslått. I mange utdanningsprogram er det forslag om oppsplitting eller samanslåing av Vg2-tilbod og lærefag, forslag til nye Vg2-tilbod eller lærefag, flytting av Vg2-tilbod og lærefag mellom utdanningsprogram, og dessutan endringar i opplæringsmodellar og namneendringar. Fullstendig liste over alle høyringsspora ligg som vedlegg til saka.

I høyringa ønskjer UDIR innspel på Kunnskapsdepartementet sitt forslag om å innføre fordjupingar for lærefag på Vg3/opplæring i bedrift. I nokre av lærefaga er det konkrete forslag om å innføre fordjuping, og desse forslaga blir omtala i tilknytning til det aktuelle utdanningsprogrammet.

UDIR sitt forslag til ny struktur

Vidare prosess

2017 – 2018

Prioritering av innhald i læreplanane og utvikle kjerneelement i dei ulike faga.

2018 - 2019

utvikling av læreplanar og støtteressursar

2019 - 2020

Skulane jobbar med læreplanverket og førebur seg på å ta det i bruk.

2020 - 2021

Planen er at dei nye læreplanane blir tatt i bruk.

Høyringsprosessen i fylkeskommunen har vore brei, og det har vore mange fagpersonar involvert. Mellom anna har fylkesdirektør opplæring sine faglege nettverk vore tett på. Dei har tatt høyringa opp med aktuelle skular og lærarar, og har deretter sendt inn ei felles tilbakemelding. Også rektorane og skulane har fått tilbod om å delta i prosessen.

UDIR sine forslag til endringar

1. **Fordjupingar for lærefag på Vg3/opplæring i bedrift**

- Det er foreslått fleire fag med fordjuping på BA og TIP
- Redusere talet på lærefag ved at lærefag med mange felleselement blir slått saman til eitt felles lærefag.
- Forslaget inneber at nokre lærefag kan delast i ein større fellesdel, og i tillegg valbare fordjupingar.
- Fordjupingane skal rettast mot spesifikke bransjar eller område i lærefaget.
- Opplæring i bedrift skal fortsatt ta utgangspunkt i verksemda og produksjonen i lærebedrifta, og fagprøva tilpassast valt fordjuping
- Fordjupingane er foreslått på BA og TIP

2. **Bygg- og anleggsteknikk**

- Det blir tilrådd ein større grad av fagspesialisering på Vg2 ved å dele:
- Vg2 byggteknikk i
  - Vg2 tømrrar

- Vg2 betong og mur
  - Vg2 klima, energi og miljøteknikk i
    - Vg2 rør
    - Vg2 ventilasjon, taktekking og membran.
  - Det er også foreslått å slå saman enkelte lærefag, men behalde kompetansen gjennom å innføre fordjuping på Vg3
  - Fleire tilbod er foreslått flytta frå andre utdanningsprogram
    - Trehandverksfaga (bl.a. møbelsnekkar) og trebåtbyggjarfaget frå utdanningsprogram for design og handverk
    - Anleggsgartnarfaget frå utdanningsprogram for naturbruk.
- 3. Design og handverk**
- Utdanningsprogrammet er foreslått delt i to nye utdanningsprogram:
    - Utdanningsprogram for tradisjonshandverk, for dei små og verneverdige handverksfaga
    - Utdanningsprogram for design. Utdanningsprogram for design skal blant anna føre fram til programområda Vg2 frisør, Vg2 blomsterdekoratør, Vg2 interiør og utstillingsdesign og Vg2 medieproduksjon.
  - Det er foreslått at programområdet Vg1 medieproduksjon blir lagt ned, og at lærefaga skal vidareførast i eit nytt utdanningsprogram for design. Lærefaget mediedesign er foreslått lagt ned.
  - Det vert foreslått i tillegg å legge ned enkelte lærefag, og å flytte enkelte programområde og fagbrev til andre yrkesfaglege utdanningsprogram
- 4. Elektrofag**
- Opprette ventilasjonsteknikk som nytt lærefag
  - Viklarfaget er foreslått lagt ned
  - Får tilført nye fag som låsesmed og IKT-servicefag
  - Mindre justeringar i dei lærefaga som i dag er ein del av utdanningsprogrammet
- 5. Helse- og oppvekstfag**
- Innføre valfrie programfag i Vg2 helseservicefag
  - Flytte programområdet Vg2 aktivtør frå utdanningsprogram for design og handverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag.
- 6. Naturbruk**
- Innføre valfrie programfag innan landbruk og gartnarnæring,
  - Opprette eit nytt programområde Vg2 dyrehald.
  - Forslag om å dele programområdet Vg2 heste- og hovslagarfaget. Hovslagarfaget er foreslått vidareført som særløp og hestefaget i et nytt Vg3 dyrehald.
  - Anleggsgartnarfaget er foreslått flytta til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og at idrettsanleggsgfaget blir lagt ned.

7. **Restaurant- og matfag**
- Fagnemninga institusjonskokk er foreslått endra til ernæringskokk
  - Butikkslaktarfaget og sjømathandlarfaget. blir slått saman til ferskvarekokk
8. **Service og samferdsel**
- Fagnemninga er foreslått endra frå service og samferdsel til Vg1 handel, samt at det blir oppretta eit eige programområde for Vg2 handel.
  - Programområdet Vg2 transport og logistikk er foreslått flytta til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon
  - Programområdet Vg2 IKT-servicefag vert flytta til utdanningsprogram for elektrofag.
  - Kontor- og administrasjonsfaget er foreslått lagt ned, eller vidareført på eit nytt utdanningsprogram for handel.
  - Reiselivsfaget vert vidareført som yrkesfag eller vert flytta til studieførebuande utdanningsprogram
  - Sikkerheitsfaget er foreslått lagt ned.
9. **Teknikk og industriell produksjon**
- Det er foreslått å legge ned eller slå saman fleire av dei smale og små lærefaga. Mange av desse faga er foreslått å overføre til fordjupingar på Vg3.

Forslag til innstilling

1.	Fordjuping på Vg3/opplæring i bedrift
1.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å etablere fordjupingar på Vg3/opplæring i bedrift
1.2.	Utval for opplæring og helse stiller seg positiv til dei føreslåtte rammene og meiner prinsippa er dekkande og føremålstenlege.
2.	Bygg og anleggsteknikk
2.1.	Utval for opplæring og helse støttar å dele: <ul style="list-style-type: none"> • Vg2 byggteknikk i <ul style="list-style-type: none"> ○ Vg2 tømrrar ○ Vg2 betong og mur • Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk i <ul style="list-style-type: none"> ○ Vg2 rør ○ Vg2 ventilasjon, takteking og membran.
2.2.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å opprette eit nytt Vg3 anleggsteknikk med følgjande fordjupingsområde: <ul style="list-style-type: none"> • Vg3 vegdrift og vegvedlikehald • Vg3 anleggsmaskinførarfaget • Vg3 asfaltfaget • Vg3 banemontørfaget • Vg3 fjell- og bergverksfaget

	<ul style="list-style-type: none"> • Vg3 veg- og anleggsfaget • Vg3 anleggsrørleggar
2.3.	<p>Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å opprette eit nytt Vg3 treindustri med følgjande fordjupingsområde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vg3 limtreproduksjonsfaget • Vg3 trelastfaget • Vg3 trevare- og bygginnreiingsfaget
3.	Design og tradisjonshandverk
3.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å dele utdanningsprogrammet for design og handverk i to med følgjande merknader:
3.1.1.	Namnet på tradisjonshandverk bør vere Kulturhandverk
3.1.2.	Namnet på design bør vere Design og handverk
3.2.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> forslaget om å flytte trearbeidsfaga til bygg- og anleggsteknikk
3.3.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å vidareføre Vg2 medieproduksjon som ein del av eit nytt Vg1 design
4.	Elektrofag
4.1.	Utval for opplæring og helse støttar å endre fagnemninga for Vg2 data og elektronikk til Vg2 datateknologi og elektronikk
	Utval for opplæring og helse støttar å endre fagnemninga for Vg2 elenergi til Vg2 elenergi og ekom.
4.2.	Utval for opplæring og helse støttar at Vg2 kulde og varmepumpeteknikk endrast til Vg2 varmepumpe og ventilasjonsteknikk,.
4.2.1.	Utval for opplæring og helse støttar å opprette ventilasjonsteknikk som nytt lærefag
4.3.	Utval for opplæring og helse støttar å flytte låsesmedfaget frå utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon til utdanningsprogram for elektrofag
4.3.1.	Utval for opplæring og helse støttar at lærefaget i låsesmed endrar opplæringsmodell frå særloop (1+3) til å følgje ein 2 +2-modell.
4.4.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> at viklarfaget blir lagt ned.
5.	Helse og oppvekstfag
5.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å innføre valfrie programfag i helseservicefaget, helsesekretær, tannhelsesekretær og apotektekniikk
5.2.	Utval for opplæring og helse meiner at valfrie programfag <i>ikkje</i> kan erstattast av faget yrkesfagleg fordjuping (YFF)

5.3.	Utval for opplæring og helse meiner at innføringa av valfrie programfag vil avgrense elevane sine val til Vg3
5.4.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å flytte programområdet Vg2 aktivtør frå utdanningsprogram for design og handverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag.
6.	Naturbruk
6.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å flytte Vg2 anleggsgartnar og idrettsanlegg til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og får namnet Vg2 anleggsgartnar.
6.2.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å leggje ned idrettsanleggsfaget som eige lærefag
6.2.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at dei delane av Vg2 anleggsgartnar og idrettsanlegg som omhandlar innandørs idrettsanlegg vert flytta til byggdriftarfaget som er eit særløpsfag (1+3).
6.3.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å innføre valfrie programfag innan landbruk og gartnarnæringa.
6.4.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å opprette eit nytt Vg2 tilbod i dyrehold med følgjande kommentarar
6.4.1.	Namnet på det nye faget må vere Vg2 dyrefag, og fagutøveren må vere dyrefagarbeidar
6.4.2.	Faget må bli eit lærefag med 2+2-modell
7.	Restaurant og matfag
7.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å dele Vg2 matfag i <ul style="list-style-type: none"> • Vg2 bakar- og konditor • Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri
7.2.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å slå saman Vg3 butikklaktarfaget og Vg3 sjømathandlarfaget til Vg3 ferskvarekokk.
7.3.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å leggje ned Vg3 sjømatproduksjon som eige lærefag og la faget bli ein del av Vg3 industriell matproduksjon.
7.4.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å endre namn frå Vg3 institusjonskokk til Vg3 ernæringskokk.
8.	Service og samferdsel
8.1.	Utval for opplæring og helse er samd i at det blir oppretta eit nytt utdanningsprogram for handel.
8.2.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> forslaget om å leggje ned Vg3 kontor- og administrasjonsfaget
8.3.	Utval for opplæring og helse er samd i at Vg3 sikkerheitsfaget blir lagt ned.

8.4.	Utval for opplæring og helse støttar at Vg2 reiseliv blir vidareført som eit studieførebuande løp på yrkesfag.
8.5.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget å flytte programområdet Vg2 og Vg3 IKT-servicefag til utdanningsprogram for elektrofag.
8.6.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at yrkessjåførfaget blir vidareført i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon
8.7.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> forslaget om å vidareføre logistikkfaget i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon
9.	Forslag til vedtak - teknikk og industriell produksjon
9.1.	Utval for opplæring og helse støttar <i>ikkje</i> forslaget om å slå saman Vg2 kjemiprosess og Vg2 laboratoriefag til Vg2 kjemiprosess- og laboratoriefag.
9.2.	Utval for opplæring og helse støttar forslag om at chassispåbyggarfaget blir lagt ned som lærefag og blir ein del av Vg3 industrimekanikarfaget
9.3.	Utval for opplæring og helse støttar forslag om at følgjande fag <ul style="list-style-type: none"> ○ modellbyggerfaget ○ finmekanikarfaget ○ verktøymakararfaget ○ dimensjoneringskontrollfaget, <p>blir lagt ned og erstatta med fordjupingsområde til val i læreplanen på Vg3 CNC maskineringsfaget.</p>
9.4.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at det blir oppretta eit nytt Vg3 plastfag med følgjande fag: <ul style="list-style-type: none"> ○ Vg3 termoplastfaget ○ Vg3 polymerkomposittfaget ○ Vg3 plastmekanikarfaget
9.5.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at Vg3 gjenvinningsfaget skal følgje hovudmodellen (2+2) og at faget skal byggje på Vg2 industriteknologi
9.6.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om å endre opplæringsmodellen for Vg3 låsesmedfaget frå særlopsmodell til ordinær 2+2-modell.
9.6.1.	Utval for opplæring og helse støttar forslaget om at låsesmedfaget blir flytta til utdanningsprogram for elektrofag, slik at det byggjer på Vg2 automatisering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

1 Alle spørsmål i høringa

Fylkesrådmannen, 19.06.2017

1. Fordjuping på Vg3/opplæring i bedrift

Bakgrunnen for forslaget om for å innføre fordjuping på Vg3/opplæring i bedrift er å få redusert talet på lærefag ved at fag med mange felleselement blir slått saman til eitt felles lærefag. Føresetnaden er at den spesifikke kompetansen knytt til det opphavlege lærefaget blir ivaretatt og vidareført som fordjuping i eit nytt felles lærefag. Forslaget inneber at nokre lærefag har ein større fellesdel, og i tillegg fordjupingar til val. Fellesdelen skal utgjere den største delen av lærefaget. Fordjupingane skal rettast mot spesifikke bransjar eller område i lærefaget. Opplæring i bedrift skal fortsatt ta utgangspunkt i verksemda og produksjonen i lærebedrifta, og fagprøva skal tilpassast valt fordjuping.

Ved samanslåing av lærefag aukar ein den faglege breidda. Ved å få breiare lærefag med fordjuping kan fagarbeidaren lettare veksle mellom ulike bransjar, og dermed aukar både fleksibilitet og vilkåra for å få arbeid. For arbeidsgivarar betyr dette at dei får eit breiare rekrutteringsgrunnlag.

Men dersom fordjupingane blir for spesifikke og blir tilpassa bestemte produkt og teknikkar, kan dette gi dårlegare mobilitet for fagarbeidarane og gjere dei utsette for endringar i arbeidsmarknaden. Ein risiko kan vere at fordjupinga i praksis blir rekna som sjølv lærefaget og kan dermed redusere framtidige høve til val i arbeidsmarknaden, fordi fagarbeidaren har "feil" fordjuping. Dette kan utløyse krav om ny læretid og/eller ny fagprøve ved skifte av arbeid. Enkelte bedrifter har også behov for ein brei kompetanse hjå fagarbeidaren, og vil derfor ikkje ønske fordjupingar. Innføring av nasjonale fordjupingar vil også kunne bli oppfatta som rigide ordningar og medføre meir byråkrati for lærebedriftene.

I dag har søkjarar som ikkje får læreplass, rett til opplæring i skule i lærefag som byggjer på det programområdet (Vg2) eleven har fullført. Det same vil gjelde for eventuelle fordjupingar på Vg3 i skule. Det er fylkeskommunen som avgjer kva for fordjupingar som blir tilbydd på Vg3 i skule.

For å skilje mellom kva som er fag-/sveinebrevet og kva som er fordjuping, er det foreslått at fordjupingsfaget er dokumentert på eit vedlegg til fag-/sveinebrevet.

Nokre faglege råd ønskjer innføring av fordjuping med nasjonale rammer. Fordjuping i lærefag skjer også i dag, men på lokalt nivå basert på bedrifta sin produksjon. For å sikre ein felles praksis i ei eventuell utforming av slike nasjonale rammer ber UDIR om innspel på dette.

Forslag til nasjonale rammer for innføring av fordjupingar og regulering av fordjupingar til val på Vg3/opplæring i bedrift:

1. Det er lærebedrifta som avgjer kva fordjupingar dei kan tilby
2. Lærlingen skal ha opplæring i éi fordjuping
3. Fordjupinga skal gå fram av lærekontrakten
4. Fordjupinga er retta inn mot ulike område av lærefaget
5. Fellesdelen skal utgjere den største delen av lærefaget
6. Dersom det skal opprettast fordjupingar i eit lærefag, skal det minimum vere to fordjupingar til val i tillegg til fellesdelen
7. Fordjupingar skal vere utforma slik at dei er haldbare over tid
8. Valt fordjuping skal dokumenterast på vedlegg til fag- eller sveinebrevet
9. Ved ønskje om fordjupingar i lærefag skal fagleg råd grunngi behovet. Oppretting av fordjuping skal følgje same rutine og prosedyrar som andre endringar i tilbodsstrukturen.

Fylkesrådmannen meiner at fagopplæringa er ei god og fleksibel ordning slik ho fungerer i dag, men meiner likevel at ei ordning med fordjupingar vil gjere at elevane blir meir fleksible. Vidare meiner fylkesrådmannen at det bør innførast nasjonale rammer, og at dei forslaga som ligg føre i høyringa er dekkande. Fylkesrådmannen støttar derfor dei to forslaga som ligg føre frå UDIR.

1. Bygg og anleggsteknikk

1.1. Det er foreslått å dele Vg2 byggteknikk i

- Vg2 tømrar
- Vg2 betong og mur.

Det er foreslått å dele Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk i

- Vg2 rør
- Vg2 ventilasjon, takteking og membran.

Årsaka til forslaga er at breidda i enkelte tilbod på Vg2 er ei utfordring, særleg når det gjeld lærefag med få felleselement. Elevar som orienterer seg tidleg mot enkelte lærefag, oppfattar at opplæringa på Vg2 er for lite retta mot ønska yrke eller lærefag. Fagleg råd for bygg- og anleggsteknikk grunnir forslaget med at det er behov for tidlegare spesialisering i Vg2. På den andre sida kan ei slik deling gjere at det blir vanskelegare for fylkeskommunen å tilby begge dei nye Vg2-tilboda. Dette vil avhenge av kor mange elevar som søker nye Vg2-tilbud, og om det er bedrifter som etterspør lærlingar innan desse lærefaga. UDIR ber om at det blir tenkt over om ei slik deling kan innebere risiko for redusert fullføring i vidaregåande opplæring.

Fylkesrådmannen meiner at det vil vere ein stor fordel for elevane og utdanninga at faga får ein tydelegare profil. Tradisjonelt er det mange elevar som ønskjer å bli tømrar, mens det er svært få som søker seg til betong- og murarfaget.

Fylkesrådmannen ser at det kan bli ei utfordring med dimensjoneringa, men meiner at ein tydelegare profil vil bidra til at fleire søker og at fleire fullfører.

Fylkesrådmannen stiller seg derfor positiv til å dele faga opp i fleire Vg2-løp.

1.2. Det er foreslått at følgjande fag blir fordjupingsområde i eit nytt Vg3 anleggsteknikk:

- Vg3 anleggsmaskinførarfaget
- Vg3 asfaltfaget
- Vg3 banemontørfaget
- Vg3 fjell- og bergverksfaget
- Vg3 veg- og anleggsfaget
- Vg3 vegdrift og vegvedlikehald
- Vg3 anleggsrørleggar

1.3. Det er foreslått at følgjande fag blir fordjupingsområde i eit nytt Vg3 treindustri

- Vg3 limtreproduksjonsfaget
- Vg3 trelastfaget
- Vg3 trevare- og bygginnreiingsfaget

UDIR meiner at eitt felles lærefag i Vg3 anleggsteknikk og eit nytt Vg3 treindustri kan bidra til auka fleksibilitet for fagarbeidarar og bedrifter. Fagleg råd for bygg- og anleggsteknikk argumenterer for at fellesskapen mellom dei eksisterande lærefaga er tilstrekkeleg til at dei kan bli slått saman dersom kompetansen vert vidareført som fordjupingsområde.

Ut frå dei vurderingane som er gjort i del 1 om fagleg fordjuping, stiller fylkesrådmannen seg positiv til desse forslaga.

Forslag til struktur

1. år	2. år	3. år	4. år
Bygg og anleggsteknikk	Anleggsgartner *	Anleggsgartner	
	Anleggsteknikk **	Anleggsteknikk m/moglege fordjupingsområde	
	Betong og mur	Betongfaget	
	Møbel og treteknikk	Murarfaget	
	Overflateteknikk	Treindustri m/ moglege fordjupingsområde	
	Rør	Møbelsnekkarfaget	
	Tømrar	Industralmarfaget	
	Tak, membran og takteking	Malarfaget	
		Rørleggjarfaget	
		Stillasbyggjarfaget	
		Tømrarfaget	
		Tak og membrantekkarfaget	
		Ventilasjons- og blikkenslagarfaget	
		Isolatørfaget	
		+ ei rekke særlop	

Opplæring i skule
 Opplæring bedrift

3. Design og handverk

Lærefaga som er samla i dagens utdanningsprogram for design og handverk/medieproduksjon fører fram til svært ulike yrke og bransjar. UDIR føreslår derfor å dele utdanningsprogram for design og handverk i to nye utdanningsprogram:

- utdanningsprogram for tradisjonshandverk
- utdanningsprogram for design

3.1. Utdanningsprogrammet for tradisjonshandverk skal føre fram til følgande programområde (dagens fagnemning i parentes):

- Vg2 duodji (Vg2 design og duodji)
- Vg2 søm og tekstil (Vg2 design og tekstil)
- Vg2 gull- og sølvsmedhandverk (Vg2 design og gullsmedhandverk)
- Vg2 smed
- Vg2 ur- og instrumentmakar
- Vg2 trearbeid, vurdert flytta til utdanningsprogrammet bygg- og anleggsteknikk (design og trearbeid)
- Vg2 børsemakar, vurdert flytta til utdanningsprogrammet bygg- og anleggsteknikk

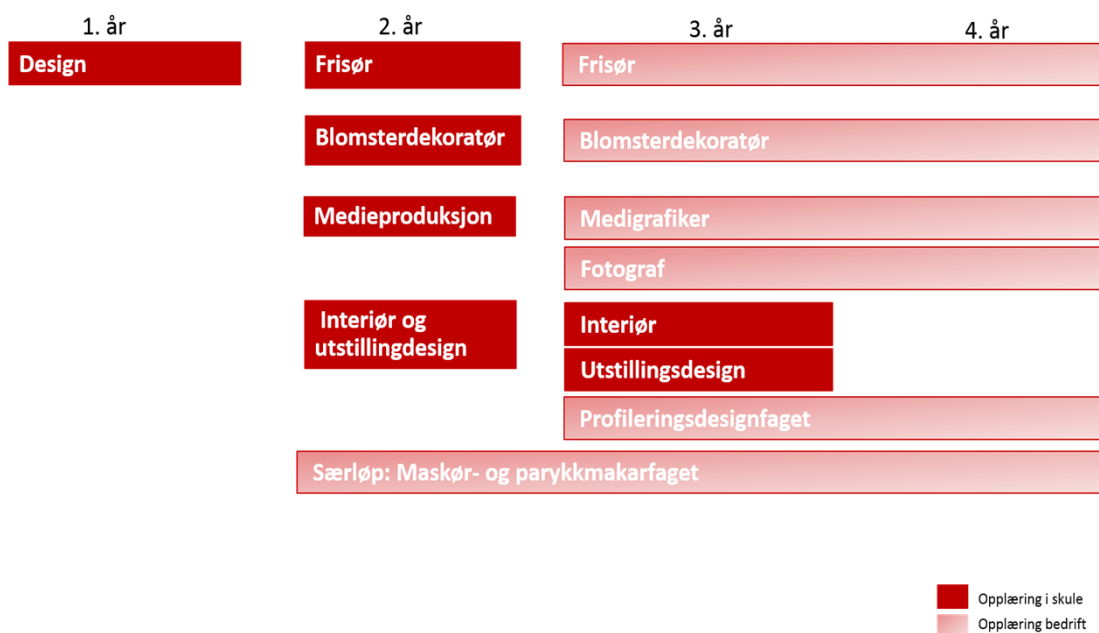
Tradisjonshandverk forslag til struktur

3.2. Utdanningsprogrammet for Vg1 design fører fram til følgjande programområde:

- Vg2 frisør
- Vg2 blomsterdekoratør
- Vg2 interiør og utstillingsdesign
- Vg2 medieproduksjon

Forslag til struktur

Fylkesrådmannen meiner at å dele opp utdanningsprogrammet i tradisjonshandverk og design er ei god løysing. På denne måten vil elevane oppleve ei tidlegare og tydelegare opplæring på Vg1 noko som også kan bidra til å styrke faga og fagmiljøa. Men fylkesrådmannen meiner at namnet tradisjonshandverk ikkje klarer å fange opp at dette er fag som også er opptatt av nytenking, innovasjon og design, både i vår tid og i framtida. Fylkesrådmannen går derfor inn for at namnet blir *Kulturhandverk*. Fylkesrådmannen meiner vidare at namnet design er lite dekkande for dei handverksfaga som inngår i dette utdanningsprogrammet, og at det kan vere vanskeleg å skilje mellom yrkesfaget og det studieførebuande utdanningsprogrammet for kunst, design og arkitektur. Fylkesrådmannen tilrår derfor at namnet blir *design og handverk*.

UDIR foreslår at Vg2 design og tekstil og tilhøyrande lærefag skal vere ein del av utdanningsprogrammet for tradisjonshandverk, og namnet er foreslått til Vg2 søm og tekstilhandverk. Det fylkeskommunale faglege nettverket innan design og handverk er svært skeptisk til dette. Dei meiner det er viktig å knyte design og tekstil til nyskaping og framtida, ikkje mot fortid og bevaring. Dette synet blir også støtta av Fagleg råd for design og handverk, som jobbar for å auke kvaliteten i handverksfaga på vidaregåande nivå. Dei har foreslått at det blir oppretta fem nye utdanningsprogram, og at søm og tekstilstiltdesign blir eit eige utdanningsprogram. UDIR på si side meiner at det vil vere eit for dåleg elevgrunnlag til å opprette eit slikt utdanningsprogram. Fylkesrådmannen er samd i UDIR si grunngiving og kan ikkje støtte eit slikt forslag. Det har også blitt vurdert om programområdet kunne flyttast til utdanningsprogrammet for design, men då måtte ein dele opp dei ulike «saumfaga» slik at til dømes bunadstilverknad blei igjen på tradisjonshandverk. Å dele saumfaga blir sett på som ei dårleg løysing, og derfor er fylkesrådmannen positiv til UDIR sitt forslag om at Vg2 design og tekstil blir ein del av programområdet for tradisjonshandverk/kulturhandverk.

For Vg2 design og trearbeid er det to ulike forslag, det eine er å vidareføre faget i utdanningsprogram for tradisjonshandverk, det andre er å flytte faget til utdanningsprogram for bygg- og anlegg med eit nytt programområde som er foreslått til Vg2 møbel og treteknikk.

Båtbyggjarfaget har tre alternativ; enten at det vert lagt ned, vidareført på utdanningsprogram for tradisjonshandverk eller på utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk. Strandebarm fartøysenter tar inn lærlingar i trebåtbyggjarfaget, men dei siste åra har det ikkje vore rettselevar som har søkt læreplass. Fylkesrådmannen meiner likevel at faget må behaldast så lenge det er bedrifter som søker etter lærlingar.

Dersom desse to faga blir flytta til bygg og anlegg vil ein få samla trearbeidsfaga, noko som gjer at søkjargrunnlaget blir breiare. På den andre sida kan desse små faga lett forsvinne på eit så stort utdanningsprogram. Fylkesrådmannen meiner at det er viktig å ta vare på dei små faga, og at det er viktig å synleggjere at dei er små og verneverdige. Fylkesrådmannen foreslår derfor at desse to faga blir verande på utdanningsprogram for handverk og design.

UDIR foreslår at Vg2 medieproduksjon skal liggje som ein del av eit nytt Vg1 design. Det fylkeskommunale fagnettverket er svært usamd i dette og meiner at faget har så mange særleine trekk at det er vanskeleg å slå det saman med design, som allereie har ei stor fagleg breidde i faga. Dei meiner at det bør opprettast eit eige utdanningsprogram for medieproduksjon, noko som også fagleg råd ønskjer. Fylkesrådmannen meiner at det er for få søkjarar og ikkje minst for få læreplassar til at dette kan bli eit eige utdanningsprogram. Fylkesrådmannen støtter derfor forslaget om at medieproduksjon blir eit Vg2-løp under utdanningsprogram for design.

4. Elektro

- 4.1. Det er foreslått å endre fagnemninga for to programområde
- frå Vg2 data og elektronikk til Vg2 datateknologi og elektronikk,
  - frå Vg2 elenergi til Vg2 elenergi og ekom.

Det er foreslått å flytte IKT-servicefag frå utdanningsprogram for service og samferdsel til utdanningsprogram for elektrofag. Dersom denne flyttinga, som er punkt til høyring under programområde for service og samferdsel, blir gjennomført, er det naturleg at Vg2 data og elektronikk får nytt namn. Elektronisk kommunikasjon (ekom) er ein del av opplæringa. Ekomnett er eit system for signaltransport som gjer mogleg overføring av lyd, tekst, bilete eller anna type data ved hjelp av elektromagnetiske signal i fritt rom eller kabel. Fagleg råd meiner ekom i framtida vil dominere all utvikling i elektroniske nettverk.

Fylkesrådmannen er samd i desse vurderingane og stiller seg positiv til dei to namneendingane.

- 4.2. Det er foreslått å opprette Vg3 ventilasjonsteknikar som nytt lærefag

I følge foreininga for ventilasjon, kulde og energi (VKE) utgjer ventilasjonsbransjen 1200 bedrifter, og dei meiner utdanningsbehovet vil vere på minimum 200 ventilasjonsteknikarar per år. Ventilasjonsbransjen er dobbelt så stor som kuldebransjen, og store ventilasjonsbedrifter seier dei vil garantere for læreplassar dersom det blir utdanna ventilasjonsteknikarar. Dei meiner også at det nye lærefaget ikkje vil konkurrere med eksisterande fagbrev.

I Hordaland er det svært mange elevar som ønskjer å gå på EL, men det er ikkje alltid desse får læreplass når dei er ferdige. Derfor er det positivt for fylkeskommunen dersom faget svarar på eit behov i arbeidsmarknaden og gir fleire nye lærebedrifter. Fylkesrådmannen stiller seg derfor positiv til å opprette eit nytt Vg3 ventilasjonsteknikarfaget.

- 4.3. Det er foreslått at viklarfaget blir lagt ned, fordi behovet i arbeidslivet er fallande.

I Hordaland har vi fleire bedrifter som tar inn lærlingar i viklarfaget, og vi har elevar som ønskjer å bli lærlingar i faget. Sjølv om dette ikkje er noko stort fag, meiner fylkesrådmannen at så lenge vi har bedrifter som har bruk for fagarbeidarar som viklarar, må faget fortsatt vere eit lærefag.

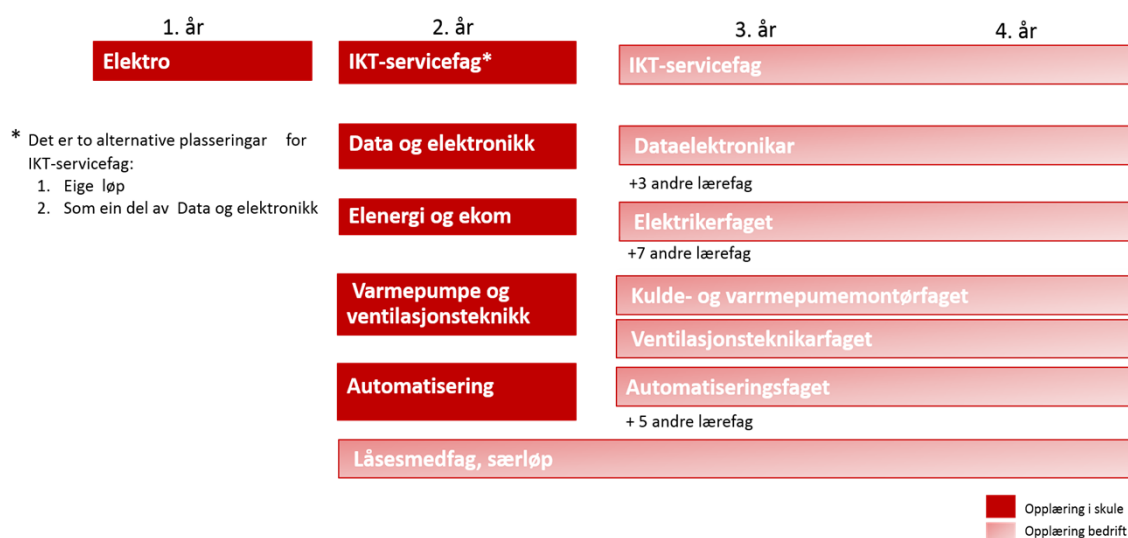
- 4.4. Det er forslag om å flytte låsesmedfaget frå utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon til utdanningsprogram for elektrofag, og at lærefaget endrar opplæringsmodell frå særløp (1+3) til å følgje ein 2 +2-modell. Det er foreslått at låsesmedfaget skal byggje på Vg2 automatisering.

Bakgrunnen for forslaget er at lærlingane vil få ein betre og breiare kompetanse. I følge bransjen er det spesielt generell elektrokunnskap elevane manglar. Ein låsesmed skal også ha mekanisk forståing, men i dag er det meir vekt på kunnskap innan elektronikk og mindre på mekanisk kunnskap.

Bransjen meiner at Vg1 elektrofag og Vg2 automatisering vil dekke opp manglande kunnskap og ferdigheiter fordi det omhandlar både elektrofag og mekanikk. Fagleg råd meiner at Vg2 automatisering er det programområdet som har mest til felles med eksisterande kompetansemål i låsesmedfaget, og vil gi moglegheit for utvikling av låsesmedfaget.

Fylkesrådmannen seier seg samd i dei argumenta som UDIR har og støttar at låsesmedfaget blir flytta frå utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon til utdanningsprogram for elektrofag.

Forslag til ny struktur

5. Helse og oppvekstfag

Det er ikkje foreslått endringar på Vg1 HO

- 5.1. Fagleg råd for helse- og oppvekstfag (FRHO) meiner at elevane må bli betre førebudde til møtet med yrket, og at det derfor er foreslått å innføre fordjupingsområde ved å opprette valfrie programfag i Vg2 helseservicefag, helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk
- 5.2. UDIR spør også om valfrie programfag kan erstattast av faget yrkesfagleg fordjuping (YFF)
- 5.3. Innføring av valfrie programfag kan avgrense elevane sine val på Vg3, og dette vil vere ei ulempe for elevane fordi dei må avgjere yrkesvalet tidlegare enn med dagens ordning. UDIR spør om det er mogleg at innføring av valfrie programfag ikkje vil avgrense elevane sine val.

- 5.4. Vidare er det foreslått å flytte programområdet Vg2 aktivtør frå utdanningsprogram for design og handverk til utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag. I tillegg blir det arbeidd med å utvikle ein ny opplæringsmodell for ambulansefaget; denne blir høyrd separat seinare.

Det fylkeskommunale nettverket for helse og oppvekst er positiv til at det blir innført valfrie programfag i utdanninga. Dei meiner dette kan gjere elevane meir førebudde når dei kjem til Vg3 og at elevane vil oppleve opplæringa meir praktisk og relevant. Dei meiner at elevane vil oppleve ei tidlegare meistring, noko som vil vere svært motiverande.

Det fylkeskommunale faglege rådet meiner at faget allereie i dag blir brukt godt i forhold til fagleg fordjuping. Dei seier vidare at det fortsatt er noko varierende frå praksisplass til praksisplass kor god opplæring elevane får og kor godt kjent ein blir med faget. Dei ønskjer derfor ikkje meir fordjuping enn i dag, og meiner at faget ikkje kan erstatte innføringa av valfrie programfag på Vg2.

Sjølv om nettverket er positiv til å innføre valfrie programfag, meiner dei at dette vil avgrense elevane sitt val på Vg3. Dei meiner at dersom elevane skal kunne gjere omval på Vg3, stiller dei fagleg svakare, og dei ser ikkje at det då er mogleg å få innvilga nødvendig autorisasjon når dei er ferdige.

Både det fylkeskommunale nettverket for handverk og design og for helse og oppvekst er positive til at aktivtørfaget blir flytta til utdanningsprogram for helse og oppvekst. Dei grunngir dette med at aktivtørar treng å vite noko om yrkesutøvinga til dei dei samarbeider med, og ikkje minst ha kjennskap til anatomi og fysiologi – særleg med tanke på eldre.

5. Naturbruk

- 5.1. Det er foreslått at Vg2 anleggsgartnar og idrettsanlegg flyttast til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og får namnet Vg2 anleggsgartnar.

Det er vidare foreslått at idrettsanleggsfaget blir lagt ned som eige lærefag, og at dei delane av Vg2 anleggsgartnar og idrettsanlegg som omhandlar innandørs idrettsanlegg, vert flytta til byggdriftarfaget, som er eit særlopsfag (1+3).

Fagleg råd for naturbruk (FRNA) meiner at deler av idrettsanleggsfaget har fleire felles element med byggdriftarfaget. Kompetanse knytt til innandørs idrettsanlegg vil bli ivaretatt på byggdriftarfaget på utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk. Kompetanse knytt til utandørs idrettsanlegg vil bli ivaretatt på Vg3 anleggsgartnarfaget på utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

Både Norske anleggsgartnere- miljø og landskapsentreprenører (NAML), Fagleg råd for bygg- og anleggsteknikk (FRBA) og Fagleg råd for naturbruk (FRNA) ønskjer at anleggsgartnarfaget vert flytta til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

Saman med at faga vert flytta, blir det opna for kryssløp frå Vg1 naturbruk til Vg2 anleggsgartnar på utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk.

Fylkesrådmannen har ingen kommentarar til å flytte anleggsgartnarfaget til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk, eller til forslaget om å leggje ned idrettsanleggsfaget.

- 5.2. Det er tilrådd å innføre valfrie programfag innan landbruk og gartnarnæringa. Det vil seie at dette fortsatt blir Vg3-løp i skule og ikkje eigne lærefag.

Landbruksfaget og gartnarfaget som har mange felleselement, og fagleg råd for naturbruk ønskjer ei tidlegare spesialisering og ønskjer derfor å innføre valfrie programfag. Dei meiner dette kan innførast sjølv om det føregår forsøk med å gjere utdanninga om til ein 2+2-modell. Ei slik spesialisering kan avgrense elevane sine val til Vg3, og UDIR ber høyringsinstansane sjå på dette og vurdere om faget yrkesfagleg fordjuping kan vere eit alternativ.

- 5.3. Det er foreslått å opprette eit nytt Vg2 dyrehald med Vg3 i skule som fører til yrkeskompetanse.

Ei rekke aktørar innan dyrehald har foreslått at det blir oppretta eit nytt lærefag som kvalifiserer for arbeid med dyr som blant anna dyrepassar, helse og stell, varehandel, oppleving og turisme. Dyrehald skal rette seg mot ein marknad i vekst og eit aukande behov for fagkompetanse.

- 5.4. Det er foreslått å dele programområdet Vg2 heste- og hovslagarfaget.

- 5.4.1. Hovslagarfaget er foreslått vidareført som særlop

5.4.2. Hestefaget er foreslått vidareført i eit nytt Vg3 dyrehald.

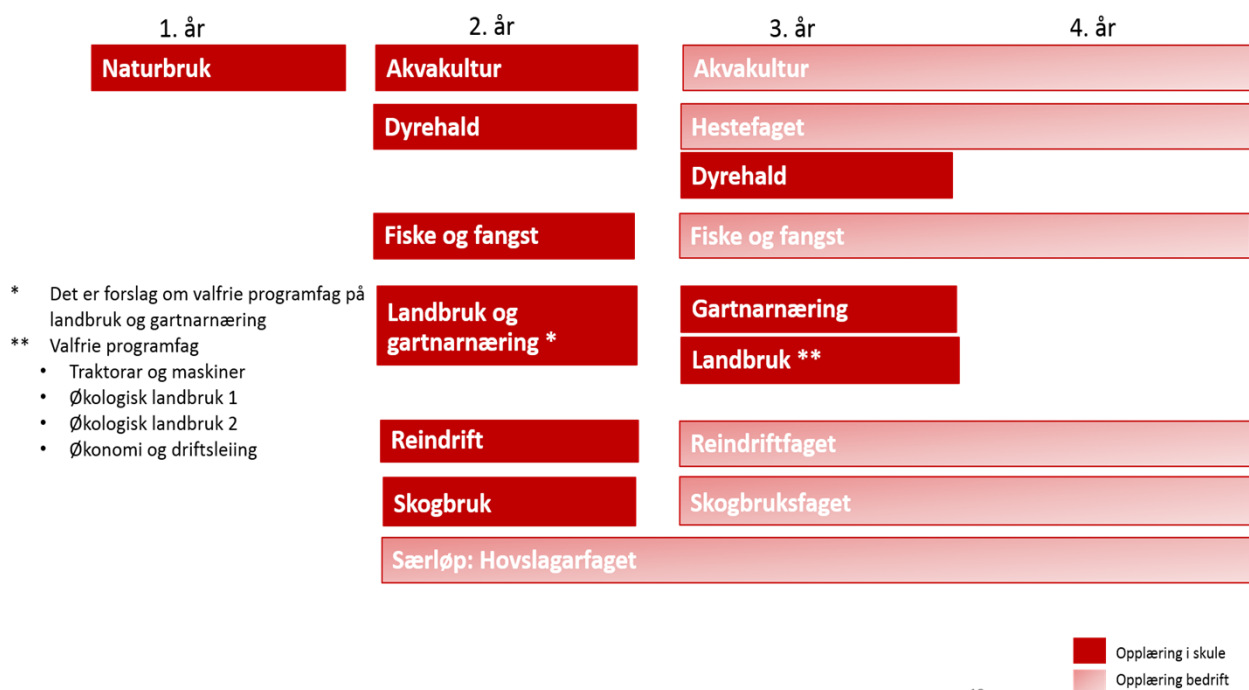
Fagleg råd for naturbruk meiner at Vg2 heste- og hovslagararfaget har for få felleselement til at det vert oppretthalde eit felles Vg2-tilbud og tilrår at hovslagarfaget skal følgje ein særlopsmodell.

Fylkeskommunen sitt faglege nettverk for naturbruk er samd i at det blir oppretta eit slikt tilbud på Vg2, men dei meiner namnet dyrehald er lite beskrivande og peiker dårleg tilbake på fag- og yrkesrolla. Dei viser til at i offentlege rapportar, lover og forskrifter blir ordet dyrehald brukt synonymt med «det å ha dyr». Dei foreslår derfor at faget må heite dyrefag og at yrkesnemninga blir dyrefagarbeidar.

Dei meiner også at faget ikkje skal byggje på Vg3 i skule, men at det bør vere eit lærefag med 2+2-modell. Undersøkingar som nettverket har gjort, viser at bransjen er interessert i lærlingar og at det ikkje vil bli noko problem å skaffe lære plassar.

Fylkesrådmannen støttar dei kommentarane det fylkeskommunale faglege nettverket kjem med og tilrår at det blir oppretta eit nytt fag med namnet dyrefag og at faget blir eit lærefag med 2+2-modell.

Forslag til ny struktur

13

6. Restaurant og matfag

6.1. Det er foreslått å dele Vg2 matfag i to nye Vg2:

- Vg2 bakar- og konditor
- Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri

Dagens Vg2 matfag utdannar både til handverksfag, som f.eks. bakar og konditor og til industrifag, som f.eks. industriell matproduksjon. I følge Fagleg råd for restaurant og matfag (FRRM) har dette ført til at Vg2 har ein utydelig profil, og dei meiner derfor at Vg2 matfag bør

delast i tre nye Vg2 for å gi ei meir relevant og yrkesretta opplæring. UDIR meiner at det å opprette 3 tilbod kan bli utfordrande både for fylkeskommunane som har ansvar for å opprette tilbodet, og for elevane som vil få færre lærefag å velje mellom når dei skal teikne lærekontrakt. UDIR vurderer at det er nok å dele i to ny programområde for å styrke fagleg innhald og relevant opplæring.

Eit alternativ til å dele Vg2 matfag i to nye programområde kan vere å utnytte dei moglegheitene som ligg i programfaget yrkesfagleg fordjuping, og UDIR ber om tilbakemelding på ei slik løysing.

Fylkesrådmannen er samd i dei vurderingane som UDIR har gjort og støttar forslaget om å dele Vg2 matfag i bakar og konditor og kokk og servitør.

6.2. Det er foreslått å slå saman

- Vg3 butikklaktarfaget
  - Vg3 sjømathandlarfaget
- til Vg3 ferskvarekokk. Det nye lærefaget skal byggje på Vg2 kokk og servitørfag.

Butikklaktarfaget og sjømathandlarfaget har mange felleselement og kompetansemål som kunnskap om råvarer og tillaging av desse. Service er ein sentral del av faga med kundebehandling som viktige arbeidsoppgåver. I tillegg blir desse fagarbeidarane utdanna til den same arbeidsmarknaden: Ferskvareavdelingar i daglegvarehandel og spesialforretningar. Faga har i dag relativt få lærlingar, og ved å slå saman dei to lærefaga til eitt felles lærefag vil dette kunne gi elevane ei større breidde i kompetanse og betre vilkår for arbeid. Fylkesrådmannen støttar derfor forslaget om å slå saman dei to faga.

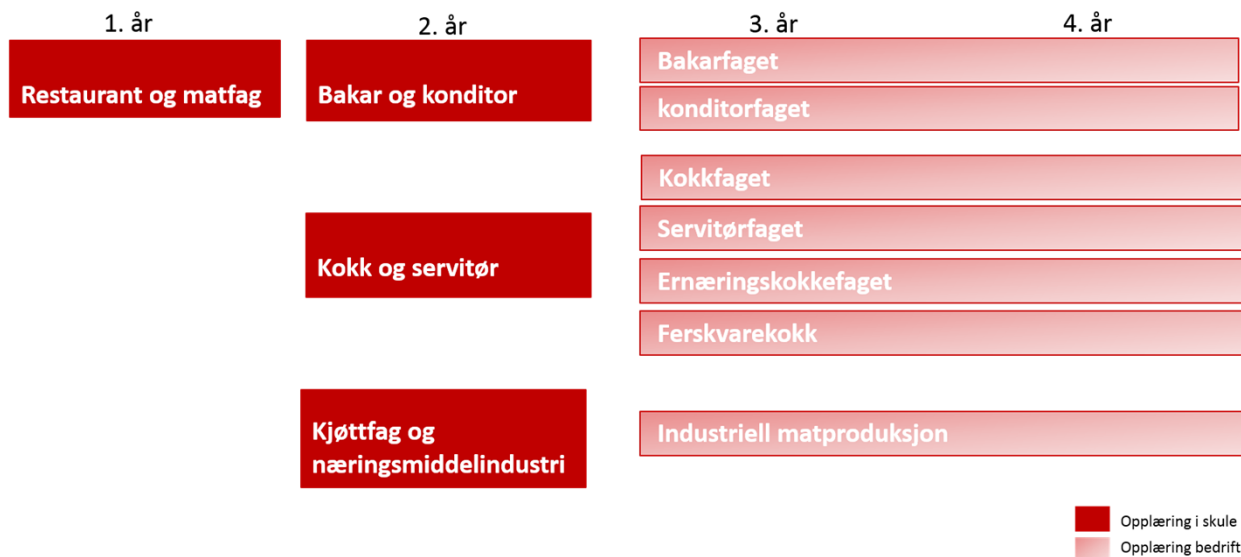
6.3. Det er foreslått å leggje ned Vg3 sjømatproduksjon som eige lærefag og la faget bli ein del av Vg3 industriell matproduksjon.

Sjømatproduksjon er venta å vere ein bransje i vekst; samstundes er det ei stor utfordring at det er få søkjarar til lærekontrakt. Fagleg råd for restaurant- og matfag (FRRM) foreslår derfor at Vg3 sjømatproduksjon blir lagt ned og blir integrert i Vg3 matproduksjon. Fylkesrådmannen støttar dette forslaget.

6.4. Det er foreslått å endre navn fra Vg3 institusjonskokk til Vg3 ernæringskokk.

Fagleg råd for restaurant og matfag meiner at eit namnebyte kan bidra til å styrke rekrutteringa til faget.

Fylkesdirektør opplæring sitt fagnettverk er usamd i denne namneendringa og meiner mellom anna at alle kokkar må kunne noko om ernæring, og at det derfor blir litt merkeleg å ha ei eiga utdanning som heiter ernæringskokk. Fylkesrådmannen vil likevel støtte forslaget fordi noko må gjerast for å auke rekrutteringa til faget og at namnet ernæringskokk kanskje kan motivere fleire elevar til å søke.

Forslag til ny struktur:**7. Service og samferdsel**

Bakgrunnen for UDIR sitt forslag om å legge ned utdanningsprogram for service og samferdsel er at utdanningsprogrammet fører fram til fleire lærefag som har få felleselement. UDIR ønskjer derfor å opprette eit nytt fag som heiter handel som skal ivareta handels- og resepsjonsfaget. Dei ønskjer vidare å flytte programområdet IKT til utdanningsprogram for elektro og programområdet Vg2 transport og logistikk til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon. På denne måten meiner dei at dei klarer å samle fleire fag som har felleselement.

- 7.1. Forslag om at service og samferdsel endrar fagnemning til Vg1 handel. Det er foreslått å opprette eit eige programområde for Vg2 handel, og at Vg3 salsfaget endrar namn til Vg3 handelsfag.
- 7.2. Vg3 kontor- og administrasjonsfaget er foreslått enten lagt ned eller at det blir vidareført på eit nytt utdanningsprogram for handel.

UDIR si grunngjeving for å legge faget ned:

Kontor- og administrasjonsfaget er relativt stort som lærefag med 427 nye lærekontraktar i 2016, og samtidig har det vore ein auke i søkinga til lærefaget dei siste åra. Det viser seg likevel at det er få lærlingar som får tilbod om arbeid etter dei er ferdige med læretida. Verksemdene føretrekkjer dei som har høgare utdanning i administrative stillingar.

Talet på læreplasser talar isolert sett for at kontor- og administrasjonsfaget bør oppretthaldast, mens analysen av sysselsetting og endringar i kompetansebehov i arbeidslivet talar for at

etterspørselen etter kompetanse innan kontor- og administrasjonsfaget stadig blir mindre og at lærefaget derfor bør leggest ned.

Faget og opplæringa i kontor- og administrasjonsfaget kan fungere som ein god veg gjennom vidaregåande opplæring, og som praktisk veg til høgare utdanning. Nedlegging av kontor- og administrasjonsfaget vil på kort sikt kunne føre til ein nedgang i talet med lærlingar i offentleg verksemd.

I samband med gjennomgangen av tilbudsstrukturen har det kome forslag frå Økonomiforbundet om å etablere eit nytt lærefag innan rekneskap. Forslaget er førebels ikkje tilstrekkeleg utgreidd til å vere med i denne høyringa. Eit anna alternativ er å vidareutvikle kontor- og administrasjonsfaget slik at økonomi og rekneskap kan inngå i faget. Dersom avgjerda blir å vidareføre eit lærefag retta mot administrasjon, kan det vurderast å opprette eit eige programområde på Vg2 retta mot økonomi og administrasjon.

- 7.3. Vg3 sikkerhetsfaget er foreslått lagt ned. Bakgrunnen for dette er at lærlingordninga har svak forankring i arbeidslivet og at mange av dei som tar fagbrev er praksiskandidatar. Talet på læreplasser har auka dei siste åra, men som landsgjennomsnitt fekk berre 52 prosent av søkjarane til sikkerhetsfaget læreplass i 2016. Det viser seg også at sikkerhetsbransjen sjølv føretrekkjer å tilsette vektarar som har tatt private sikkerheitskurs.
- 7.4. Programområdet Vg2 transport og logistikk blir flytta til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon. I følge analysar som er gjort, kjem to av tre som begynner på Vg2 transport og logistikk, frå utdanningsprogrammet teknikk og logistikk via eit kryssløp.
- 7.5. Programområdet Vg2 og Vg3 IKT-servicefag vert flytta til utdanningsprogram for elektrofag. Utdanningsdirektoratet viser til at den største gruppa elevar kjem via eit kryssløp frå Vg1 elektrofag på dette programområdet, og at oppsett av programvare og anna IKT-kompetanse stadig blir viktigare innan elektrofaga.
- 7.6. Programområdet Vg2 reiseliv blir vidareført.

UDIR si grunngjeving for å vidareføre Vg2 reiseliv:

Det har vist seg at reiselivsfaget ikkje har fått den utbreiinga som mange håpa, og på landsbasis er det berre 402 personar som har oppnådd fagbrev i reiselivsfaget dei siste 5 åra. Fagleg råd for service og samferdsel meiner at ei av årsakene til at ein ikkje har treft behovet i arbeidslivet, er at opplæringa ikkje gir tilstrekkeleg språkkompetanse. Både Norwegian og SAS Ground Handling ønskjer at reiselivsfaget vert vidareført som lærefag, men at læreplanane blir endra slik at elevane får ei praktisk tilnærming til språk og internasjonalt reiseliv.

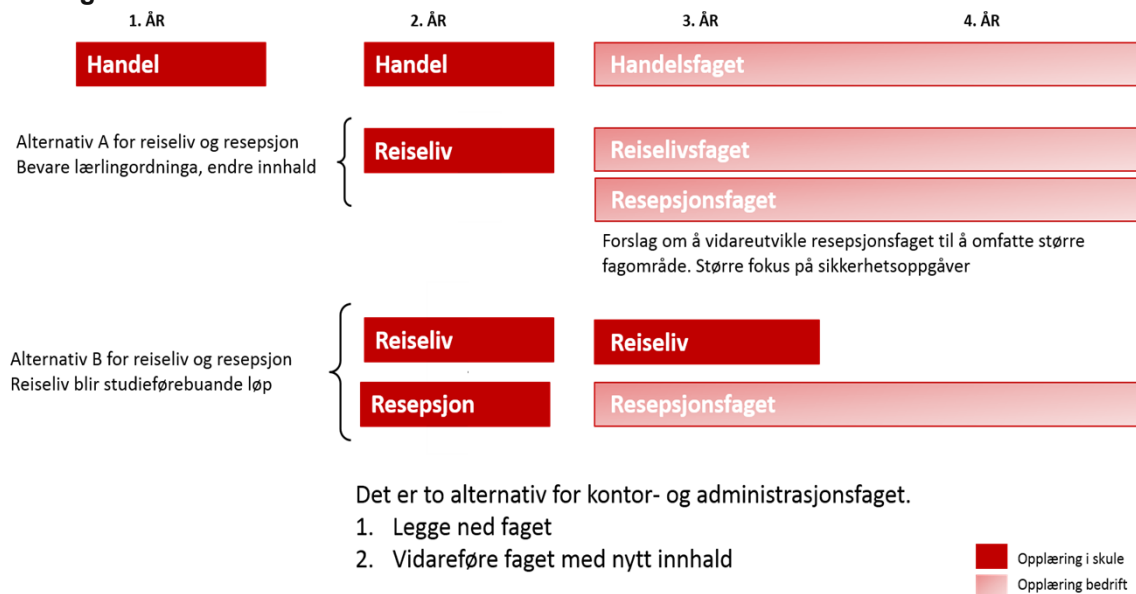
- 7.4 Vg2 reiseliv blir gjort om til eit studieførebuande løp.

UDIR si grunngjeving for å vidareføre Vg2 reiseliv som eit studieførebuande tilbod:

Fagleg råd for service og samferdsel ønskjer å gjere Vg2 reiseliv om til ein "hybridmodell" (eit studieførebuande løp plassert på yrkesfag), fordi dei meiner det er føremålstenleg å gi elevane ei praktisk opplæring retta mot bransjen som førebuaende utdanning. I denne modellen ligg det at resepsjonsfaget ikkje kan rekruttere frå Vg2 reiseliv. UDIR ber om at høyringsinstansane merker seg at reiseliv allereie er eit tilbod på studieførebuande utdanningsprogram, og at eit slikt tilbod på yrkesfag må konkurrere med dette tilbodet.

- 7.4 Resepsjonsfaget blir eit eige programområde.

Forslag til struktur

Fylkesrådmannen er stort sett samd i dei vurderingane som er gjort i forhold til å omstrukturere programområdet, og meiner både namnet handel og forslaga om programfag gjer at utdanningsprogrammet får ein tydelegare profil.

I høyringsforslaget er det forslag om å enten legge ned kontor- og administrasjonsfaget eller vidareføre det i programområde for handel. Hordaland fylkeskommune tar stadig inn fleire lærlingar i kontor- og administrasjonsfaget. Dei siste åra har også fylkeskommunen hatt som krav at kontor- og administrasjonsmedarbeidarar mellom anna på skulane skal ha fagbrev. Årsaka til dette er at ein ser at det ligg mykje kompetanse som er nyttig, mellom anna arkiv og databruk. Dette er ein kompetanse som ein ikkje nødvendigvis får gjennom ei høgare utdanning. Læreplanen i faget er utdatert, og det faglege nettverket i Hordaland ser at det er behov for ei endring i læreplanane. Dei meiner at med ei oppdatering av læreplanen slik at den tar opp i seg utviklinga i kontor- og administrasjonsfaget, vil dette blir eit attraktivt fag både for elevane og arbeidslivet. Fylkesrådmannen er samd i desse vurderingane og støttar forslaget om å vidareføre faget i utdanningsprogrammet for handel.

Hordaland er eit stort fylke innan reiseliv, og fylkesrådmannen er derfor usamd i at faget skal leggest ned. Han meiner at forslaget om å overføre faget til eit nytt programområde innanfor handel, og at faget blir eit studieførebuande løp innan yrkesfag, er ei god løysing. På denne måten får ein ungdom med ei brei utdanning som også vil gjere dei meir kompetente til å jobbe innan reiseliv enn dei vil vere med 5+5 timar programfag på ordinært studieførebuande utdanningsprogram. Dette er ei utdanning som Hordaland vil ha bruk for i framtida.

I dag er dei fleste som jobbar i andre resepsjonar enn på hotell, utdanna innan kontor- og administrasjon. Mange av desse medarbeidarane har tilleggssoppgåver som gjer at dette er ei god utdanning. Men fylkesrådmannen meiner at dersom resepsjonsfaget blir utvida til også å gjelde andre fagområde enn hotellresepsjon, kan dette bli ei god utdanning for dei som primært skal jobbe i resepsjonen i ei verksemd.

8. **Teknikk og industriell produksjon**

- 8.1. Det er foreslått å slå saman Vg2 kjemiprosess og Vg2 laboratoriefag til Vg2 kjemiprosess- og laboratoriefag.

Vg3 kjemiprosessfag er i dag eit av dei mest populære lærefaga innan utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon. Bransjen har varsla at det blir mindre behov for fagarbeidarar med denne utdanninga.

Det er berre fire skular i landet som tilbyr Vg2 laboratoriefag, og dette gjer at det er mange bedrifter som ikkje klarer å rekruttere lærlingar. Ved å slå saman Vg2 kjemiprosessfag og Vg2 laboratoriefag til eitt felles lærefag får elevane fleire val, og bransjen kan rekruttere lærlingar som har ei større breidde og prosessforståing, noko dei har etterlyst.

Fylkesdirektør opplæring sitt faglege nettverk for teknikk og industriell produksjon er sterkt usamd i UDIR sitt forslag om å slå saman VG2 kjemiprosess og Vg2 laboratoriefaget. Kvar for seg er dette teoritunge fagretningar, og dei er redd for at den teoretiske påkjenninga i faget også vil auke. Alternativt kan det vere at ei slik samanslåing vil gå ut over den faglege kvaliteten ved at teorikrava blir redusert. Dei fylkeskommunale nettverka er redd for at bedriftene ikkje får den kompetansen dei etterspør.

Fylkesrådmannen er samd i dei vurderingane det faglege nettverket har gjort seg og meiner at det fortsatt må vere to separate Vg2-løp.

- 8.2. Det er førestlått at Vg3 kran- og løfteoperasjonsfaget skal byggje på programområdet Vg2 transport og logistikk dersom Vg2 transport og logistikk blir flytta frå service og samferdsel.

- 8.3. Forslag om at chassispåbyggarfaget blir lagt ned som lærefag og blir ein del av Vg3 industrimekanikarfaget

- 8.3.1. Vg3 aluminiumskonstruksjonsfaget blir lagt ned som lærefag og blir ein del av Vg3 produksjonsteknikk

Chassispåbyggarfaget har få lærlingar, og aktuelle arbeidsoppgåver blir i stor grad utført av industrimekanikarar. Bransjen ønskjer derfor å bruke industrimekanikarfaget som erstatning for chassispåbyggarfaget. Bransjen ønskjer å bruke produksjonsteknikkfaget som erstatning for aluminiumskonstruksjonsfaget. Dersom aluminiumskonstruksjon blir ein del av produksjonsteknikkfaget, kan det bli lettare å rekruttere lærlingar. Det vil også kunne imøtekomme bedriftene sitt behov for ein fagarbeidar med ein allsidig basiskompetanse og tverrfagleg orientering.

Fylkesrådmannen stiller seg bak den vurderinga som er gjort og støttar forslaga.

- 8.4. Det er foreslått at følgjande fag:
- modellbyggerfaget
  - finmekanikarfaget
  - verktøymakarfaget
  - dimensjoneringskontrollfaget,

blir lagt ned og erstatta med å innføre fordjupingsområde til val i læreplanen på Vg3 CNC maskineringsfaget.

Fagleg råd for teknikk og industriell produksjon meiner desse faga er nær i slekt med CNC-faget, og at det derfor er mogleg at faget kan inngå i CNC-maskineringsfaget. Bransjen peikar på at eit breiare fag vil kunne vere meir attraktivt både for elevane og bedriftene.

Fylkesrådmannen er samd i denne vurderinga og viser til punkt 1 i saksutgreiinga, der forslaget om fordjuping på Vg3 blir drøfta.

- 8.5. Det er forslag om å opprette eit nytt Vg3 plastfag med følgjande fag:
- Vg3 termoplastfaget
  - Vg3 polymerkomposittfaget
  - Vg3 plastmekanikarfaget

- 8.6. Det er foreslått at Vg3 gjenvinningsfaget skal følgje hovudmodellen (2+2) og at faget skal byggje på Vg2 industriteknologi.

Bransjen får ikkje dekkja det behovet dei har for lærlingar og faglært arbeidskraft gjennom dagens opplæringsmodell. Derfor ønskjer dei ei endring av opplæringsmodellen frå særlop til ein 2+2-modell.

Gjenvinningsbransjen er ein bransje i vekst, og det er viktig at vi får ungdommar som har ein fagleg bakgrunn i faget. Fylkesrådmannen støttar derfor forslaget om at faget følgjer hovudmodellen og blir eit 2+2-løp.

- 8.7. Det foreslått å endre opplæringsmodellen for Vg3 låsesmedfaget frå særlopsmodell til ordinær 2+2-modell. Faget blir flytta til utdanningsprogram for elektrofag, slik at det byggjer på Vg2 automatisering.

Bakgrunnen for forslaget er at lærlingane får ein betre og breiare kompetanse. I følge bransjen er det spesielt generell elektrokunnskap som manglar, men ein låsesmed skal også ha mekanisk forståing.

Dei faglege råda meiner at Vg2 automatisering er det programområdet som har mest til felles med låsesmedfaget, og at Vg3 låsesmedfaget derfor bør byggje på Vg2 automatisering. Dei fylkeskommunale fagnettverka både i elektrofag og i teknikk og industriell produksjon er samd i denne vurderinga. Fylkesrådmannen støttar både forslaga om flytting og til endring av modell til ein 2+2-modell.

Forslag til struktur

1. år	2. år	3. år	4. år
Teknikk og industriell produksjon	Arbeidsmaskinar	Anleggsmaskinmekanikarfaget	Anleggsmaskinmekanikarfaget
		+2 andre lærefag	
	Bilskade, lakk og karosseri	Billakkerarfaget	
	Børsemakar	Bilskadefaget	
	Brønnteknikk	Børsemakararfaget	
		Boreoperatørfaget	
	Industriteknologi	+6 andre lærefag	
		CNC-maskineringsfaget	
	Kjemiprosess og laboratoriefag	+18 andre lærefag	
		Kjemiprosessfaget	
	Kjøretøy	Laboratoriefaget	
	Maritime fag	Bilfaget, lette kjøretøy	
		+5 andre lærefag	
	Transport og logistikk	Matrosfaget	
		+1 anna lærefag	13
		Logistikkfaget	
		Yrkessjåførfaget	
		Kran- og løfteoperasjonsfaget	

Opplæring i skule
 Opplæring bedrift

1. Fordypninger på Vg3/opplæring i bedrift

- Bør det gis anledning til å etablere fordypninger på Vg3?
- Er de foreslåtte rammer og prinsipper (jf. 1.6 Nasjonale rammer for innføring av fordypninger) dekkende og hensiktsmessige?

2. Bygg og anleggsteknikk

- Bør opplæringsmodell for Vg3 isolatørfaget fra særløp til 2+2-modell hvor opplæringen skal legges til et evt. nytt Vg2 ventilasjon, taktekking og membran, se 1.4 Vg2 klima-, energi og miljøteknikk?
- Bør Vg3 tak- og membrantekkerfaget og Vg3 ventilasjons- og blikkenslagerfaget bygge på et nytt Vg2 ventilasjon, taktekking og membran?
- Bør Vg3 rørleggerfaget bygge på et nytt Vg2 rør?
- Bør Vg2 byggteknikk deles i Vg2 tømmer og Vg2 betong og mur?
- Støtter dere forslaget om at Vg3 stillasbyggerfaget og Vg3 tømmerfaget skal bygge på et nytt Vg2 tømmer?
- Bør Vg2 klima-, energi- og miljøteknikk deles i Vg2 rør og Vg2 ventilasjon, taktekking og membran?
- Bør renholdsoperatørfaget endres fra 2+2-modell til særløp (1+3-modell)?
- Bør det etableres et felles Vg3 treindustri for de eksisterende lærefagene, der disse blir fordypningsområder?
- Bør det etableres et felles Vg3 anleggsteknikkfag for de eksisterende lærefagene, der disse blir fordypningsområder?
- Bør det etableres et fordypningsområde på Vg3 i veidrift- og veivedlikehold?
- Bør det etableres et fordypningsområde på Vg3 i anleggsrørleggerfag?

3. Design og håndverk

- Bør det opprettes et nytt Vg1 tradisjonshåndverk?
- Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg1 tradisjonshåndverk
- I hvilket utdanningsprogram mener høringsinstansene Vg2 børsemaker og Vg3 børsemakerfaget skal videreføres?
- I nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk, med kryssløp fra utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon
- I utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon
- Bør Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?
- Bør programområdet Vg2 design og trearbeid endre fagbetegnelse til Vg2 trearbeid på et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?
- Bør Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk?
- Bør Vg3 møbelsnekker bygge på Vg2 treteknikk og programområdet endre fagbetegnelse til Vg2 møbel og treteknikk?
- Bør Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?
- Bør programområdet Vg2 design og trearbeid endre fagbetegnelse til Vg2 trearbeid på et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?
- Bør Vg2 design og trearbeid med tilhørende lærefag flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk?
- Bør Vg3 møbelsnekker bygge på Vg2 treteknikk og programområdet endre fagbetegnelse til Vg2 møbel og treteknikk?
- Bør bøkkefaget, orgelbyggerfaget, tredeierfaget og orgelbyggerfaget endre opplæringsmodell fra hovedmodellen (2+2) til særløpsmodell (1+3)?
- Bør programområdet Vg2 båtbygger legges ned?
- Bør Vg3 komposittbåtbyggerfaget legges ned?
- Bør Vg3 trebåtbyggerfaget videreføres på et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk og bygge på Vg2 trearbeid?
- Bør Vg3 trebåtbyggerfaget flyttes til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk og endre opplæringsmodell fra hovedmodellen (2+2) til en særløpsmodell (1+3)?
- Bør programområdet Vg2 design og duodji, med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?
- Bør programområdet Vg2 design og duodji endre fagbetegnelse til Vg2 duodji?

- Bør programområdet Vg2 design og gullsmedhåndverk, med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?
- Bør programområdet Vg2 design og gullsmedhåndverk endre fagbetegnelse til Vg2 gull- og sølvsmedhåndverk?
- Bør programområdet Vg2 design og tekstil, med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?
- Bør programområdet Vg2 design og tekstil endre fagbetegnelse Vg2 søm og tekstilhåndverk?
- Bør Vg2 og Vg3 pianostemming og pianoteknikk legges ned?
- Bør programområdet Vg2 smed, med tilhørende lærefag videreføres i et nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?
- Bør programområdet Vg2 ur- og instrumentmaker videreføres i nytt utdanningsprogram for tradisjonshåndverk?
- Bør Vg3 sturmakerfaget legges ned?
- Bør gipsmakerfaget flyttes til utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk?
- Bør kurvmakerfaget flyttes til utdanningsprogram for bygg og anleggsteknikk?

4. Elektrofag

- Bør programområdet for Vg2 data og elektronikk endre fagbetegnelse til Vg2 datateknologi og elektronikk?
- Bør programområdet for Vg2 elenergi endre fagbetegnelse til Vg2 elenergi og ekom?
- Bør programområdet Vg2 kulde og varmepumpe-teknikk endre betegnelse til Vg2 varmepumpe og ventilasjonsteknikk?
- Bør det opprettes et nytt lærefag, Vg3 ventilasjonsteknikerfaget som skal bygge på Vg2 varmepumpe og ventilasjonsteknikk?
- Bør låsesmedfaget flyttes fra utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon til utdanningsprogram for elektrofag?
- Bør opplæringsmodell for låsesmedfaget endres fra særløp (1+3) til en 2+2 modell?
- Bør Vg3 viklerfaget legges ned?

5. Helse og oppvekstfag

- Bør det innføres valgfrie programfag på Vg2 helseservicefag: helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk?
- Dersom valgfrie programfag innføres på Vg2 helseservicefag skal dette ikke begrense elevens valg av Vg3 (helsesekretær, tannhelsesekretær og apotekteknikk).
- Vil valgfrie programfag på Vg2 helseservicefag kunne få konsekvenser for elevenes valg av Vg3 og autorisasjon som helsepersonell?
- Bør Vg2 helseservicefag opprettholdes som ett Vg2 uten å innføre valgfrie programfag og heller anvende programfaget yrkesfaglig fordypning i Vg1 og Vg2 for å sikre tidligere fordypning i yrkene?
- Vi ber om høringsinstansenes kommentarer til utvikling av veiledere som alternativ til valgfrie programfag.

6. Naturbruk

- Bør Vg2 anleggsgartner og idrettsanlegg endres til Vg2 anleggsgartner og flyttes fra utdanningsprogram for naturbruk til utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk?
- Bør delene av Vg2 anleggsgartner og idrettsanlegg som omhandler innendørs idrettsanlegg flyttes til byggdrifterfaget (særløpsfag)?
- Bør det åpnes for kryssløp fra Vg1 naturbruk til Vg2 anleggsgartner utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk?
- Bør Vg3 idrettsanleggsfaget legges ned og at faget blir ivaretatt på hhv Vg3 anleggsgartnerfaget (utendørs) og byggdrifterfaget (innendørs)?
- Bør kryssløp fra Vg1 restaurant og matfag til Vg2 fiske og fangst på utdanningsprogrammet for naturbruk fjernes?
- Bør det innføres valgfrie programfag på Vg2 landbruk og gartneri?
- Dersom valgfrie programfag innføres på Vg2 landbruk og gartneri skal valgt programfag ikke begrense elevens valg av Vg3.
- Bør Vg2 landbruk og gartneri opprettholdes som ett Vg2 uten å innføre valgfrie programfag og heller anvende programfaget yrkesfaglig fordypning i Vg1 og Vg2 for å sikre tidligere fordypning i yrkene?

- Vi ber om høringsinstansenes kommentarer til utvikling av veiledere som alternativ til valgfrie programfag.
- Bør Vg2 heste- og hovslagerfag deles?
- Bør hovslagerfaget omgjøres fra en 2+2-modell til et særløpsfag (1+3-modell)?
- Bør det opprettes et nytt Vg2 dyrehold og som inkluderer hestefaget?
- Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg2 dyrehold.
- Bør det opprettes et nytt Vg3 dyrehold som gir 3-årig yrkeskompetanse med vitnemål?
- Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg3 dyrehold

7. Restaurant og matfag

- Bør Vg2 matfag deles i Vg2 baker- og konditor og Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri?
- Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg2 kjøttfag og næringsmiddelindustri.
- Bør Vg2 matfag opprettholdes som ett Vg2 matfag og anvende programfaget yrkesfaglig fordypning i Vg1 og Vg2 for å gi mulighet for tidligere spesialisering i lærefagene?
- Bør butikklakterfaget og sjømathandlerfaget slås sammen til et nytt felles lærefag?
- Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg3 ferskvarekokk.
- Høringsinstansenes syn på at sjømatproduksjon legges ned som eget lærefag og integreres i Vg3 industriell matproduksjon.
- Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg3 ernæringskokk

8. Service og samferdsel

- Bør det opprettes et nytt utdanningsprogram for handel?
- Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen handel.
- Bør det opprettes et nytt programområde Vg2 handel?
- Høringsinstansenes syn på fagbetegnelsen Vg2 handel
- Bør Vg3 salgsfaget endre fagbetegnelse til Vg3 handelsfaget?
- Bør Vg3 Kontor- og administrasjonsfaget legges ned?
- Bør Vg3 kontor- og administrasjonsfaget videreføres?
- Bør Vg3 sikkerhetsfaget legges ned?
- Bør reiselivsfaget videreføres som lærefag?
- Bør reiselivsfaget gjøres om til et studieforberedende løp plassert på yrkesfaglig utdanningsprogram?
- Bør kompetansen i resepsjonsfaget gjøres bredere, slik at resepsjonsfaget kan rette seg mot flere bransjer?
- Bør kompetanse i resepsjonsfaget utvides med sikkerhet som faglig element?
- Bør programområde for Vg2 IKT-servicefag og tilhørende lærefag flyttes til utdanningsprogram for elektrofag?
- Bør Vg3 IKT-servicefag flyttes til utdanningsprogrammet for elektrofag?
- Bør Vg2 transport og logistikk og tilhørende lærefag flyttes til utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon?
-
- Bør yrkessjåførfaget videreføres i utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon?
- Bør logistikkfaget videreføres i utdanningsprogrammet for teknikk og industriell produksjon?

9. Teknisk og industriell produksjon

- Bør programområdet Vg2 industriell møbelproduksjon legges ned?
- Bør Vg3 industrisnekkerfaget og Vg3 industritapetsererfaget bygge på programområdet Vg2 industriteknologi?
- Bør det opprettes kryssløp fra Vg2 treeteknikk på utdanningsprogram for bygg- og anleggsteknikk til Vg3 industrisnekkerfag på utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon?
- Bør programområdet Vg2 industritekstil og design legges ned?
- Bør Vg3 industritekstilfaget, farging, trykking og etterbehandling, Vg3 industritekstilfaget, garnfremstilling, Vg3 industritekstilfaget, trikotasje og Vg3 industritekstilfaget veving og Vg3 industrisømfag slås sammen til ett felles lærefag, Vg3 industritekstilfaget?
- Bør et nytt felles lærefag (Vg3 industritekstilfaget) bygge på programområdet Vg2 industriteknologi?
- Bør Vg3 industritekstilfaget, fiskeredskap legges ned?
- Bør programområdene Vg2 kjemiprosess og Vg2 laboratoriefag slås sammen til Vg2 kjemiprosess- og laboratoriefag?

- Bør Vg3 kran- og løfteoperasjoner bygge på Vg2 transport og logistikk?
- Bør Vg3 chassispåbyggerfaget legges ned som eget lærefag og bli en del av Vg3 industrimekanikerfaget?
- Høringsinstansene bes om innspill til hvordan chassispåbyggerfaget kan ivaretas som en del av industrimekanikerfaget.
- Bør Vg3 aluminiumskonstruksjonsfaget legges ned som eget lærefag og la aluminiumskonstruksjon bli en del av Vg3 produksjonsteknikkfaget?
- Høringsinstansene bes om innspill til hvordan aluminiumskonstruksjonsfaget kan ivaretas som en del av produksjonsteknikkfaget.
- Bør det innføres valgbare fordypningsområder i læreplanen på Vg3 CNC-maskineringsfaget?
- Bør Vg3 dimensjonskontrollfaget, Vg3 finmekanikerfaget, Vg3 modellbyggerfaget og Vg3 verktøymakerfaget legges ned som egne lærefag og bli en del av Vg3 CNC-maskineringsfaget som valgbare fordypningsområder?
- Bør Vg3 termoplastfaget, Vg3 polymerkomposittfaget og Vg3 plastmekanikerfaget slås sammen til ett nytt Vg3 plastfag?
- Det bes også om forslag til fag- og yrkesbetegnelse for et nytt lærefag (omtalt som Vg3 plastfag)
- Bør Vg3 støperifaget legges ned?
- Bør Vg3 garverifaget legges ned?
- Bør Vg3 industriell skotøyproduksjon legges ned?
- Bør Vg3 gjenvinningsfaget følge hovedmodellen for fagopplæring (2+2) framfor en særløpsmodell (1+3)?
- Bør Vg3 gjenvinningsfaget bygge på Vg2 industriteknologi?
- Bør Vg3 tekstilrensfaget endre opplæringsmodell fra særløp til 2+2-modell?
- Bør Vg3 tekstilrensfaget bygge på Vg2 industriteknologi?
- Bør Vg3 vaskerifaget endre opplæringsmodell fra særløp til 2+2-modell?
- Bør Vg3 vaskerifaget bygge på Vg2 industriteknologi?
- Bør Vg3 låsesmed flyttes fra utdanningsprogram for teknikk og industriell produksjon til utdanningsprogram for elektro?
- Bør opplæringen i låsesmedfaget endre opplæringsmodell fra særløp (1+3) til hovedmodellen for fagopplæring 2+2?
- Bør det opprettes kryssløp fra Vg1 teknikk og industriell produksjonsteknikk til Vg2 flyfag på utdanningsprogram for elektrofag?
- Bør det opprettes kryssløp fra Vg2 arbeidsmaskiner til Vg3 bilfaget, tunge kjøretøy?
- Bør det opprettes kryssløp fra Vg2 bilskade, lakk og karosseri til Vg3 reservedelsfaget?
- Bør det opprettes Vg3 truck- og liftmekanikerfaget som nytt lærefag der faget følger 2+2-modellen og bygger på Vg2 arbeidsmaskiner?
- Bør Vg3 motorsykkelfaget endre navn til Vg3 el- og motorsykkelfaget?
-

Arkivnr: 2014/10030-116
Saksbehandlar: Hillevi Elizabeth Runshaug

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	43/17	29.08.2017
Utval for opplæring og helse		05.09.2017
Fylkesutvalet		20.09.2017
Fylkestinget		03.10.2017

Samarbeidsprosjekt mellom vidaregåande skular og næringsliv Nordhordland

Samandrag

Med bakgrunn i fylkestingsvedtak (FT 4. oktober 2016, sak 72/16 og FT desember 2016, sak 91/16) har fylkesrådmannen starta opp arbeid med samarbeidsprosjekt i Nordhordland for å utvikle og prøve ut nye undervisningsformer der meir av den praktiske undervisninga vert gjort ute i verksemdene.

Samarbeidsprosjektet skal i dialog med næringslivet også bidra til å få fram kunnskapsgrunnlag i høve til behov for nyinvesteringar ved å sjå på praksisopplæring og bruk av verkstadareal i skule og bedrift.

Nordhordland har over lang tid hatt eit godt samarbeid mellom skule og arbeids- og næringsliv med faste samarbeidsorgan i tillegg til fast kontakt mellom skular og bedrifter. Gjennom kompetanseprosjektet og andre tiltak har samarbeidet mellom skule og næringsliv vorte styrka over tid, og det er føremålstenleg at arbeidet i samarbeidsprosjektet byggjer vidare på relasjonane og dei eksisterande møtearenaene for samarbeid mellom skule og næringsliv.

Forslag til innstilling

Fylkestinget tek planen for samarbeidsprosjektet mellom skule og næringsliv Nordhordland til etterretning.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 15.08.2017

Bakgrunn

Oppfølging av vedtak i skulebruksplanen ligg til grunn for arbeidet i samarbeid mellom skule og næringsliv, jf vedtak i Fylkestinget 4. oktober 2016:

«Det vert lagt til rette for god dialog med det lokale næringslivet i høve til nyinvesteringar og for å prøva ut nye undervisningsformer der meir av den praktiske undervisninga vert gjort ute i verksemdene.»

og dessutan verbalforslag FT des. 2016 – budsjett 2017:

«Det vert våren 2017 starta opp eit samarbeidsprosjekt mellom skulane i Nordhordland og det lokale næringslivet, der målet er å prøva ut nye undervisningsformer der meir av den praktiske undervisninga vert gjort ute i verksemdene.»

Nordhordland har over lang tid hatt eit godt samarbeid mellom skule og arbeids- og næringsliv med faste samarbeidsorgan i tillegg til fast kontakt mellom skular og bedrifter. Kompetanseprosjektet har som målsetting å styrke samarbeidet mellom skular og bedrifter, gi elevar betre kunnskap om yrkesval og sikre at lokale bedrifter får den kompetansen det er behov for. Kompetanseprosjektet er betalt av kommunane i Nordhordland (50 %) og Hordaland fylkeskommune (50%). Det er eiga styringsgruppe for prosjektet, der fylket, kommunane og næringslivet er representert. Gjennom kompetanseprosjektet og andre tiltak har samarbeidet mellom skule og næringsliv vorte styrka over tid. Det er difor føremålstenleg at arbeidet i samarbeidsprosjektet byggjer vidare på relasjonane og dei eksisterande møtearenaene for samarbeid mellom skule og næringsliv.

Hordaland fylkeskommune vidarefører også kontakt og samarbeid med Opplæringskontoret, og rektorane ved Knarvik vgs og Austrheim vgs er med i styret for Opplæringskontoret (medlem/varamedlem).

Overordna mål for samarbeidsprosjektet

Prosjektet skal bidra til å synleggjere og vidareutvikle samarbeidet, dei gode døma og dei gode samarbeidsstrukturane mellom skule og arbeidsliv. Det skal leggjast vekt på styrka fagmiljø, yrkesretting og relevans gjennom attraktiv og nyskapande opplæringsverksemd innan ulike utdanningsprogram i Nordhordland.

Prosjektet skal kartleggje i kva grad det kan vere mogleg å leggje meir av undervisninga i verksemdene og utvikle modellar for utprøving av praktisk undervisning i verksemdene t.d. ulike vekslingsmodellar og moglege forsøk innan prioriterte utdanningsprogram.

Mandat (oppdrag)

- Samarbeidsprosjektet skal bidra til å utvikle nye undervisningsformer og kartleggje i kva grad det kan vere mogleg å søkje om forsøk, t.d. med fordeling av praksisopplæring og vurdering mellom skule og arbeidsliv. Dette arbeidet skal bidra til kunnskapsgrunnlag for å vurdere behov for nyinvesteringar.
- Gjennom dialog vil ein i prosjektet få fram kunnskapsgrunnlag for fagtilbod, dimensjonering og behov for kompetanse og arbeidskraft i Nordhordland.
- Prosjektet vil følgje opp arbeidet med samfunnskontrakt og bidra til å styrke det systematiske samarbeidet mellom skule og arbeidsliv.
- Prosjektet vil leggje til rette for samarbeid med t.d. forskning, UH-sektoren, eksterne kompetansemiljø og Erasmus+ prosjekt.

Samarbeidsprosjektet skal bidra til meirverdi og resultat (effekt mål) ved at:

- ◆ Samfunnskontrakt og gode samarbeidsstrukturar og –prosjekt skal vere godt kjent i regionen, og talet på samfunnskontraktar og læreplassar skal ha auka år for år.
- ◆ Mål og rammer for samarbeid mellom skule og arbeidsliv skal vere avklara og forankra, og det skal vere enkle rutinar for avtalar om samarbeid. Samarbeidsavtalar mellom skule og enkelte verksemdar skal vere skriftlege og forpliktande så langt råd er.
- ◆ Modellar for utprøving av undervisning/praksisopplæring i verksemdene og nye undervisningsformer skal vere prøvd ut og evaluert innan 2020. Skulane skal ha prøvd ut ein modell innan eitt utdanningsprogram og utarbeidd rapport i samarbeid med arbeidslivet. Utdanningsprogram for utvikling / utprøving vil vere TIP ved Knarvik vgs og BA ved Austrheim vgs.
- ◆ Moglege modellar for å leggje meir av undervisninga i verksemdene skal gi eit visst grunnlag for å vurdere framtidig behov for og bruk av areal, arenaer og utstyr for opplæring i skule og bedrift, jf. vedtaket i Fylkestinget 04.10.16 om moglege nyinvesteringar.
- ◆ Ulike moglege løysingar og konsekvensar knytt til mogleg fordeling av fagtilbod / utdanningsprogram ved skulane skal vere vurdert og bidra til kunnskapsgrunnlag for dimensjonering og tilbodsstruktur ved rullering av skulebruksplanen.
- ◆ Sluttrapport og evaluering av samarbeidsprosjektet med konklusjonar og tilrådingar skal kunne nyttast i vidare utviklingsarbeid.

Ressursar

Samarbeidsprosjektet med ulike aktivitetar vert i utgangspunktet lagt opp innan gjeldande budsjettammer. Avklaring av finansiering vert gjort for ulike tiltak, og det kan søkjast om midlar til prosjekt og/eller kompetanseutvikling. Hordaland fylkeskommune har fått tilsegn på midlar til Erasmus+ prosjektet for perioden 2017–2020.

Prosjektleiartillinga vert planlagt til om lag 20% første året i utviklingsfasen. I tillegg kjem det reisekostnader og kostnader til prosjektsamlingar og møteverksemd.

Stipulerte kostnader haust 2017 – vår 2019

	2017	2018	2019
Prosjektleiart	kr 75 000	kr 150 000	kr 75 000
Fagressurs skule	kr 75 000	kr 150 000	kr 75 000
Fagressurs næringsliv	kr -	kr 150 000	kr 75 000
Prosjektsamlingar	kr 25 000	kr 50 000	kr 25 000
Sum	kr 175 000	kr 500 000	kr 250 000
			kr 925 000

Ressursbehov og kostnader vidare må ein kome attende til i løpet av prosjektperioden.

Aktivitets- og tidsplan

Samarbeidet omfattar perioden 2017-2020, og årlege framdriftsplanar/milepælsplanar vert utarbeidd.

Aktivitet	Tidsplan
Planleggingsfase	
Etablering av forum/arena på fylkesnivå for oppfølging av arbeidet og for å sikre samarbeid og samhandling med kommunane og næringslivet. Kartlegging av samarbeid og utforming av mandat for oppfølging av vedtak.	Vårhalvåret 2017
Utviklingsfase	
Prioritere og koordinere samarbeidsområde ut frå skulane sine utviklingsplanar og ut frå Nordhordland Regionråd og Nordhordland Næringslag sine mål og strategiar <ul style="list-style-type: none"> ▪ Synleggjere og dele gode erfaringar med samarbeidet skule-arbeidsliv i Nordhordland ▪ Utarbeide årleg aktivitetsplan med felles mål skule og arbeidsliv, m.a. for Yrkesfagleg fordjuping ▪ Fordele utdanningsprogram som er med i prosjektet mellom Knarvik vgs og Austrheim vgs og avklare deltaking/bidrag frå arbeidslivet i prosjektet 	Haustralvåret 2017

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Motivere, involvere og engasjere bedrifter i samarbeidet, m.a. felles workshop mellom skulane og bedrifter (nov. -17) 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vurdere modellar for å organisere fag- og yrkesopplæring der meir av undervisninga skjer ute i bedrift ▪ Følgje opp arbeid med samfunnskontrakt, rammer for samarbeidsavtalar og skriftlege avtalar mellom skular og arbeidsliv ▪ Avklare deltaking i internasjonalt prosjekt (Erasmus+) i samarbeid med Regionalavdelinga, om utvikling av regionale senter (oppstart des. -17) 	Skuleåret 2017/18
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vurdere moglege nye undervisningsformer og planlegge utprøving i praksis skuleåret 2018/19 og 2019/20 ▪ Bidra til å auke tal læreplassar 	Vårhalvåret 2018
Utpøvingsfase	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prøve ut modellar for praktisk undervisning ute i verksemdene etter avtalar med bedrifter knytt til TIP og BA (med undervegsevaluering) ▪ Planlegge og gjennomføre kurs og kompetanseutvikling / hospitering knytt til aktuelle modellar for utprøving 	Skuleåra 2018/19 2019/20
Oppsummering og evaluering (kunnskapsgrunnlag)	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oppsummere erfaringar og evaluere dei modellane for undervisning/ praksisopplæring som har vore prøvde ut i prosjektet ▪ Drøfte grunnlag for fagtilbod og dimensjonering av vidaregåande opplæring ut frå <ul style="list-style-type: none"> ○ behov for kompetanse og framtidig fagtilbod ved dei vidaregåande skulane i Nordhordland ○ behov for arbeidskraft, framtidige næringer og kompetansebehov i regionen ▪ Vurdere bruk av verkstad/bedrift for meir praktisk undervisning i verksemdene (behov og omfang) ▪ Vurdere konsekvensar og mogleg behov for nyinvesteringar til skuleanlegg ved modell(ar) der meir av undervisninga vert gjort ute i verksemdene 	Skuleåret 2019/20

Organisering

Samarbeidsforum på fylkesnivå tek sikte på å ha to møte i halvåret.

Samarbeidsforumet (styringsgruppe) på fylkesnivå vil framover vere samansett av:

Fylkesdirektør opplæring	Svein L. Heggheim
Regionleiar	Hillevi Runshaug
Leiar seksjon fagopplæring	Torbjørn Mjelstad
Leiar seksjon skule	Linda Farestveit
Spesialrådgjevar regionalavdelinga	Heidi Bjønnes Larsen
Rektor Knarvik vgs	Kari Espelund Bruvik
Avdelingsleiar Knarvik vgs	Rune Nesse
Rektor Austrheim vgs	Kjersti Daland Næss
Avdelingsleiar Austrheim vgs	Gurid Espe
Regionrådet Nordhordland	Øyvind Oddekalv
Nordhordland Næringslag (NONL)	Svein Nordvik

Andre representantar frå skuleleiinga og andre fagpersonar kan delta i samband med t.d. enkeltsaker og i samband med prosjektet knytt til regionsenterutvikling. Hovudtillitsvalde kan ha med ein representant om organisasjonane ønskjer det. Gulen og Masfjorden Næringsråd er medlem i NONL, og Gulen kommune er representert ved Regionrådet. Kontakten med Regionrådet Nordhordland vert styrka ved at regionrådet har ein representant i samarbeidsforum på fylkesnivå: Øyvind Oddekalv er leiar for «Utval for kultur, omdømme og kunnskapsutvikling» og representerer Regionrådet. Arbeidet vert koordinert med «Utval for næring- og samfunnsutvikling», og dessutan ved at saker og diskusjonar vert lagt fram for Regionrådet.

Prosjektet vert følgd opp gjennom tilrettelegging og koordinering av opplæringstilbodet med praktisk opplæring i bedrifter i regi av skulane i samarbeid med næringslivet. Prosjektet vert integrert i skulane sitt pedagogiske utviklingsarbeid, og tiltak vert utvikla i direkte samarbeid med bedrifter i tillegg til:

- Nordhordland Næringslag v/Svein Nordvik, Kompetanseutvalet (strategisk), der rektorane er representert.
- Nordhordland Næringslag, Kompetanseprosjektet v/Vivian Kårbø (operativt), der Hordaland fylkeskommune er representert i styret ved Kjell Helge Kleppstø.

Korleis samarbeidsprosjektet heng saman med overordna mål og planar

Samarbeidsprosjektet skal følgje opp vedtaket og verbalforslaget, støtte og følgje opp arbeidet i lokalt prioriterte samarbeidstiltak mellom skular og arbeidsliv. Hovudmålet om auka læringsutbytte og fullføring vert knytt til utviklingsarbeidet. Fylkesrådmannen ser dessutan vedtaka og samarbeidsprosjektet i samanheng med verksemdstrategien:

Overordna mål 1

Opplæring skal setje regional kompetanseutvikling på dagsorden og ruste innbyggjarane i Hordaland til å møte framtidige kompetansebehov.

Strategiar

1.1 Styrkje kunnskapsgrunnlaget for rette tilbod med rett dimensjonering

1.2 Styrkje samhandlinga med kommunane og med regionalt arbeids- og næringsliv

Arbeidet i prosjektet vert dels knytt til utvikling av regionen og oppfølging av Regional plan for kompetanse og arbeidskraft og også Regional plan for attraktive senter.

For å lykkast med samarbeidsprosjektet vil ein leggje vekt på:

- Forankring i høve mål og mandat.
- Gjensidig vilje og forplikting mellom aktørane.
- Ivaretaking av fagkompetanse i skule og arbeidsliv og utvikling av kompetanse.
- Kapasitet til å følgje opp i form av tid og økonomi.
- Integrering i verksemdene og skulane som organisasjon og god samanheng med andre oppgåver og prosjekt.

Arkivnr: 2015/11453-89
Saksbehandlar: Adeline Berntsen Landro

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	44/17	29.08.2017
Utval for opplæring og helse		05.09.2017
Fylkesutvalet		20.09.2017
Fylkestinget		03.10.2017

Samanslåing av Hordaland helsefagskole og Fagskolen i Hordaland

Samandrag

Styret for Fagskolane i Hordaland har i møte 05.05.2017 handsama sak PS 20/2017 «Samanslåing av Hordaland helsefagskole og Fagskolen i Hordaland» med følgjande alternativ:

Alternativ 0

Inga endring, dagens organisering med to fagskular vert vidareført.

Alternativ 1

Hordaland helsefagskole vert slått saman med Fagskolen i Hordaland 01. januar 2018, og det vert oppretta ei eiga avdeling for helsefag ved Fagskolen i Hordaland. Dei tilsette ved Hordaland helsefagskole får tilbod om overføring til Fagskolen i Hordaland innan august 2018.

Alternativ 2

Samanslåing vert gjennomført i samband med lokalisering av Fagskolen i Hordaland til Laksevåg i 2023.

Styret gjorde følgjande vedtak:

«Styret for Fagskolane i Hordaland ber administrasjonen om å førebu ei sak til fylkestinget basert på alternativ 1:

Hordaland helsefagskole vert slått saman med Fagskolen i Hordaland 01. januar 2018, og det vert oppretta ei eiga avdeling for helsefag ved Fagskolen i Hordaland. Dei tilsette ved Hordaland helsefagskole får tilbod om overføring til Fagskolen i Hordaland innan august 2018.»

Forslag til innstilling

Hordaland helsefagskole vert slått saman med Fagskolen i Hordaland 01. januar 2018, og det vert oppretta ei eiga avdeling for helsefag ved Fagskolen i Hordaland. Dei tilsette ved Hordaland helsefagskole får tilbod om overføring til Fagskolen i Hordaland innan august 2018.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 26.06.2017

Styret for Fagskolane i Hordaland har i møte 05.05.2017 handsama sak PS 20/2017 «Samanslåing av Hordaland helsefagskole og Fagskolen i Hordaland» og gjort følgjande vedtak:

«Styret for Fagskolane i Hordaland ber administrasjonen om å førebu ei sak til fylkestinget basert på alternativ 1:

Hordaland helsefagskole vert slått saman med Fagskolen i Hordaland 01. januar 2018, og det vert oppretta ei eiga avdeling for helsefag ved Fagskolen i Hordaland. Dei tilsette ved Hordaland helsefagskole får tilbod om overføring til Fagskolen i Hordaland innan august 2018.»

Styret for Fagskolane i Hordaland bad om denne saka i samband med melding «RS 1/2017 Stortingsmelding 9 (2016-2017) Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning» og tidlegare vedtak i fylkestinget 13.03.2013 i sak PS 5/13 om Fagskolane i Hordaland i samband med skulebruksplanen, der følgjande vedtak vart gjort:

«Fylkestinget vedtek ei administrativ samanslåing av fagskolane i Hordaland, til ein administrasjon for helsefagskolen og ein felles administrasjon for dei tekniske og maritime fagskolane. Fagskoletilboda vil framleis vere desentraliserte.

Vert finansieringsordninga på helsefag endra, vil fylkestinget vurdere å leggje alle fagskolane under ein administrasjon.»

I stortingsmelding 9 om fagskuleutdanning er det no vedteke ei endring i finansieringa av fagskuletilboda innanfor helse- og sosialfag. I dag er finansieringa til helsefaga i ei eiga ordning under Helsedirektoratet, men slik meldinga er vedteken, vil dei ulike tilskotsordningane verte slått saman og fylkeskommunane får i oppgåve å fordele midlar i eige fylke frå og med budsjettåret 2018.

I fylkestinget 07.03.2017 vart det handsama sak om utfordringar og moglegheiter for Fagskolane i Hordaland (PS 21/2017), og i samband med denne vart det mellom anna gjort eit vedtak om at fagskulestyret må klargjere mogleg flytting av helsefagskolen til Laksevåg i samband med flyttinga av Fagskolen i Hordaland. På bakgrunn av dette har fagskulestyret også vurdert tidsaspektet ved ei eventuell samanslåing.

Vidare vert det gjort greie for dagens situasjon ved Hordaland helsefagskole, konsekvensar ved ei samanslåing og til slutt tre alternativ i høve til framtidig organisering av helsefagskolen.

Organisering, studenttal og tilsette ved Hordaland helsefagskole 2016/17

Hordaland helsefagskole er administrativt lokalisert i Fusa ved Fusa vidaregåande skule, medan undervisninga føregår på Nordnes ved Fagskolen i Hordaland. Hordaland helsefagskole har til saman 8 NOKUT-godkjende fagskuletilbod innan helse- og sosialfag og kan gje tilbod fleire stader i Hordaland. Som nemnt er det berre oppretta tilbod på Nordnes på noverande tidspunkt, og årsaka til det er at det er flest søkjarar frå Bergen og Bergen omland. Tilboda ved helsefagskolen er eitt år i omfang men vert gjeve på deltid over to år.

Utdanningstilbud	2016	2016	2017	2017
	Haust	Haust	Vår	Vår
	1. kl	2. kl	1. kl	2 .kl
Psykisk helsearbeid	22	9	18	4
Rehabilitering	16		12	
Spesialreinhald og sterilforsyning (stad)		18		18
Spesialreinhald og sterilforsyning (nett)		6		6
Sum	38	33	30	28

Tabell 1. Tilbod og tal på studentar ved Hordaland helsefagskole, studiestad Nordnes, skuleåret 2016/17, fordelt på semester og klasstrinn.

Tabell 1 over syner at det hausten 2016 var totalt 71 studentar ved Hordaland helsefagskole, og våren 2017 var det 58 studentar. Vidare syner tabellen at det er totalt 13 studentar som har slutta mellom haust- og vår- semesteret. Det er innan Psykisk helsearbeid og Rehabilitering det har vore fråfall, medan tilbodet Spesialreinhald har halde seg stabilt.

Det er totalt 5 årsverk ved Hordaland helsefagskole, og av desse vert 20 % kjøpt eksternt. Dei tilsette er knytt til Fusa vidaregåande skule, og nokon av dei tilsette har kontor plass her, medan nokre av dei tilsette har heimekontor på grunn av lang reiseveg når det ikkje er felles møtedag eller undervisning. Bakgrunnen for dette er at nokon tilsette ved Hordaland helsefagskole tidlegare var tilsett ved Fitjar fagskule, som i 2013 vart slått saman med Fusa fagskule (i dag Hordaland helsefagskole).

Økonomi – årsresultat 2016 og prognose 2017

Hordaland helsefagskole har samdrift med Fusa vgs, og skulen gjekk totalt sett med om lag 1,1 mill. i mindreforbruk i 2016, medan rekneskapen for helsefagskulen hadde eit meirforbruk på 1,2 mill. Årsaka til meirforbruk ved Hordaland helsefagskole er knytt til låge studenttal ved to tilbod i 2016. Det eine tilbodet vart fullført våren 2016, medan det andre tilbodet vart fullført våren 2017. Hausten 2016 gjorde fagskulestyret fleire grep for å oppnå betre balanse ved helsefagskulen. Det vart gjeve ei styrking på 2 mill. i skuleåret 2016/17 frå teknisk og maritim budsjetttramme, og det vart berre starta opp 2 nye tilbod som hadde høge nok søkjartal til balansert drift. Styrkinga var som nemnt for skuleåret 2016/17 og vert såleis fordelt over to budsjettår. Det vil seie at Hordaland helsefagskole fekk om lag 800 000,- for haustverknaden i 2016, og at dei resterande 1,2 mill. vert gjeve i budsjettåret 2017. Hordaland helsefagskole forventar ei betring i økonomien i 2017 med bakgrunn i større klassar og styrking av budsjettet. Skulen og har gjort ein prognose basert på inntekter og utgifter og ser føre seg at det vil verte eit meirforbruk på om lag 300 000,- i 2017.

Konsekvensar ved ei samanslåing

Personalet ved Hordaland helsefagskole har eit tilsetjingsforhold ved Fusa vidaregåande skule. Ved ei samanslåing av dei to fagskulane vil dei tilsette ved helsefagskulen få tilbod om overføring til Fagskolen i Hordaland. Dersom éin eller fleire tilsette blir verande igjen ved Fusa vgs etter samanslåinga, kan det verte ein overtalssituasjon ved Fusa vgs, men dette er sjølv sagt avhengig av ressurs situasjonen ved Fusa vgs skuleåret 2018/19. Ved ei samanslåing vert dei tilsette ivaretatt av omstillingsreglane i Hordaland fylkeskommune, og dei vil få god informasjon om rettar og prosessen knytt til omstillinga.

Ved ei samanslåing av Hordaland helsefagskole og Fagskolen i Hordaland vil helsefagskuletilboda dra nytte av stordriftsfordelane ved Fagskolen i Hordaland. Dette gjeld både i høve til administrasjon, vidare utvikling av tilboda og ein meir føreseieleg økonomisituasjon. Ein oppnår også eit tydeleg skilje mellom fagskule og vidaregåande skule i høve til budsjett og rekneskap, noko som mellom anna gjer det meir ryddig i høve til fordeling av eit eventuelt meir- eller mindreforbruk.

Hordaland helsefagskole har arbeidd mykje med marknadsføring og informasjonsarbeid for å auka rekrutteringa til skulen, og dette har gjeve noko resultat. Ein del av tilboda rekrutterer godt, medan andre tilbod får lite kvalifiserte søkjarar. Då distriktsfagskulane i Austevoll og på Voss vart lokalisert til dei større einingane i Bergen, fekk dei ein auke i søkjartala, og ein ser føre seg at dette er fordi tilboda vart meir synlege ved ein større skule. Det er usikkert om ei samanslåing av Hordaland helsefagskole og Fagskolen i Hordaland vil gje same effekt. Søkjarane og studentane skil seg ein del frå studentane ved dei maritime og tekniske faga fordi dei ofte i større grad er avhengig av god tilrettelegging frå arbeidsgjevar. Likevel vil det vere meir tilgjengelege ressursar til marknadsføring ved ein stor skule som har stordriftsfordelar, og dette kan gje auka rekruttering på sikt.

Sidan fylkeskommunane tok over forvaltingsansvaret for fagskulane i 2010, har krav til dokumentasjon, rapportering og kvalitet i utdanninga berre auka, og dette set større krav til administrasjon i høve til eit meir spesialisert kompetansebehov. «NOU 2014: 14 Fagskole – et attraktivt utdanningsvalg» og Stortingsmelding 9 (2016/17) peikar begge på at det er naudsynt å etablere større einingar som kan tilby desentralisert utdanning ved ulike studiestader i regionane i høve til kompetansebehovet. Stortingsmelidinga tilrår også at ein i større grad skil mellom leiing av vidaregåande skule og fagskule i høve til tydeleg plassering av fagleg og administrativ leiing av fagskulen ved skular som er kombinert fagskule og vgs. Ved å slå saman dei to fagskulane til éin rein fagskule vil ein oppnå dette.

Hordaland helsefagskole fungerer fagleg godt og leverer kvalitet. Studentar og arbeidsgjevarar gjev gode tilbakemeldingar i høve til tilbodet ved fagskulen, og ved ei eventuell samanslåing vil det vere viktig å vidareføre denne kvaliteten og det faglege miljøet. Ei samanslåing vil ikkje gje store faglege synergjar i høve til helsefaga fordi Fagskolen i Hordaland ikkje har helsetilbod på noverande tidspunkt. Dei pedagogisk tilsette ved helsefagskulen er i dag knytt til Helse- og oppvekstmiljøet ved Fusa vgs, og dette gjev dei tilgang til eit større fagmiljø. Likevel kan ei samanslåing gje andre faglege gevinstar med tanke på nye tilbod innan til dømes velferdsteknologi eller innan framtidige helsefagutdanningar som er to år i omfang med felles allmenne fag og leiarfag.

Ei samanslåing kan gje større økonomisk påkjenning for Fagskolen i Hordaland dersom ikkje rekrutterings- og fullføringsgraden vert forbetra ved helsefagskuletilboda. Fagskolen i Hordaland har stordriftsfordelar og kan drifte nokre små klassar som ikkje er fullfinansierte, men det er ei grense for kor mange små klassar ein kan starte opp kvart år om ein skal oppnå eit balansert årsresultat. Samtidig kan det sjå ut som at det er færre små klassar ved Fagskolen i Hordaland no enn tidlegare fordi dei små tilboda rekrutterer betre enn før, og dette vil i så fall gje rom for å prioritere helsefagtilboda i framtida sjølv om rekrutterings- og fullføringsgraden ikkje vert betra på kort sikt.

Alternativ for framtidig organisering

Alternativ 0

Ingen endring, dagens organisering med to fagskular vert vidareført.

Alternativ 1

Hordaland helsefagskole vert slått saman med Fagskolen i Hordaland 01. januar 2018, og det vert oppretta ei eiga avdeling for helsefag ved Fagskolen i Hordaland. Dei tilsette ved Hordaland helsefagskole får tilbod om overføring til Fagskolen i Hordaland innan august 2018.

Alternativ 2

Samanslåing vert gjennomført i samband med lokalisering av Fagskolen i Hordaland til Laksevåg i 2023.

Fylkesrådmannen sin tilråding

På bakgrunn av fagskulestyret sitt vedtak og alternativa over vil fylkesrådmannen tilrå alternativ 1:

«Hordaland helsefagskole vert slått saman med Fagskolen i Hordaland 01. januar 2018, og det vert oppretta ei eiga avdeling for helsefag ved Fagskolen i Hordaland. Dei tilsette ved Hordaland helsefagskole får tilbod om overføring til Fagskolen i Hordaland innan august 2018.»

Det er viktig for framtida til helsefagskuletilboda å stimulere til betre økonomiske føresetnader og ein styrka administrasjon, og ei samanslåing av dei to fagskulane vil bidra til dette.

Ved alternativ 1 vil Fagskolen i Hordaland frå januar til august 2018 kjøpe ressurs frå Fusa vidaregåande skule for å drifta helsefagskuletilboda fram til overføring av personale er gjennomført. Dette gjev Fusa vgs og Fagskolen i Hordaland eit halvt år til å planleggje ressursfordelinga for skuleåret 2017/18 i samband med klassesak / tilbodsstruktur, samtidig som dei tilsette vert ivaretatt i omstillingsprosessen.

Det er ønskjeleg å ivareta dei tilsette ved helsefaga, og Fagskolen i Hordaland vil leggje til rette for dei som har lang reiseveg slik at dei ikkje må reise til Nordnes kvar dag. Dei tilsette ved helsefagskulen kan få høve til å ha heimekontor når det ikkje er undervisning, oppfølging i praksis eller felles samlingsdag. Det er også høve til å leggje til rette med lån av møteplass og eventuelt videorom ved ein skule som ligg nær der lærarane bur.

Fordelen med samanslåing i samband med årsskifte er at det vert enklare å reindyrke og skilje rekneskap og økonomi. Fagskolen i Hordaland har gode erfaringar med å slå saman ved årsskifte framfor ved nytt skuleår. Ei samanslåing ved årsskifte vil også sørgje for at det ikkje vert endringar for studentane som alt er i utdanning på Nordnes, fordi dei vil behalde same lokale og personale.

Ei samanslåing av Hordaland helsefagskole og Fagskolen i Hordaland må handsamast i fylkestinget, og dette kan tidlegast skje i oktober 2017. På bakgrunn av dette vil det vere svært kort tid frå eit eventuelt vedtak i fylkestinget om samanslåing til 1. januar 2018. Det vil derfor vere naudsynt å førebu delar av prosessane ved ei samanslåing før sjølve vedtaket ligg føre, slik at ein får ein god prosess dersom fylkestinget vedtek samanslåing.

Arkivnr: 2017/13507-2
Saksbehandlar: Adeline Berntsen Landro

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	45/17	29.08.2017
Utval for opplæring og helse		05.09.2017

Høyringsuttale - forslag til ny lov om fagskoleutdanning og endringar i studentsamskipnadslova

Samandrag

Kunnskapsdepartementet har sendt forslag til ny lov om fagskoleutdanning og endringar i studentsamskipnadslova på høyring. Forslaget til ny lov er ei oppfølging av Meld.St.9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden* og skal erstatte gjeldande fagskulelov av 20. juni 2003 nr. 56. I tillegg inneheld høyringsnotatet forslag til endring i lov om studentsamskipnader av 14. desember 2007 nr. 116. Hordaland fylkeskommune støttar i hovudsak forslag til ny fagskulelov og endringar i studentsamskipnadslova, men har nokre kommentarar. Dette gjeld ei presisering i § 11 om at styret sjølv skal tilsette rektor ved fagskulen. Vidare ber departementet om høyringsinstansane sitt syn på føresegner i høve til studiepoeng, gradstildeling og tilknytning til studentsamskipnad, og Hordaland fylkeskommune gjev kommentarar til dette.

Forslag til vedtak

Forslag til høyringsuttale vert vedteke slik det kjem fram av saka.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

- 1 Oversendelsesbrev - høyringsnotat om ny fagskulelov(1194507)(1)
- 2 Høyringsnotat, lovutkast og lovspeil - 28 juni(1194850)(1)

Fylkesrådmannen, 11.08.2017

Kunnskapsdepartementet har sendt forslag til ny lov om fagskoleutdanning og endringar i studentsamskipnadslova på høyring med frist 30. september 2017. Forslaget til ny lov er ei oppfølging av Meld.St.9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden* og skal erstatte gjeldande fagskulelov av 20. juni 2003 nr. 56. I tillegg inneheld høyringsnotatet forslag til endring i lov om studentsamskipnader av 14. desember 2007 nr. 116 (oversendingsbrev og høyringsnotat ligg vedlagt).

Bakgrunnen for at Kunnskapsdepartementet føreslår at det vert fastsett ei ny lov om fagskular, er at oppfølginga av fagskulemeldinga fører til mange nye lovendringar. I tillegg meiner departementet at det er behov for å føreslå endringar i struktur og i språkdrakt i lova.

Dei viktigaste forslaga til endringar er:

- Utviding av styret for fagskulane til minst sju medlemmer
- Stemmerett for studentar og tilsette i fagskulen sitt styre
- To styrerepresentantar skal vere knytt til relevant arbeidsliv, helst med regional tilknytning
- Samordning og synleggjering av opptaket til fagskuleutdanningane
- Fagskulepoeng vert studiepoeng
- Høve til å kunne tilby treårig fagskuleutdanning som eit unntak
- Endringar i omgrep

Vidare har Stortinget bede departementet om å vurdere å lovfeste ei plikt for fagskular til å vere knytt til ein studentsamskipnad. Eit eventuelt forslag om slik plikt vil måtte utgreiast grundigare, og departementet ber høyringsinstansane om deira syn på om dette bør verte lovfesta.

Forslag til høyringsuttale

Hordaland fylkeskommune er godt nøgd med departementet sitt forslag til ny fagskulelov, som i større grad tydeleggjer ansvar og roller i høve til drift og leining av fagskulane. Vidare er det svært positivt at lova blir meir lik Universitets- og høgskulelova i høve til språkbruk og studentane sine rettar. Hordaland fylkeskommune støttar i hovudsak forslag til ny fagskulelov, men med nokre kommentarar.

Kapittel 3. Organisering av fagskolen, § 11 Administrativ og faglig ledelse første ledd

Det er bra at rektor si rolle vert definert i den nye fagskulelova, men for fylkeskommunar kan det vere uklart om tilsetting av rektor ved fagskulen (spesielt ved kombinert fagskule og vidaregåande skule) kan delegerast til fylkesadministrasjonen. Hordaland fylkeskommune føreslår derfor at § 11 første ledd, andre setning vert endra som følgjer;

Departementet sitt forslag:

§ 11 Administrativ og faglig ledelse

(1) Fagskolen skal ha en rektor. Styret skal tilsette rektor ved fagskolen. Ansettelsesprosessen skal sikre at skolen får en rektor som har nødvendig fag- og lederkompetanse, og at studentene og de ansatte blir hørt.

Hordaland fylkeskommune sitt forslag:

§ 11 Administrativ og faglig ledelse

(1) Fagskolen skal ha en rektor. Styret selv skal tilsette rektor ved fagskolen. Ansettelsesprosessen skal sikre at skolen får en rektor som har nødvendig fag- og lederkompetanse, og at studentene og de ansatte blir hørt.

Hordaland fylkeskommune legg til grunn at departementet meiner at styret sjølv skal tilsette rektor, og det bør derfor også kome klart fram av lovteksten.

Studiepoeng

I den nye fagskulelova skal fagskulepoeng erstattast med studiepoeng jf. vedtak i stortingsmeldinga om fagskuleutdanning. Departementet ber om høyringsinstansane sitt syn på om tidlegare studentar som får skrive ut nytt vitnemål, bør få omgjort fagskulepoeng til studiepoeng. Hordaland fylkeskommune meiner at endringa frå fagskulepoeng til studiepoeng bør ha tilbakeverkande kraft slik at studentar som tidlegare har fått fagskulepoeng, også skal kunne ha nytte av denne endringa. Dette kan bidra til at næringslivet og andre i samfunnet enklare forstår omfanget og nivåplasseringa av utdanningane.

Gradstildeling

Både Stortinget og departementet har gjeve sin tilslutnad til at fagskuleutdanningar som er på 60 studiepoeng eller meir, skal gje ein gradstittel, og departementet føreslår at gradstittelen «fagskulekandidat» vert nytta. Departementet ber likevel om høyringsinstansane sitt syn på dette. Hordaland fylkeskommune meiner at gradstittelen «fagskulekandidat» er dekkjande i høve til dagens omgrep på skuleslaget, men i høve til diskusjonen om omgrepet fagskule er eit namn som gjev assosiasjonar til yrkesutdanning i vidaregåande skule, og endringa av fagskuleutdanning til høgare yrkesfagleg utdanning, bør det vurderast om det vil vere føremålstenleg å endre namn på både skuleslaget og gradstittelen.

Tilknytning til studentsamskipnad

Hordaland fylkeskommune støttar endringar i studentsamskipnadslova og meiner det er riktig at fagskulane skal ha fullverdig tilknytning utan særleg tilpassing. Departementet ber høyringsinstansane om å vurdere om fagskulane skal ha ei lovfesta plikt eller berre rett til å vere medlem i ein studentsamskipnad, og Hordaland fylkeskommune meiner at fagskulane bør ha ei lovfesta plikt til å vere medlem på lik line med andre høgare utdanningsinstitusjonar.

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

I følge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	17/3201	28.06.2017

Kunnskapsdepartementet sender med dette forslag om ny lov om fagskoleutdanning og endringer i studentsamskipnadsloven på høring. Forslaget er en oppfølging av Meld.St.9 (2016-2017) Fagfolk for fremtiden, og inneholder forslag til ny lov om fagskoleutdanning. Ny lov skal erstatte gjeldende fagskolelov av 20. juni 2003 nr. 56. I tillegg inneholder høringsnotatet forslag til endring i lov om studentsamskipnader av 14. desember 2007 nr. 116.

Vedlagt følger høringsnotatet, utkast til ny lov og lovspeil.

De viktigste forslagene i høringsnotatet:

Kunnskapsdepartementet foreslår at det fastsettes en ny lov om fagskoler. Begrunnelse for dette er at oppfølgingen av Fagskolemeldingen innebærer mange nye lovendringer. I tillegg ser departementet et behov for å foreslå endringer i struktur og i språkdrakt i loven.

De viktigste innholdsmessige forslagene er:

- Utvidelse av styret til minst sju medlemmer
- Stemmerett for studenter og ansatte i fagskolens styre
- To styrerepresentanter skal være tilknyttet relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regionalt tilknytning
- Samordning og synliggjøring av opptaket
- Fagskolepoeng blir studiepoeng
- Mulighet for å unntaksvis kunne tilby treårig fagskoleutdanning
- Endring i begreper
- Stortinget har bedt departementet om å vurdere å lovfestes en plikt for fagskoler til å være tilknyttet en studentsamskipnad. Et eventuelt forslag om slik plikt vil måtte

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
872 417 842

Avdeling

Saksbehandler
Karin Helle
22 24 78 50

utredes grundigere, men vi ber om høringsinstansenes foreløpige syn på om dette bør lovfestes.

Nærmere om utformingen av ny lov

Departementet foreslår at ny lov deles inn i kapitler. De fleste bestemmelsene i gjeldende lov videreføres i ny lov, slik at det rettslige innhold i hovedsak vil være tilsvarende gjeldende fagskolelov. Vi gjør oppmerksom på at de siste endringene Stortinget vedtok i mars 2017 først skal tre i kraft 1. januar 2018, jf. Prop.44 L (2016-2017) og Innst. 225 S (2016-2017).

Kunnskapsdepartementet har hatt et nært samarbeid med Språkrådet som en del av Klarspråk-prosjektet. I dette arbeidet har departementet forelagt utkast til lovteksten for Språkrådet og sammen kommet frem til en lovtekst som vi mener er mer presis og enklere å forstå. Klarspråk-prosjektet har ført til at mange bestemmelser har fått en ny og enklere språkdrakt, men uten at gjeldende rett og innholdet i bestemmelsene er endret.

Leseveiledning

I lovutkastet markeres det i tittelen til den enkelte bestemmelse hvilken gjeldende bestemmelse som erstattes, eller om bestemmelsen er ny. Lovspeilet angir videre hvilken bestemmelse som erstatter gammel bestemmelse, også de som følger av Prop.44 L (2016-2017) som ikke er trådt i kraft. Det er også markert hvilket tiltak i fagskolemeldingen som følges opp i den enkelte endringen.

Høringsssvar

Høringsnotatet er tilgjengelig på www.regjeringen.no. Vi ber om at høringsuttalelser sendes elektronisk ved bruk av den digitale løsningen for høringsuttalelser på www.regjeringen.no/id2557910. Høringsfristen er **30. september 2017**.

Med hilsen

Anne Grøholt (e.f.)
avdelingsdirektør

Karin Helle
seniorrådgiver

Vedlegg

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Liste over høringsinstanser:

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen
AOF Haugaland
AOF Hordaland - Sogn og Fjordane
AOF Norge
AOF Østfold
Art Complexion makeup skole og kurscenter
Beverage Academy AS
Bodin videregående skole og maritime fagskole
Bårdar Akademiet AS
Centric IT Academy
Chr. Thams fagskole
Designinstituttet
Det tverrfaglige kunstinstitutt
Dykkerutdanningen ved Høgskolen i Bergen
eCademy AS
Einar Granum Kunstfagskole
Emergence School of Leadership
European Helicopter Center AS
Fabrikken Asker Kunstfagskole
Fagskole Helse og miljø
Fagskolen Aldring og helse
Fagskolen for bokbransjen
Fagskolen i Hordaland
Fagskolen i Kirkenes
Fagskolen i Kristiansand
Fagskolen i Kristiansund
Fagskolen i Troms av. Nord-Troms videregående skole
Fagskolen i Vestfold
Fagskolen i Østfold
Fagskolen i Ålesund
Fagskolen Innlandet
Fagskolen Oslo Akershus
Fagskolen Telemark
Fagskolen Tinius Olsen
Fagskolen Troms, avd. Harstad tekniske fagskole
Fagskolen Troms, avdeling Tromsø
Fagskolen i Sogn og Fjordane
Fashion Mode AS
Folkeuniversitetets helsefagskole
Fredrikstad FagAkademi AS
Frelsesarmeens offiserskole
Gauldal fagskole
Hadsel videregående skole og fagskole
Hald Internasjonale Senter

Haugesund Skolesenter AS
Hordaland helsefagskole
Høyskolen Kristiania - fagskolestudier
Imageakademiet
Institutt for helhetsmedisin
Karmsund videregående skole
Kunst og Design College
Kunstskolen i Bergen
Kunstskolen i Rogaland
Levanger Fagskole
Lofoten maritime fagskole
Lofoten reiselivfagskole
Luffartsskolen AS
Lukas fagskole og kurscenter
Menighetsbibelskolen
NKI AS
Nordkapp maritime fagskole og vgs skole
Nordland fagskole i helse-og sosialfag
Nordland kunst- og filmfagskole
Norges Interiørskole AS
Noroff Fagskole AS
Norsk Fotofagskole
Norsk Hestesenter
Norsk jernbaneskole
Norwegian Drilling Academy AS, NORTRAIN
Pilot Flight Academy AS
Stavanger offshore tekniske skole
Steinkjer fagskole
Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter
Stjørdal fagskole
Sørlandets fagskole
TISIP Fagskole
Tone Lise Akademiet AS
Treider Fagskoler AS
Trondheim fagskole
Tunsberg Medisinske Skole
Ytre Namdal fagskole
Ålesund kunstfagskole
Arbeids- og sosialdepartementet
Barne- og likestillingsdepartementet
Finansdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet

Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Kulturdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Olje- og energidepartementet
Samferdselsdepartementet
Utenriksdepartementet
Akershus fylkeskommune
Aust-Agder fylkeskommune
Buskerud fylkeskommune
Finnmark fylkeskommune
Hedmark fylkeskommune
Hordaland fylkeskommune
Møre og Romsdal fylkeskommune
Nordland fylkeskommune
Nord-Trøndelag fylkeskommune
Oppland fylkeskommune
Oslo kommune
Rogaland fylkeskommune
Sogn og Fjordane fylkeskommune
Sør-Trøndelag fylkeskommune
Telemark fylkeskommune
Troms fylkeskommune
Vest-Agder fylkeskommune
Vestfold fylkeskommune
Østfold fylkeskommune
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder
Fylkesmannen i Buskerud
Fylkesmannen i Finnmark
Fylkesmannen i Hedmark
Fylkesmannen i Hordaland
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkesmannen i Nordland
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Fylkesmannen i Oppland
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Fylkesmannen i Rogaland
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Fylkesmannen i Telemark
Fylkesmannen i Troms
Fylkesmannen i Vestfold
Fylkesmannen i Østfold

Atlantis Medisinske Høgskole
Bjørknes høyskole
Musikkteaterhøyskolen
Noroff høyskole
Norsk barnebokinstitut
Norsk Gestaltinstitut AS Høgskole
Norsk høgskole for helhetsterapi
Skrivekunstakademiet
Ansgar Teologiske Høgskole
Barrat Due musikkinstitut
Bergen Arkitekthøgskole
Campus Kristiania Markedshøyskolen
Det teologiske Menighetsfakultet
Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning
Fjellhaug Internasjonale Høgskole
Handelshøyskolen BI
Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling
Høyskolen Diakonova
Høyskolen for Ledelse og Teologi
Lovisenberg diakonale høgskole
NLA Høgskolen
Norges Dansehøyskole
Steinerhøyskolen
VID vitenskapelige høgskole
Westerdals - Oslo School of Arts Communication and Technology
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
Høgskolen i Innlandet
Høgskolen i Molde vitenskapelig høgskole i logistikk
Høgskolen i Oslo og Akershus
Høgskolen i Sørøst-Norge
Høgskolen i Østfold
Høgskulen i Volda
Høgskulen på Vestlandet
Kunsthøgskolen i Oslo
Nord universitet
Norges Handelshøyskole
Norges idrettshøgskole
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Norges musikkhøgskole
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Samisk høgskole
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo

Universitetet i Stavanger
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet
Akademikerforbundet
Arkitektenes Fagforbund
Bibliotekarforbundet
Den Norske Jordmorforening
Den norske legeforening
Den norske tannlegeforening
Den norske veterinærforening
Det norske Diakonforbund
Econa
Fellesorganisasjonen
Forskerforbundet
Musikernes fellesorganisasjon
Naturviterne
Norges Farmaceutiske Forening
Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon
Norges Juristforbund
Norsk ergoterapeutforbund
Norsk Fysioterapeutforbund
Norsk Lektorlag
Norsk psykologforening
Norsk Radiografforbund
Norsk Sykepleierforbund
Norsk tjenestemannslag
Parat
Presteforeningen
Samfunnsviterne
Samfunnsøkonomene
Skolelederforbundet
Skolenes landsforbund
STAFO
Tekna - Teknisk-naturvitenskapelig forening
Utdanningsforbundet
Landsorganisasjonen i Norge
Næringslivets Hovedorganisasjon
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
Unio
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Hovedorganisasjonen Virke
Akademikerne
Kompetanse Norge
Norges forskningsråd
Norges grønne fagskole - Vea

Senter for IKT i utdanningen
Senter for internasjonalisering av utdanning
Statens lånekasse for utdanning
Utdanningsdirektoratet
Lærernes Yrkesforbund
Association of Norwegian Students Abroad
Nord studentsamskipnad
Norges arktiske studentsamskipnad
Studentsamskipnaden i Agder
Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim
Studentsamskipnaden i Indre Finnmark
Studentsamskipnaden i Innlandet
Studentsamskipnaden i Molde
Studentsamskipnaden i Oppland
Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus
Studentsamskipnaden i Stavanger
Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge
Studentsamskipnaden i Volda
Studentsamskipnaden i Østfold
Studentsamskipnaden i Ås
Studentsamskipnaden på Vestlandet
Nettverk for private høyskoler
Universitets- og høgskolerådet
Forsvarets høgskole
Forsvarets etterretningshøgskole
Luftkrigsskolen
Krigsskolen
Sjøkrigsskolen
Politi høgskolen
Kriminalomsorgens utdanningssenter
Reglerådet for næringslivet
Riksrevisjonen
Sametinget
Organisasjon for norske fagskolestudenter
Akademiet for yngre forskere
Delta
Norsk senter for menneskerettigheter
Norsk presseforbund
Den norske Forleggerforening
Steinerskoleforbundet
Universitetssenteret på Svalbard
CERES
UNINETT AS
Samskipnadsrådet

Forum for fagskoler - Abelia
Studieforbundet Folkeuniversitetet
Studieforbundet natur og miljø
Studieforbundet næring og samfunn
Norgesuniversitetet
Helse Midt-Norge RHF
Helse Nord
Helse Sør-Øst RHF
Helse Vest RHF
Innovasjon Norge
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
Kriminalomsorgsdirektoratet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Datatilsynet
Statistisk sentralbyrå
Norges tekniske vitenskapsakademi
KS
Oslo kommune – Utdanningsetaten
Helsedirektoratet
Statens helsetilsyn
Statens autorisasjonskontor for helsepersonell
Folkehelseinstituttet
Sintef Teknologiledelse /STEP
Statlig spesialpedagogisk støttesystem
Norges Handikapforbund
Unge funksjonshemmede
Dysleksi Norge
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
Norges Døveforbund
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner
Statens råd for likestilling av funksjonshemmede
Synshemmede Akademikeres Forening
Elevorganisasjonen
Landslaget for matematikk i skolen
Nasjonalt Fagråd for Utøvede musikkutdanning og Musikkvitenskap
Friluftsrådernes Landsforbund
Private Barnehagers Landsforbund
Folkehøgskolerådet
Kristne Friskolers Forbund
Det norske maskinistforbund
Fiskebåtrederens Forbund
Maskinentreprenørenes Forbund – MEF

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring
Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og sosialfag
Norges Bonde- og Småbrukarlag
Norges Bondelag
Norges Fiskarlag
Norges Rederiforbund
Norges Sjøoffisersforbund
Fleksibel utdanning Norge
Norsk Kulturskoleråd
Norske Fag- og Friskolers Landsforbund
Samarbeidsrådet for yrkesopplæring
Sjøfartsdirektoratet
Rådet for offentlige fagskoler
Utdanning.no

HØRINGSNOTAT

NY

FAGSKOLELOV

med utkast til lovtekst

og lovspeil

-

Oppfølging av Meld.St.9

(2016-2017)

Fagfolk for fremtiden

Fagskoleutdanning

28. juni 2017

Innhold

1.	Innledning.....	5
1.1	Bakgrunn for høringen.....	5
1.2	Kort omtale av lovendringer i 2016 og 2017	5
2.	Forslagets hovedinnhold.....	6
2.1	Fagskoleloven	6
2.2	Studentsamskipnadsloven	7
3.	Lovstruktur	7
3.1	Bakgrunn.....	7
3.2	Departementets vurdering og forslag.....	7
4.	Presisering av ansvaret for fagskoleutdanning og fagskolene.....	8
4.1	Forholdet mellom fagskoleloven og kommuneloven, aksjeloven og stiftelsesloven	8
4.2	Fylkeskommunalt ansvar	9
4.3	Begrepet "tilbyder"	9
4.3.1	Bakgrunn	9
4.3.2	Gjeldende rett	9
4.3.3	Departementets vurdering	10
5.	Lovens formål.....	10
5.1	Bakgrunn for forslaget	10
5.2	Gjeldende rett.....	11
5.3	Departementets vurdering og forslag.....	11
6.	Lovens virkeområde	12
6.1	Bakgrunn for forslaget	12
6.2	Gjeldende rett.....	12
6.3	Departementets vurdering og forslag.....	12
7.	Akkreditering av fagskoleutdanning	13
7.1	Bakgrunn for forslaget	13
7.2	Gjeldende rett.....	13
7.3	Departementets vurdering og forslag.....	13
8.	Unntakshjemmel for at fagskoleutdanning kan ha tre års omfang	14
8.1	Bakgrunn for forslaget	14
8.2	Gjeldende rett.....	14
8.3	Departementets vurdering og forslag.....	14

9.	Godskriving og fritak	15
9.1	Bakgrunn for forslaget	15
9.2	Gjeldende rett.....	15
9.3	Departementets vurderinger og forslag.....	15
10.	Organisering av fagskolen og styrets ansvar	17
10.1	Bakgrunn for forslaget	17
10.2	Gjeldende rett.....	17
10.3	Departementets vurdering og forslag.....	18
10.3.1	Styret ved fagskolen	18
10.3.2	Styrets sammensetning	18
10.3.3	Administrativ og faglig ledelse ved fagskolen	20
11.	Tilrettelegging for studentorgan	21
11.1	Bakgrunn for forslaget	21
11.2	Gjeldende rett.....	21
11.3	Departementets vurdering og forslag.....	22
12.	Opptak	22
12.1	Bakgrunn for forslaget	22
12.2	Gjeldende rett.....	23
12.3	Departementets vurdering og forslag.....	23
12.3.1	Opptaksgrunnlag.....	23
12.3.2	Opptak på grunnlag av realkompetanse - aldersgrense	24
12.3.3	Felles forskrift om opptak	24
12.3.4	Nasjonal samordning av opptaket:	25
13.	Studiepoeng	25
13.1	Bakgrunn for forslaget	25
13.2	Gjeldende rett.....	25
13.3	Departementets vurdering og forslag.....	25
14.	Gradstildeling	26
14.1	Bakgrunn.....	26
14.2	Gjeldende rett.....	26
14.3	Departementets vurdering og forslag.....	26
15.	Vurdering av skikkethet	27
15.1	Bakgrunn for forslaget	27
15.2	Gjeldende rett.....	27
15.3	Departementets vurderinger og forslag.....	27
16.	Fremleggelse av politiattest.....	28
16.1	Bakgrunn for forslaget	28

16.2 Gjeldende rett.....	28
16.3 Departementets vurderinger og forslag.....	28
17. Rett til foreldrepermisjon og permisjon i forbindelse med fødsel.....	29
17.1 Bakgrunn for forslaget og gjeldende rett	29
17.2 Departementets vurdering og forslag.....	29
18. Nasjonal vitnemåls- og karakterportal.....	30
18.1 Bakgrunn for forslaget	30
18.2 Gjeldende rett.....	30
18.3 Departementets vurdering og forslag.....	31
19. Endring i fagskoleloven/samskipnadsloven – Tilknytning til samskipnad	31
19.1 Bakgrunn for forslaget	31
19.2 Gjeldende rett.....	31
19.3 Departementets vurdering og forslag.....	31
19.3.1 Rett til tilknytning.....	32
19.3.2 Grad av tilknytning.....	32
20. Endring i samskipnadsloven – Deling (fisjoning) av studentsamskipnader.....	33
20.1 Bakgrunn for forslaget	33
20.2 Gjeldende rett.....	34
20.3 Departementets vurdering og forslag.....	34
21. Overgangsordninger	35
22. Økonomiske og administrative konsekvenser	35
22.1 Vitnemålsportal.....	35
22.2 Tilrettelegging for studentorgan	36
22.3 Utvidede rettigheter for studenter i permisjon	36
22.4 Samskipnadstilknytning	36
23. Lovutkast	37
23.1 Ny lov om fagskoleutdanning	37
Kapittel 1 Formål og virkeområde	37
Kapittel 2 Akkreditering og godkjenning av fagskoleutdanning	37
Kapittel 3 Organisering av fagskolen	39
Kapittel 4 Fagskolens virksomhet.....	40
Kapittel 5 Studentenes rettigheter og plikter	42
Kapittel 6 Økonomi og tilsyn.....	47
Kapittel 7 Diverse bestemmelser	49
Kapittel 8 Ikrafttredelse	49

23.2 Endring i studentsamskipnadsloven.....	50
24. Lovspeil	51

1. INNLEDNING

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring et forslag til ny lov om fagskoleutdanning. Den nye loven skal erstatte lov om fagskoleutdanning av 20. juni 2003 nr. 56.

1.1 Bakgrunn for høringen

Med Meld. St. 9 (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden - Fagskoleutdanning (Fagskolemeldingen)* tok Regjeringen et langt skritt på veien mot at fagskoler skal bli et likeverdig alternativ til universiteter og høyskoler, og også mot en mer enhetlig organisering og regulering av all høyere utdanning. Endringene som foreslås i meldingen skal klargjøre fagskolens plass i utdanningssystemet som en selvstendig del av høyere utdanning. Stortinget har i sin behandling av meldingen i hovedsak sluttet seg til Regjeringens forslag, med noen få endringer. Blant annet skal fagskoleutdanning benevnes som "høyere yrkesfaglig utdanning. Departementet mener at dette er et godt begrep for fagskoleutdanningen, med tydelig signal om nivå, plassering og kjennetegn på utdanningen. Fagskolen ligger på nivå over videregående opplæring og skal ha en yrkesfaglig innretning.

Regjeringens politikk for fagskoleutdanning, signalisert gjennom Fagskolemeldingen og gjennom de endringene som foreslås i dette høringsutkastet, tydeliggjør at utdanningen skal dekke et behov for korte og yrkesrettede utdanninger, og tilføre Norge arbeidskraft som ikke universitetene og høyskolene tilbyr. Fagskoleutdanning er nødvendig for Norge som kunnskapsnasjon, fordi det er et stort behov for gode, yrkesrettede og spesialiserte utdanninger både i offentlig sektor og lokalt og regionalt næringsliv. Fagskolene vil i fremtiden spille en viktig rolle i utviklingen av en utdanningspolitikk som møter fylkenes og regionenes behov, og være en møteplass for regionale og nasjonale aktører for kompetanseutvikling.

1.2 Kort omtale av lovendringer i 2016 og 2017

Høsten 2014 ble NOU 2014: 14 *Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg* lagt frem.

Fagskoleutvalget foreslo blant annet å styrke studentenes rettigheter.

Kunnskapsdepartementet fulgte opp utvalgets anbefaling ved å fremme forslag om endringer i fagskoleloven i Prop. 95 L (2015-2016) *Endringer i fagskoleloven (om studentrettigheter m.m.)*. Hensikten var å styrke fagskolestudentenes rettigheter og skape forutsigbarhet for studentene, fagskolene, fagskoleeierne og andre interessenter. Departementet mente at det så langt som mulig bør være tilsvarende regelverk og rettigheter for studentene på fagskoler, som det er for studenter på høyskoler og universiteter, og foreslo derfor bestemmelser i fagskoleloven som tilsvarte reglene i universitets- og høyskoleloven. I proposisjonen foreslo departementet bestemmelser om blant annet gjennomføringen av eksamen, retten til å klage på formelle feil og sensur ved eksamen, samt krav om politiattest og vurdering av skikkethet i enkelte fagskoleutdanninger. Videre foreslo departementet hjemmel til å etablere et nasjonalt

klageorgan for fagskolestudenter, regulering av adgangen til å markedsføre seg som fagskole samt en ordning for generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning. Endringene trådte i kraft 1. juli 2016.

Kunnskapsdepartementet satte ned en ekspertgruppe i 2013 som skulle utrede endringer i regelverket om private høyskoler og fagskoler. Bakgrunnen for dette var et uklart regelverk, særlig når det gjaldt de private aktørenes disponering av midler. Ekspertgruppens mandat inkluderte å foreslå endringer i kravet om at midler skal komme studenter til gode og tydeliggjøre tilsynsansvaret for fagskoler og høyskoler. Ekspertgruppens arbeid ble fulgt opp av departementet i [Prop. 44 L \(2016-2017\) Endringer i lov om universiteter og høyskoler og lov om fagskoleutdanning \(organisasjonsform, disponering av tilskudd og egenbetaling mv.\)](#). I denne proposisjonen ble det blant annet foreslått regler om organisasjonsform, disponering av midler, styrets oppgaver og departementets tilsyn. Prop. 44 L (2016-2017) ble lagt frem for Stortinget 16. desember 2016, og Stortinget fulgte opp med lovvedtak i tråd med forslagene i proposisjonen 30. mars 2017¹. De nye lovbestemmelsene er sanksjonert av Kongen i statsråd den 9. juni og trer i kraft ved årsskiftet.

2. FORSLAGETS HOVEDINNHOLD

2.1 Fagskoleloven

Gjeldende fagskolelov er en overordnet rammelov som angir hovedkriteriene for godkjenning av fagskoleutdanning, for studentenes rettigheter og plikter, og om ansvar, eierskap, organisering, økonomi og tilsyn. Departementet ønsker at den nye loven skal ha en annen struktur. Vi foreslår å dele loven inn i kapitler, og med en tematisk kapittelinndeling, slik at de bestemmelsene som naturlig hører sammen blir plassert sammen. Bestemmelsene blir nummerert fortløpende.

Kunnskapsdepartementet har samarbeidet med Språkrådet om utarbeidelse av forslag til ny lov og lovtekst. Klarspråk-prosjektet har medført at mange bestemmelser har endret oppbygning og språkdrakt. Innholdet i bestemmelsene, altså hva bestemmelsene skal regulere og vilkårene for reguleringene, er i hovedsak de samme..

I tillegg til forslag om endring av lovstruktur og språklige endringer inneholder dette høringsutkastet forslag om endringer av gjeldende bestemmelser, og forslag til nye bestemmelser som en oppfølging av Fagskolemeldingen og Stortingets behandling av denne. I Fagskolemeldingen har Regjeringen foreslått en rekke tiltak. Disse tiltakene skal blant annet bidra til økt kvalitet i fagskoleutdanningen, bedre styring og organisering av fagskolen, å øke arbeidslivets involvering i fagskolene og ytterligere styrke studentenes rettigheter. I tillegg til oppfølging av meldingstiltak foreslår departementet å lovfeste rett til fødselspermisjon for studenter og en hjemmel som gir en plikt for fagskolen til å legge til rette for studentorgan.

---

¹ Innst.S 225 L (2016-2017)

Departementet foreslår å endre enkelte begreper i fagskoleloven. Det foreslås blant annet at "tilbyder" erstattes med "styret" eller "fagskolen", slik at ansvar og rolle blir klarere, jf. kapittel 4.3. Videre foreslår departementet å endre begrepet "godkjenning" i gjeldende fagskolelov § 1 andre ledd og § 2 til "akkreditering". Disse endringene innebærer ikke endring i rettstilstanden, men er en tydeliggjøring av ansvar, roller og oppgaver.

Alle endringer som vil medføre endring i rettstilstanden er uttrykkelig omtalt i dette høringsutkastet. Disse forslagene er også i lovutkastet merket "NY". De bestemmelsene som videreføres fra gjeldende lov, der det kun er gjort språklige endringer, er i hovedsak ikke omtalt i selve høringsnotatet. Forarbeidene til disse bestemmelsene finnes i Prop. 95 L (2015-2016) og Prop. 44 L (2016-2017), i Ot.prp.nr.32 (2002-2003 "*Om lov om fagskoleutdanning*"), og i Ot.ptp.nr.39 (2006-2007) "*Om lov om endringer i lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning*". I lovutkastet har de videreførte bestemmelsene henvisninger til hvor de er å finne i den gjeldende fagskoleloven. I tillegg er det også lagt ved et såkalt "lovspill"; som viser hvor bestemmelsene i gjeldende lov kan finnes igjen i forslaget til ny lov.

2.2 Studentsamskipnadsloven

Høringsnotatet omfatter også forslag om endring av lov om studentsamskipnader. Forslagene kommer dels for å følge opp Fagskolemeldingen slik at fagskolers rett til å knytte seg til en studentsamskipnad blir lovfestet. Videre foreslår departementet en lovfesting av adgang til oppdeling (fisjon) av studentsamskipnader. Dette er en lovfesting av praksis knyttet til organiseringen av studentsamskipnadene. I studentsamskipnadsloven refereres det til reglene i kapittel 13 i aksjelovent som omhandler fusjon av aksjeselskaper, og denne brukes når sammenslåing av studentsamskipnader er aktuelt. Fisjon av studentsamskipnader er derimot ikke eksplisitt regulert i studentsamskipnadsloven, og det er derfor hensiktsmessig å lovfeste en slik adgang.

3. LOVSTRUKTUR

3.1 Bakgrunn

Gjeldende fagskolelov har vært endret flere ganger. Det er fremmet to lovproposisjoner for Stortinget siden våren 2016², og det ble fastsatt en rekke nye bestemmelser. Lovens omfang har økt kraftig. Departementet mener at det nå er nødvendig med en gjennomgang av lovens oppbygning og struktur, og at det er mest hensiktsmessig å fastsette en ny fagskolelov som har en annen struktur og oppbygning.

3.2 Departementets vurdering og forslag

Lovavdelingen i Justisdepartementet anbefaler i sin veileder om lovteknikk at "dersom loven er av noe størrelse, bør den deles inn i kapitler". Målet med ny struktur er at det skal bli enklere å finne frem i loven, og at en omstrukturering skal komme brukerne til gode. Et viktig hensyn er også at strukturen som velges legger til rette for fremtidige lovendringer. Etter

---

² Prop. 95 L (2015-2016) og Prop. 44 L (2016-2017)

departementets vurdering vil en kapittelvis inndeling, der kapitteloverskriften henviser til området lovbestemmelsene skal regulere, bidra til at loven blir tilgjengelig og leservennlig for alle som ønsker å sette seg inn i bestemmelser i loven.

Departementet foreslår å dele loven inn i åtte kapitler. Kapitteloverskriften henviser til hvilket området lovbestemmelsene skal regulere:

Kapittel 1 Formål og virkeområde

Kapittel 2 Akkreditering og godkjenning av fagskoleutdanning

Kapittel 3 Organisering av fagskolen

Kapittel 4 Fagskolens virksomhet

Kapittel 5 Studentenes rettigheter og plikter

Kapittel 6 Økonomi og tilsyn

Kapittel 7 Diverse bestemmelser

Kapittel 8 Overgangsordninger og ikrafttredelse

De enkelte bestemmelsene vil få løpende nummerering.

Med ny struktur og et mer omfattende innhold foreslår departementet at fagskoleloven etableres som en ny lov, med samme tittel som gjeldende fagskolelov, men med ny fastsettsesdato og ikrafttredelsesbestemmelse.

4. PREISERING AV ANSVARET FOR FAGSKOLEUTDANNING OG FAGSKOLENE

4.1 Forholdet mellom fagskoleloven og kommuneloven, aksjeloven og stiftelsesloven

Fagskoleloven er en særlov, og gjennom denne er ansvaret for fagskolen lagt til styret for fagskolen. I utkast til ny fagskolelov blir reglene om styring, organisering og struktur for fagskolene, reglene om rettigheter for studenter og plikter for fagskolene med videre, langt på vei harmonisert med reglene i universitets- og høyskoleloven. Om forholdet mellom det generelle lovverket og universitets- og høyskoleloven følger det av merknadene til universitets- og høyskoleloven § 8-1 i Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) *Om lov om universiteter og høyskoler* at ved en eventuell motstrid mellom universitets- og høyskoleloven og generell lovgivning vil de særlige bestemmelsene om styring i universitets- og høyskoleloven gå foran. Departementet mener at ved en eventuell motstrid mellom fagskoleloven og kommuneloven vil bestemmelsene i fagskoleloven gå foran siden fagskoleloven er en særlov.

Det følger av kommuneloven at Fylkestinget er gitt særlige styringsvirkemidler overfor fylkeskommunale foretak, jf. kommuneloven §§ 63 og 65. Fylkeskommunen som eier vil ha mulighet til å påvirke driften av en fylkeskommunal fagskole gjennom fastsetting av vedtekter, gjennom generalforsamling og ved valg av styremedlemmer. Som eier kan Fylkeskommunen også gi styringssignaler gjennom å fastsette vilkår i forbindelse med budsjettildelinger. Disse forholdene gjør at fylkespolitiske organer kan ha stor innflytelse på styringen av fylkeskommunale fagskoler.

For private fagskoler organisert som aksjeselskap eller stiftelse er disse regulert av aksjeloven eller stiftelsesloven. Den grunnleggende ansvarsfordelingen mellom eier, styre og ledelse er regulert av aksje- eller stiftelsesloven, se for øvrig merknad til Prop. 44 L (2016–2017) kap. 16 "merknader til bestemmelsene".

4.2 Fylkeskommunalt ansvar

Fylkeskommunen ble tillagt ansvaret for fagskolene i 2009, uttrykt i fagskoleloven § 1 a. Lovendringen ble foreslått i Ot.prp. nr. 10 (2008–2009) *Om lov om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen)*. Gjennom Stortingets vedtak overtok fylkeskommunene ansvaret for fagskolene fra staten, og med dette også ansvaret for finansiering av fagskoleutdanningen. Ved behandlingen av Meld. St. 22 (2015-2016) *Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver* (Regionmeldingen) våren 2016, ga Stortinget sin tilslutning til at eierskapet til de offentlige fagskolene fortsatt skal ligge til det regionale folkevalgte nivået, jf. Innst. 377 S (2015-2016) *Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver*.

Fylkeskommunene har gjennom fagskoleloven ansvaret for å sørge for at det tilbys godkjent fagskoleutdanning som tar hensyn til lokale, regionale og nasjonale kompetansebehov innenfor prioriterte samfunnsområder. Fylkeskommunen kan oppfylle dette ansvaret ved at de tilbyr fagskoleutdanning selv, eller ved å legge til rette for at private utdanningstilbud dekker etterspørselen.

Høsten 2016 var det til sammen registrert 85 godkjente fagskoler i Norge, av disse var 38 offentlige og 47 private.

Det er private utdanningstilbud som får offentlige tilskudd, og disse tilskuddene blir fordelt gjennom fylkeskommunen. Fylkeskommunene må legge til rette for gode samarbeidsordninger som tillater studentene å velge fagskoletilbud på tvers av region- og fylkestilhørighet og uavhengig av hvem som står som eiere av fagskoletilbudet.

Stortingets vedtak om fortsatt fylkeskommunalt ansvar for fagskoleutdanningstilbudet medfører at gjeldende bestemmelse om fylkeskommunalt ansvar videreføres uten endringer. Departementet foreslår å flytte bestemmelsen inn i en egen paragraf for å fremheve ansvaret fylkeskommunen har for å tilby fagskoleutdanning. Siden lovstrukturen endres, flyttes bestemmelsen til lovutkastet § 3.

4.3 Begrepet "tilbyder"

4.3.1 Bakgrunn

I meldingen er det lagt vekt på at styringen av fagskolene skal styrkes. De grepene som er presentert i Fagskolemeldingen skal bidra til at styrene blir mer profesjonelle og tydeliggjøre at de har et overordnet ansvar for fagskolens virke og drift.

4.3.2 Gjeldende rett

Begrepet "tilbyder" brukes i gjeldende lov om både eieren av en fagskole, styret ved fagskolen og om utdanningsinstitusjonen, og omfatter beskrivelse av både rolle og ansvar. I

gjeldende lov er det ikke alltid klart om det er eier eller styret som har ansvaret for de ulike oppgavene, siden mange av oppgavene skal utføres av "tilbyder".

4.3.3 Departementets vurdering

Departementet mener det er uheldig at det samme begrepet i loven har forskjellig betydning alt etter hvilken kontekst begrepet blir brukt i. Dette kan skape forvirring for brukerne av loven, og det kan skape uklare ansvarsforhold.

Universitets- og høyskoleloven plasserer gjennomgående det overordnede ansvaret for ulike oppgaver hos styret for institusjonen. Departementet foreslår å plassere ansvaret tilsvarende for fagskolene, og på denne måten tydeliggjøre at det er styret ved fagskolen som har det øverste ansvaret for drift og økonomi, for at studentenes rettigheter blir ivaretatt, for at fagskolen oppfyller sine plikter overfor eiere, myndigheter og studenter og andre.

Departementet foreslår derfor at uttrykket "tilbyder" ikke lenger brukes i noen sammenheng i loven. Vi foreslår at betegnelsene "styre" og "fagskole" benyttes der hvor det er nødvendig for å beskrive hvilket ansvar styret eller fagskolen har, og også for å presisere hvilken rolle aktøren har.

Selv om begrepet "tilbyder" tas ut av loven endres ikke de overordnede ansvarsforholdene for fagskoler og fagskoleutdanning. Fylkeskommunen vil også i fremtiden være ansvarlig for at regionen har et tilfredsstillende tilbud om fagskoleutdanning, blant annet gjennom tildeling av tilskudd.

Videre kan fylkeskommunen tilby offentlig fagskoleutdanning gjennom å drive fylkeskommunale fagskoler. Fylkeskommunen kan fortsatt aktivt styre de fylkeskommunale fagskolene gjennom finansiering, ved å oppnevne styrerepresentanter til fagskolene, og å være aktive og profesjonelle aktører ved tilpasning av det totale tilbudet av fagskoleutdanning i regionen og i fylket.

Fagskolens eiere er enten offentlige aktører som fylkeskommunen, staten eller aksjeselskaper, stiftelser og i noen tilfeller studieforbund. Hvordan eierne er organisert kan ha betydning for regler om styre. Dette er omtalt nærmere under kapittel 9 om styret.

5. LOVENS FORMÅL

5.1 Bakgrunn for forslaget

Regjeringen har økte ambisjoner for fagskolene, og ønsker at dette gjenspeiles ved at fagskolenes nivå og plassering i utdanningssystemet slås fast i loven.

I Fagskolemeldingen omtales fagskoleutdanning som "høyere yrkesutdanning" jf. meldingens tiltak nr. 2³. I Innst. 254 S (2016-2017) *Fagfolk for fremtiden - Fagskoleutdanning* mener

---

³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-9-20162017/id2522412/sec3#KAP11>

Stortingskomiteen at dette uttrykket er noe upresist, og de går derfor inn for at fagskoleutdanningen kalles "høyere yrkesfaglig utdanning".

I tiltak nr. 20 i Fagskolemeldingen foreslås det også å lovfeste at fagskoleutdanningen skal ligge på nivået over videregående utdanning fordi dette er en mer presis angivelse av nivå enn i gjeldende bestemmelse, som sier at fagskoleutdanning skal bygge på videregående utdanning.

5.2 Gjeldende rett

I gjeldende fagskolelov § 1 beskrives formålet med fagskoleutdanning slik: "Lovens formål er å sikre fagskoleutdanninger av høy kvalitet gjennom en offentlig godkjenningsordning. Loven skal bidra til at studenter ved fagskoleutdanninger får tilfredsstillende vilkår."

Gjeldende formålsparagraf etablerer et system for offentlig godkjenning av fagskoleutdanninger, både private og offentlige, og skal sørge for at studentene ved fagskoleutdanningene får tilfredsstillende vilkår.

Gjeldende fagskolelov er en overordnet rammelov som angir hvilke hovedkriterier som må være oppfylt for å bli godkjent etter loven. Loven utfylles av forskrifter fastsatt av Kunnskapsdepartementet og NOKUT, henholdsvis [studiekvalitetsforskriften](#) og [fagskoletilsynsforskriften](#). Det er opp til den enkelte fagskole eller eier å etablere mest mulig hensiktsmessige ordninger, innenfor de rammene som lovverket setter, som ivaretar kravene til kvalitet, styring og økonomi, organisering av studiet og samarbeid med arbeidslivet. I forarbeider og forskrifter er disse kravene avgrenset og presisert.

I gjeldende lov omtales fagskoleutdanning som "yrkesrettede utdanninger" og som "yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse". Disse benevnelsene ligner på omtalen av yrkesrettet opplæring på videregående nivå, noe som kan medføre at begrepene og benevnelsene kan blandes og misforstås.

5.3 Departementets vurdering og forslag

For å kunne følge opp tiltakene i Fagskolemeldingen foreslår departementet at det fastsettes en formålsbestemmelse med annen ordlyd i den nye fagskoleloven. Det foreslås videre å ta omtalen av godkjenningsordningen ut av gjeldende fagskolelovs formålsparagraf, slik at kravene til godkjenning blir videreført i lovutkastet kapittel 2. Dette innebærer ingen endring av gjeldende rett.

Det er viktig for departementet at kvaliteten på fagskoleutdanningen er høy, og dette kravet videreføres i lovutkastets formålsbestemmelse. Høy kvalitet forutsetter at en rekke vilkår er på plass, slik som regelverk, administrasjon, bygg, utstyr, økonomi, ledelse, den faglige, praktiske og pedagogiske tilretteleggingen av utdanningen, lærernes kompetanse og studentenes forutsetninger, motivasjon og innsats i utdanningen. Disse vilkårene må også være oppfylt før en fagskole kan godkjennes. Gjennom samfunnsutviklingen kan kravene til høy kvalitet endre seg over tid. Det er andre krav som blir stilt til fagskolene i 2017, enn da loven trådte i kraft i 2003. Det er Nasjonalt Organ For Kvalitet i Utdanningen (NOKUT) som

gjennom sin godkjenningsordning skal kontrollere at fagskolene opprettholder en høy kvalitet gjennom naturlig utvikling over tid, gjennom godkjenningsordningen som er hjemlet i gjeldende fagskolelov § 2.

Departementet foreslår også å endre kravet om "tilfredsstillende vilkår" til "gode utdanningsvilkår". Departementet mener at "gode utdanningsvilkår" gjenspeiler høyere krav til fagskoleutdanningene slik at studentene kan gjennomføre sine studier på en god måte.

Fagskoleutdanningen skal være et reelt alternativ til høyere utdanning. Uttrykket "høyere yrkesfaglig utdanning" plasserer fagskolen som likestilt med annen høyere utdanning, på nivået over videregående utdanning. Ordene "yrkesfaglig utdanning" vil skille utdanningen fra universitets- og høyskoleutdanningen. Uttrykket "høyere" vil avhjelpe at fagskolen i dag mangler et klart nivåbegrep. Denne mangelen bidrar til at fagskoleutdanningen vanskelig lar seg plassere i utdanningslandskapet. Endring i terminologi vil ikke ha praktisk betydning ved for eksempel overgang til universitets- eller høyskolestudier, fordi det fremdeles er læringsutbyttet som skal måles.

Departementet mener at å lovfeste at utdanningen kan benevnes som "høyere yrkesfaglig utdanning" tydeliggjør fagskolens plass i utdanningssystemet. Fagskoleutdanning ligger på nivå 5 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, og nivå 5 er omtalt som høyere utdanning.

Det vises til lovforslaget § 1.

6. LOVENS VIRKEOMRÅDE

6.1 Bakgrunn for forslaget

iGjeldende fagskolelov § 1 omhandler lovens virkeområde og geografiske begrensning.

6.2 Gjeldende rett

I gjeldende fagskolelov § 1 annet ledd om virkeområde heter det at "*Loven gjelder for den som tilbyr fagskoleutdanning (tilbyder), og som har fått godkjenning (akkreditering) av fagskoleutdanningen etter § 2.*" I tredje ledd fremgår det at loven gjelder for tilbydere av fagskoleutdanning i Norge, Svalbard og Jan Mayen. Loven gjelder ikke utenfor Norge. Lovens virkeområde kan utvides eller innskrenkes etter avtale med fremmed stat eller internasjonal organisasjon.

6.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet forslår en forenkling av bestemmelsen, men dette innebærer ingen realitetsendring av gjeldende rett. Vi foreslår visse tilpasninger i bestemmelsen om fagskolelovens virkeområde.

Det er i dag både universitetssenter (UNIS), grunn- og videregående skole på Svalbard. Departementet ønsker at virkeområdet for de ulike utdanningene er det samme, og foreslår derfor at fagskolelov fortsatt skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen.

Departementet ønsker å videreføre lovens geografiske virkeområde, men foreslår å ta ut bestemmelsen om at loven ikke gjelder for virksomhet som utføres utenfor riket. Dersom det skulle være aktuelt for norske tilbydere å etablere fagskoleutdanninger i utlandet, forutsettes det å måtte skje i samsvar med det aktuelle lands nasjonale regelverk og innenfor rammen av internasjonale forpliktelser.

Departementet foreslår å ikke videreføre bestemmelsen om at lovens virkeområde kan utvides eller innskrenkes på bestemte saksområder etter avtale med fremmed stat.

Departementet mener at denne bestemmelsen er overflødig.

Det vises til lovforslaget §§ 2 og 4.

7. AKKREDITERING AV FAGSKOLEUTDANNING

7.1 Bakgrunn for forslaget

Departementet mener at det er hensiktsmessig å bruke samme begrep for akkreditering av utdanning og institusjoner i både fagskoleloven og universitets- og høyskoleloven .

Departementet foreslår derfor å endre begrepet "godkjenning", slik det fremgår av gjeldende fagskolelov § 1 andre ledd og § 2, til "akkreditering".

7.2 Gjeldende rett

I gjeldende fagskolelov § 2 er det fastsatt at NOKUT foretar godkjenning av fagskoleutdanning og fagområde. I universitets- og høyskoleloven er begrepet "akkreditering" brukt om samme prosess.

7.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet har i loven hjemmel til å fastsette forskrift om vilkår for akkreditering av fagskoleutdanning. Gjennom oppfølging av Fagskolemeldingen vil departementet "skape tydelige rammer for fagskolesektoren og legge til rette for god utdanningskvalitet og for at fagskoleutdanningene skal være godt tilpasset arbeidslivets behov" jf. Innst. 254 S (2016-2017). Ett av de viktigste tiltakene som er iverksatt så langt er at Høgskolen i Oslo Akershus (HiOA) har fått i oppdrag å kartlegge kompetansebehov i fagskolesektoren og foreslå tiltak for å heve den pedagogiske kompetansen blant de ansatte. På bakgrunn av HiOAs funn vil departementet ha en dialog med NOKUT om forskriftenes krav til kvalifikasjoner for ansatte i fagskolesektoren. I tillegg vil vi på bakgrunn av meldingen ha en dialog om hvordan kravene til yrkesrelevans skal være.

Departementet legger til grunn at Stortinget i sin behandling av Fagskolemeldingen viser at de ønsker mest mulig likhet på alle områder innenfor høyere utdanning, også terminologi. I dag brukes begrepet "godkjenning" i fagskoleloven både om godkjenning av fagskoleutdanning, fagområde og utenlandsk utdanning i NOKUT. Departementet mener at ulike begrepsbruk i fagskoleloven og universitets- og høyskoleloven ikke er hensiktsmessig. Departementet understreker likevel at akkrediteringsprosessene for fagskoleutdanning og for

utdanning ved universiteter og høyskoler er to ulike ordninger med to ulike sett av vilkår for akkreditering.

Departementet foreslår derfor at "akkreditering" benyttes når fagskoleutdanning og fagområder blir godkjent og "godkjenning" benyttes når enkeltindivider får anerkjennelse av utenlandsk fagskoleutdanning, jf. ny fagskolelov § 6.

Det vises til lovforslaget § 4.

8. UNNTAKSHJEMMEL FOR AT FAGSKOLEUTDANNING KAN HA TRE ÅRS OMFANG

8.1 Bakgrunn for forslaget

Regjeringen foreslår i tiltak nr. 30 i Fagskolemeldingen at det fastsettes en unntaksbestemmelse i fagskoleloven der det åpnes for fagskoleutdanning på tre år. I dag er fagskoleutdanningens lengde fastsatt til å være maksimalt av to års omfang, det vil si utdanning som er normert til 120 fagskolepoeng, jf. gjeldende fagskolelov § 1 andre ledd andre punktum. Både Regjeringen og Stortinget mener at det i noen tilfeller kan være ønskelig å utvide fagskoleutdanningen, slik at den kan ha et innhold og omfang som tilsvarer inntil tre års utdanning eller 180 studiepoeng. Dette kan skyldes at for eksempel autorisasjons- og sertifiseringskrav gjør det nødvendig med en lengre utdanning enn gjeldende fagskolelov gir rom for.

8.2 Gjeldende rett

Fagskoleutdanning kan i dag ha et omfang på minimum et halvt studieår (30 fagskolepoeng), og maksimum to studieår (120 fagskolepoeng). De aller fleste fagskolestudier har et omfang på ett eller to år. Høsten 2015 var 28 prosent av fagskoletilbudene toårige, mens i underkant av 50 prosent var ettårige. Fagskoleutdanning er omtalt som "korte, yrkesrettede utdanninger", noe som utdanningens særlige styrke og kjennetegn. Siden utdanningen er kort og yrkesrettet kommer studentene raskt ut i arbeidslivet

8.3 Departementets vurdering og forslag

Særlige krav til læringsutbytte, som følger av krav for sertifisering og autorisasjoner, kan medføre at noen utdanninger krever mer tid enn to år for å tilfredsstillende krav til innhold og omfang. Målet med fagskoleutdanningen er at studentene kan gå rett ut i jobb med tilfredsstillende kvalifikasjoner etter fullført utdanning, og da er det viktig at utdanningen gjør studentene i stand til å oppnå disse kvalifikasjonene i løpet av studietiden, og at eventuelle lengre fagskoleutdanninger oppfyller kompetansekrav som stilles av det avtagende arbeidslivet.

Departementet mener at det er uheldig at de ytre rammene i fagskoleloven legger strukturelle hindringer i veien for utvikling av fagskoleutdanningen og tilpasning til arbeidslivets kompetansebehov. Muligheten for å kunne utvide utdanningens omfang og innhold vil bidra

til å sikre at fagskoleutdanningene fortsatt kan være en selvstendig utdanningsvei også for utdanninger av inntil tre års innhold og omfang.

I nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring har departementet fastsatt to sett læringsutbyttebeskrivelser for fagskoleutdanning, benevnt fagskole 1 og fagskole 2. Fagskole 2 er utarbeidet med utgangspunkt i toårig fagskoleutdanning, mens fagskole 1 er utarbeidet med utgangspunkt i kortere fagskoleutdanninger. Beskrivelsene er kumulative og må leses i sammenheng. Departementet legger til grunn at en treårig fagskoleutdanning må tilfredsstillere kravene til læringsutbytte på fagskole 2.

Det er viktig å understreke at å tillate fagskoleutdanning av inntil tre års innhold og omfang bare skal skje unntaksvis. For at noe skal kunne bli akkreditert som en treårig fagskoleutdanning må vilkåret om at det er særlige forhold, som for eksempel internasjonale krav til yrkesutøvelse eller særlig krav til sertifisering eller en autorisasjon, være oppfylt. Videre må det dokumenteres at læringsutbyttekravene som er knyttet til utdanningen ikke lar seg oppfylle innenfor en tidsramme på to år. Søknad om adgang til å gi fagskoleutdanning av inntil tre års varighet avgjøres av Kunnskapsdepartementet eller av underordnet forvaltningsorgan etter delegasjon fra departementet. Det vises til lovforslaget § 4 tredje ledd.

9. GODSKRIVING OG FRITAK

9.1 Bakgrunn for forslaget

For universiteter og høyskoler er adgangen til å godskrive beståtte emner, fag, eksamener eller prøver fra andre universiteter og høyskoler som tilbyr akkrediterte studier, og gi fritak for utenlandsk høyere utdanning og annen relevant utdanning og kompetanse hjemlet i universitets- og høyskoleloven § 3-5 første og annet ledd. Dette er regulert i lov fordi de er helt sentrale for studentmobilitet i systemet. Departementet foreslår derfor at tilsvarende bestemmelser for fagskoleutdanningen hjemles i fagskoleloven. Dette innebærer ikke en materiell endring, men at bestemmelsene løftes fra fagskoleforskriften til fagskoleloven.

9.2 Gjeldende rett

Det følger av gjeldende fagskolelov § 5 tredje ledd bokstav b at departementet kan gi forskrift om fritak for, eller innpassing av, annen likeverdig utdanning og kompetanse. I fagskoleforskriften § 1-1 første og annet ledd reguleres adgangen til å innpasse emner fra annen akkreditert fagskoleutdanning og gi fritak for emner på grunnlag av annen dokumentert relevant utdanning og kompetanse.

9.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet foreslår å endre begrepet "innpassing" i fagskoleloven til "godskriving" slik at terminologien blir lik i universitets- og høyskoleloven og i fagskoleloven. Godskriving gjelder innpassing av utdanning og emner gitt etter samme lov (universitets- og høyskoleloven for universitetene og høyskolene og fagskoleloven for fagskolene), mens

fritak gjelder innpassing av annen relevant utdanning og kompetanse fra inn- og utland. Dette er en rent teknisk begrepsendring og innebærer ikke noen endring i gjeldende praksis.

Departementet mener at bestemmelser om godskriving og fritak, som gir studentene er rett til å få sine søknader om innpassing vurdert, bør fremgå av fagskoleloven og ikke bare i fagskoleforskriften, slik det gjør i dag. Etter omstruktureringen i det nye lovutkastet har fagskoleloven fått et eget kapittel som omhandler akkreditering av fagskoleutdanning og generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning. I likhet med systematikken i universitets- og høyskoleloven vil en bestemmelse om godskriving og fritak ved fagskolene naturlig hører til i dette kapitlet.

Godskriving gjelder som nevnt bare fullført fagskoleutdanning eller beståtte emner fra annen akkreditert fagskoleutdanning. Fagskolen plikter å godskrive slik utdanning og emner dersom den finner at studentens beståtte emner oppfyller de faglige kravene som stilles i utdanningen det søkes om godskriving i. Å godskrive et emne innebærer at det kan inngå som en del av utdanningen der studenten har søkt om godskriving, og at studenten ikke må ta tilsvarende emne på nytt.

Det følger av fagskoleforskriften § 1-1 første ledd siste setning at fagskolen skal påse at det ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold. Bestemmelsen gjelder for tilfeller der studenten har overlappende emner. Fagskolen må i det enkelte tilfellet gjøre en konkret vurdering av hva som skal anses som dobbel uttelling, både ut fra hvor stor grad av overlapp det er tale om, og hvor sentrale elementer i utdanningen eller emnet det er tale om.

Fagskoler kan gi fritak for emner på grunnlag av annen dokumentert relevant utdanning og kompetanse. Det er fagskolen som vurderer søknaden om fritak opp mot en konkret utdanning eller emne. Fritaksvurderinger foretas på grunnlag av søknader fra enkeltstudenter som mener at de har en utdanning som har gitt dem et læringsutbytte som tilsvarende læringsutbyttet i ett eller flere emner ved den aktuelle fagskoleutdanningen.

Fagskoleforskriften § 1-1 andre ledd slår fast at også dokumentasjon av realkompetanse kan gi grunnlag for fritak. For at en søknad om fritak skal kunne innvilges, må søkerens kompetanse vurderes som likeverdig med læringsutbyttet som er fastsatt for utdanningen eller emnet som det søkes fritak for. Et innvilget fritak betyr at fagskolen som gir fritaket, går god for at studenten har kompetanse likeverdig med det som forventes av en ordinær student som har gjennomført og bestått det samme emnet ved fagskolen. Fritaket betyr at studenten ikke trenger å delta i emnet fritaket gjelder for, eller erstatte det med et annet emne.

Vedtak i saker om godskriving og fritak er å regne som enkeltvedtak etter forvaltningsloven, med de rettigheter som utløses av dette etter forvaltningsloven kapittel VI. Dette innebærer at fagskolene må realitetsbehandle søknader om godskriving eller fritak, og at vedtak kan påklages til styret eller fagskolens lokale klagenemnd. Videre innebærer det at avslag må begrunnes med en vurdering av hvorfor de faglige kravene som stilles i utdanningen det søkes om godskriving i, ikke er oppfylt.

Det vises til lovforslaget § 7.

10. ORGANISERING AV FAGSKOLEN OG STYRETS ANSVAR

10.1 Bakgrunn for forslaget

Med bakgrunn i Fagskolemeldingens tiltak nr. 8 til 11 foreslår departementet et eget kapittel om organisering og ledelse av fagskolen. Videre innebærer forslagene at styrets ansvar og oppgaver tydeliggjøres, at fagskolestyrene utvides slik at både ansatte, studenter og relevant arbeidsliv er representert i styrene, samt at styret kan tilsette rektor for fagskolen. Det foreslås videre at det skal legges til rette for godt samarbeid med lokalt og regionalt arbeidsliv. Et tiltak som skal bidra til dette er at det foreslås at det lovfestes at minst to styremedlemmer skal være tilknyttet relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning (tiltak nr. 9).

10.2 Gjeldende rett

Stortinget vedtok 3. april 2017 nye bestemmelser om styrets ansvar og organisering i fagskoleloven § 3⁴. Styrets ansvar er regulert i gjeldende fagskolelov § 3 andre ledd. Hvis fagskolen organiseres som fylkeskommunalt foretak, en stiftelse eller et aksjeselskap, er styrets ansvar også regulert av bestemmelsene i den respektive selskapslovgivningen. Fagskolelovens bestemmelser om styrets ansvar utfyller mer presist de kravene som stilles til styret for en fagskole.

Styret ved fagskolen er etter gjeldende fagskolelov § 3 andre ledd ansvarlig for at studentene får den utdanningen som er forutsatt som grunnlag for godkjenning fra NOKUT, for at alle vilkår for eventuelle offentlige tilskudd overholdes, og at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover og regler. Styret har som hovedoppgave å være ansvarlig for driften ved fagskolen og føre tilsyn med den daglige ledelsen og fagskolen. Ansvarer omfatter også å sørge for en forsvarlig organisering av fagskolen, og at det fastsettes planer og budsjetter. I tillegg skal styret holde seg oppdatert på den økonomiske utviklingen i fagskolen og sørge for at virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er underlagt tilfredsstillende kontroll, jf. vedtatt fagskolelov § 3 åttende ledd, som ble vedtatt av Stortinget i mars 2017 og først trer i kraft 1. januar 2018⁵. Det følger videre av vedtatt fagskolelov § 3 sjuende ledd⁶ at styret før opptak skal fatte vedtak om at det etter styrets skjønn er forsvarlig å starte opp et nytt studieår.

Det følger av gjeldende fagskolelov § 3 første ledd at styret skal ha minimum fem medlemmer. Med hensyn til styrerepresentasjon og sammensetning er det fastsatt krav om at ansatte og studenter skal sikres møte-, tale- og forslagsrett i de tilfellene styret behandler saker av betydning for gjennomføringen av godkjent fagskoleutdanning, jf. gjeldende fagskolelov § 3 fjerde ledd.

Fagskoleloven har i dag ingen bestemmelser om at fagskolen skal ha egen rektor. Gjeldende fagskolelov § 3 femte ledd fastsetter at tilbyder skal ha en administrativ og faglig ledelse, og at styret for fagskolen tilsetter den administrative og faglige ledelsen.

---

⁴ Se Prop.44 L (2016-2017) og Innst. 225 S (2016-2017)).

⁵ Se Prop.44 L (2016-2017) og Innst. 225 S (2016-2017)).

⁶ Se Prop.44 L (2016-2017) og Innst. 225 S (2016-2017)).

Gjeldende fagskolelov § 3 sjette ledd pålegger alle fagskoler, også de offentlige, å være registrert i Enhetsregisteret.

10.3 Departementets vurdering og forslag

10.3.1 Styret ved fagskolen

I Fagskolemeldingen foreslo regjeringen en rekke tiltak for å tydeliggjøre styrets rolle og ansvar for fagskolens virksomhet. Fagskolen skal ledes av et styre. Styret skal gjøre strategiske valg og prioriteringer, og det vil være ansvarlig for fagskolenes måloppnåelse og resultater.

Som redegjort for i kapittel 4.2 mener departementet at ansvarsfordelingen mellom eier, fagskolen og styret bør klargjøres i ny fagskolelov. Etter departementets vurdering er ikke "tilbyder" et presist nok begrep med hensyn til hvem som har det faktiske strategiske og operasjonelle ansvaret for de ulike delene av fagskolens virksomhet, og at begrepet erstattes med "styret" i de sammenhengene der er klart at det er styret som er ansvarlig.

Departementet foreslår et eget kapittel i loven som regulerer forhold knyttet til fagskolens organisering og ledelse. Departementet foreslår at bestemmelser om styrets ansvar samles i en egen bestemmelse og videreføres med enkelte presiseringer. Departementet mener at en egen bestemmelse om styrets ansvar vil gi en god oversikt over hvilke oppgaver og ansvar styret skal ha, og vil få frem at styret ved fagskolene skal være uavhengig, handlekraftig og profesjonelt.

Det fastslås i lovforslaget § 8 første ledd at alle fagskoler skal ha et styre, og at styret for offentlige fagskoler (fylkeskommunale og statlige) og fagskoler organisert som studieforbund, er øverste ansvarlige styringsorgan. Styrets evne til å drive god styring av fagskolene vil være nødvendig for å sikre effektiv drift og gi gode faglige resultater. Videre må styrene både ved offentlige og private fagskoler være aktive i utviklingen av utdanningstilbud og i prioriteringer av tilbud, og etter departementets vurdering bør det derfor fremgå tydelig at det er styret som har ansvar for all virksomhet ved fagskolen.

Departementet foreslår videre at det er styret som skal ha ansvar for at det blir gitt nødvendig informasjon og veiledning til søkere og studenter, blant annet om skolepenger, utdanningstilbud, søknadsfrister og opptakskrav. Gjeldende regel om at styret skal fastsette krav til lærer- og instruktørkompetanse og ledelse videreføres, jf. forslagets fjerde og femte ledd, videreføres.

10.3.2 Styrets sammensetning

I Fagskolemeldingen foreslås det at styret skal ha minst sju medlemmer, og at minst to av medlemmene skal ha tilknytning til relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning. I tillegg foreslås det at det innføres stemmerett for studenter og ansatte i fagskolens styre. Departementet foreslår å lovfeste styrets sammensetning i egen bestemmelse.

Departementet viser til at det i NOU 2014: 14 pekes på at styrene må profesjonaliseres i større grad enn i dag, og at det må settes krav til faglig kompetanse for medlemmene. I

Fagskolemeldingen legger også Regjeringen vekt på at fagskolestyrene må være aktive i den regionale kompetanseplanleggingen og at de er orienterte om regionens kompetansebehov og utviklingsmuligheter.

For at fagskolene skal kunne ivareta lokale og regionale behov, mener departementet at arbeids- og næringslivet må være tett på fagskolene. Styrerepresentanter fra arbeids- og næringslivet kan bidra med god kunnskap om arbeidslivets kompetansebehov lokalt, regionalt og nasjonalt, og med relevant kunnskap for de utdanningene som fagskolen tilbyr. Videre mener departementet at styremedlemmer med arbeids- og næringslivserfaring, fortrinnsvis med regional tilknytning, vil bidra til et godt samspill mellom fagskolen og samfunnet rundt. Det er etter departementets vurdering derfor hensiktsmessig at de får mulighet til å påvirke beslutninger gjennom deltakelse i styret.

Ved forrige revisjon av fagskoleloven ble studentenes faglige rettigheter ytterligere styrket. Departementet mener at det svært viktig at studentene gis mulighet til å påvirke utdanningens innhold og utvikling og slik kunne bidra til en heving av kvaliteten i utdanningene. Det er også viktig at studentene får reelle muligheter til deltakelse og til å påvirke beslutningene som tas i fagskolens styrende organer. Fagskolestudentene bør etter departementets vurdering derfor ha de samme rettigheter i styret som studentene ved universiteter og høyskoler har.

Departementet foreslår også at de ansatte skal være representert i fagskolens styre, slik at de får reell innflytelse over eget arbeidssted og utvikling av fagskolen. Dette samsvarer også med reglene for ansattes rettigheter i styrene for universiteter og høyskoler. Der fagskolen organiseres som aksjeselskap, stiftelse eller fylkeskommunalt foretak, vil stemmerett for ansatte allerede i noen grad følge av den respektive selskapslovgivningen. Fylkeskommunale fagskoler som ikke er organisert som fylkeskommunale foretak har imidlertid ikke et tilsvarende krav.

For private fagskoler som organiseres som aksjeselskap eller stiftelse, jf. lovutkastet § 12 første ledd, gjelder regler for valg av styremedlemmer av aksjeloven kapittel 6 eller stiftelsesloven kapittel 4. Når det gjelder sammensetningen av styret skal den være i tråd med reglene som foreslås i fagskoleloven og kan utfylles av særlige krav i selskapslovgivningen. Det innebærer at institusjonene ved sammensetning av styret må ivareta både de særlige kravene som stilles i fagskoleloven og de kravene som stilles i den generelle lovgivningen. Dersom det skulle vise seg å være motstrid i forhold til den generelle lovgivningen, vil bestemmelsene i fagskoleloven som særlov, som hovedregel gå foran.

I fylkeskommunale fagskoler har fylkeskommunen som eier påvirkning på styret ved fagskolen. Selv om det er styret som er øverste ansvarlige styringsorgan for fagskoleutdanningen, kan fylkeskommunene som eier, og innenfor lovens rammer, påvirke virksomheten ved valg av styremedlemmer, eventuelt avsetting av styret, finansiering og fastsettelse av styrets vedtekter.

I likhet med styrene for universiteter og høyskoler er det foreslått at hvis styret har mer enn ti medlemmer skal hver av gruppene studenter og ansatte ha minst to medlemmer hver. Forslaget skal sikre at disse gruppene får en reell påvirkning i beslutningsprosessene også i styrer som har flere medlemmer enn minstekravet om sju medlemmer. Sammensetningen i

styret må for øvrig oppfylle kravene i likestillingsloven § 13 om at begge kjønn skal være representert, jf. lovforslaget § 9 andre ledd. Det foreslås at styremedlemmene og varamedlemmer velges for inntil fire år, mens studentene med vara velges for ett år. Bestemmelsen er ment å regulere kun maksimal funksjonsperiode, og styret eller dets eiere kan avvike fra dette ved å fastsette kortere funksjonsperioder for styremedlemmene.

Departementet foreslår også en bestemmelse som fastsetter styrets vedtaksførhet, jf. forslaget § 10. Bestemmelsen fastslår at styreleder er møteleder. Når mer enn halvparten av styremedlemmene er til stede og avgir stemme kan styret fatte vedtak. Hovedregelen etter andre ledd er at vedtak fattes med alminnelig flertall, hvis ikke annet er bestemt i loven. Fagskoleloven gjør unntak fra hovedregelen om alminnelig flertall i saker som er særlig inngripende overfor studenten, for eksempel vedtak om utestenging. I saker der det er tilstrekkelig med alminnelig flertall vil møteleder ha dobbeltstemme hvis antall stemmer for og imot et forslag er likt.

10.3.3 Administrativ og faglig ledelse ved fagskolen

Etter departementets vurdering bør fagskolens faglige og administrative ledelse styrkes.

Departementet foreslår at det lovfestes at den enkelte fagskole skal ha en rektor og at det er fagskolens styre som skal tilsette rektor, jf. forslaget § 11. Ansettelsesprosessen skal sikre at fagskolen får en rektor som har nødvendig fag- og lederkompetanse, og at studentene og de ansatte blir hørt, jf. forslaget § 11 første ledd. Etter departementets vurdering er det styret som har det strategiske og overordnede perspektivet og som bør ha kompetansen til å tilsette rektor.

I tilfeller der fagskolen må håndtere en akutt situasjon, vil det kunne oppstå situasjoner der det kan ta lang tid å få et samlet styre til å vurdere og avgjøre saken. Departementet foreslår derfor å lovfeste en generell fullmakt til rektor å fatte beslutninger i saker som ikke kan vente til styret kan komme sammen i møte, samt til å avgjøre løpende saker som ikke kan utsettes til neste styremøte, jf. lovforslaget § 11 annet ledd. Tilsvarende bestemmelse er å finne i universitets- og høyskoleloven § 10-2 første ledd bokstav b, som gir rektor fullmakt til å avgjøre saker i de tilfellene der disse ikke kan utsettes til styret kan komme sammen i møte.

Departementet foreslår for øvrig en eksplisitt hjemmel for rektors adgang til å fatte vedtak om bortvisning i lovforslaget § 24 første ledd, slik at sanksjonen kan tre i kraft umiddelbart. Dette vil spesielt være i tilfeller der studenten opptrer på en måte som grovt forstyrrer læringsmiljøet, eller som kan være en fare for medstudenter, ansatte eller de studenten møter under praksis, prosjektarbeid og lignende. Departementet mener at rektors vedtak i slike saker skal være midlertidige, og saken må derfor sendes videre til styret eller den lokale klagenemnda for at det skal fattes et endelig vedtak så snart som mulig. Forslaget innebærer ikke at rektor skal ha adgang til å fatte vedtak om utestenging etter gjeldende fagskolelov § 10 første ledd siste punktum. Til forskjell fra bortvisningsvedtak, som i utgangspunktet begrenses til områder eller sammenhenger hvor problematferden forekommer og ikke medfører inngrep i retten til å gå opp til eksamen, er utestengingsvedtak mer inngripende overfor studenten. Slike vedtak må fremdeles fattes av styret eller eventuelt den lokale

klagenemnda, og må begrunnes som nødvendig og forholdsmessig når studenten for eksempel ikke respekterer og etterkommer bortvisningsvedtaket.

Se lovforslagene i kapittel 3 og § 24 første ledd.

11. TILRETTELEGGING FOR STUDENTORGAN

11.1 Bakgrunn for forslaget

Det har vært en premiss i Fagskolemeldingen, og Stortingets behandling av denne, at fagskolestudenter skal ha de samme rettighetene som studenter ved universiteter og høyskoler. Dette går frem både NOU 2014: 14/ Prop. 95 L (2015-2016)/ Meld. St. 9 (2016-2017). I Prop. 59 L s. 6 første spalte heter det: "Departementet mener det er hensiktsmessig at regelverket på fagskoleområdet tilsvare reglene i universitets- og høyskoleloven så langt det passer, og at det bør være et enhetlig regelverk for studentenes rettigheter". Endringer i fagskoleloven og forslag i meldingen har gjort at det rettighetene for de to studentgruppene blir stadig likere.

I Fagskolemeldingen foreslås det at studentene skal ha stemmerett i styret. Tidligere har studentene kun hatt møte-, tale- og forslagsrett når tilbyder har behandlet saker i forbindelse med fagskoleutdanning, som har hatt betydning for studentenes situasjon. Forslaget om stemmerett innebærer en utvidelse av studentenes rettigheter og gir studentene en økt innflytelse i egen studiehverdag og på egen studiesituasjon. Det er fremdeles enkelte rettigheter for studenter i universitets- og høyskolesektoren som ikke har en tilsvarende parallell regulering i fagskoleloven. En av disse rettighetene gjelder fagskolestudentenes mulighet og rett til opprettelse av studentorgan. Departementet mener at gode studentdemokratier er en viktig faktor for å drive fagskolene og sektoren framover.

Departementet mener at styret og administrasjonen på en fagskole har et ansvar for å få i gang og støtte opp under studentorganet. Gode studentdemokratier har noen kjennetegn. Dette kan være at tillitsvalgte rekker å overlape hverandre, at alle fagretninger er representert i studentorganet, reelle valg av studentrepresentanter til studentorgan, styre og klagenemnd, god tilrettelegging for studentorgan og god kommunikasjon mellom administrasjon og studentorgan.

11.2 Gjeldende rett

I gjeldende fagskolelov § 4 fjerde ledd heter det at "Tilbyder skal legge til rette for opprettelse av studentorgan for å ivareta studentenes interesser og samarbeid med ledelsen." Tilsvarende bestemmelse i universitets- og høyskoleloven § 4-1 gir studentene en rett til å kunne opprette studentorgan. I tillegg har universiteter og høyskoler en plikt til å tilrettelegge for at studentorganet kan drive arbeidet sitt på en tilfredsstillende måte, og det skal etableres en avtale mellom ledelse og studentorgan om tilretteleggingen.

Bestemmelsen i fagskoleloven har stått uendret siden loven var ny i 2003. I forarbeidene til denne bestemmelsen (Ot.prp. nr. 32 (2002-2003) *Lov om fagskoleutdanning*) fremgår det at

bestemmelsen ikke innebærer noen plikt til å opprette studentorgan, men dersom studentene ønsker det skal tilbyder legge til rette for slikt organ og samarbeid. I forskrift om tilsyn med kvalitet i fagskoleutdanning av 12. desember 2013 nr. 1504 (fagskoletilsynsforskriften) heter det i § 4-4 bokstav f at godkjente tilbydere har plikt til å ha et fungerende studentdemokrati, og å kunne vise til resultater av samarbeidet med studentene. Godkjente tilbydere har både plikt til å tilrettelegge for studentdemokratiske organer og til å dokumentere at det er et godt samarbeid med studentene.

11.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet foreslår at lovens bestemmelse om fagskolestudentenes rett til å organisere seg, endres. Fagskolestudentene skal få tilnærmet like lovbestemte rettigheter som universitets- og høyskolestudenter. Det foreslås derfor at styret plikter å sørge for å tilrettelegge for studentorgan, og at en bestemmelse tilsvarende universitets- og høyskoleloven § 4-1 tredje og fjerde ledd tas inn i fagskoleloven. Dette vil gi fagskolen samme plikt som universiteter og høyskoler til å legge til rette for et fungerende studentdemokrati, og til at dette samarbeidet skal formaliseres i en avtale. I likhet med regelen etter universitets- og høyskoleloven § 4-4 gir bestemmelsen ikke en rett for studentorganet til å pålegge fagskolen bestemte ytelser, med studentorganet har krav på å bli tatt med på råd når det skal fastsettes hvilken tilrettelegging som er nødvendig for at studentorganet skal kunne drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte, jf. Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) s. 48. Det er allerede lovfestet i fagskoleloven at det skal tilrettelegges for at studentene kan organisere seg og kunne involveres i fagskolens virksomhet. En uttrykkelig lovhjemmel for styrets plikt til å sørge for tilrettelegging for studentorgan vil være av prinsipiell betydning, samtidig som en lovregulering gir en trygghet og forutberegnelighet for studentene.

Det vises til lovforslaget § 13.

12. OPPTAK

12.1 Bakgrunn for forslaget

Regjeringen vil at fagskoleutdanning skal være et reellt alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. I tiltakene nr. 23 til 28 i Fagskolemeldingen foreslås det ulike tiltak for å synliggjøre opptaket til fagskolene bedre enn i dag.

Fagskoleutdanning skal ligge på nivået over fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. I dag er opptaksgrunnlaget til fagskoleutdanning enten generell studiekompetanse (jf. universitets- og høyskoleloven § 3-6 første ledd), yrkesfaglig kompetanse fra videregående skole og realkompetanse. Dette opptaksgrunnlaget skal fortsatt være det gjeldende grunnlaget for opptak til fagskoleutdanning.

Departementet mener at opptaksregelverket til fagskoleutdanning bør ha en større grad av samordning for alle fagskoler. Gjennom å regulere opptak kan det legges til rette for en styrking av fagskoleutdanningen som en utdanning som faktisk og reelt ligger på nivået over

fullført videregående skole. Det er viktig at opptaksbestemmelser og opptaksprosedyrer holder høy kvalitet, og at søkerne opplever forutsigbarhet og likebehandling i søknadsprosessen. I tiltak nr. 28 i Fagskolemeldingen foreslås det at opptaket til fagskoleutdanningen skal synliggjøres på samme nettsted som det samordnede opptaket til universiteter og høyskoler. Arbeidet med å utvikle løsning for dette er alt satt i gang.

12.2 Gjeldende rett

Nær 70 prosent av fagskolestudentene som ble tatt opp i 2015 hadde yrkesfaglig kompetanse. Fagskoleutdanning er et viktig tilbud for dem som ønsker å bygge videre på slik utdanning. Generell studiekompetanse var opptaksgrunnlag for ca. 20 prosent av søkerne. Dette er det vanligste opptaksgrunnlaget innen fagområdene mediefag, humanistiske og estetiske fag og økonomisk-administrative fag. Generell studiekompetanse skal også være kunne være opptaksgrunnlag for fagskoleutdanninger som ikke bygger videre på yrkesfaglige utdanningsprogram fra videregående opplæring. I tillegg blir ca. 10 prosent av fagskolestudentene tatt opp på grunnlag av en realkompetansevurdering. Denne vurderingen gjøres av den enkelte fagskole.

I dag er opptak til fagskolen regulert i gjeldende fagskolelov § 4 annet ledd: "Tilbyder skal gi forskrift om opptak som inneholder krav til formell utdanning og realkompetanse. Flere fagskoler kan samarbeide om å fastsette slik forskrift."

Fagskolene fastsetter selv egne forskrifter for opptak. Siden opptaksgrunnlaget for fagskoleutdanningene må være forskjellige ut i fra utdanningenes egenart, er det naturlig at lokale forskrifter får forskjellig uttrykk. Noen fagskoler samarbeider om å fastsette forskrifter, men tilnærming og praktisering av opptaket kan gjøre at forskriften kan bli tolket på ulik måte.

Det er ingen nasjonal opptaksfunksjon for søkere til fagskoleutdanning. Det er etablert et nasjonalt opptakskontor som koordinere søkere til fylkeskommunale fagskoleutdanninger innen teknisk fagskole og helseutdanningene. Dette driftes av Rogaland fylkeskommune på vegne av alle landets fylkeskommuner. Å etablere et felles system kan gi fordeler som lavere administrasjonskostnader, likebehandling av søkerne og bedre informasjon og statistikk om søkerne. Det kan også sikre større likebehandling ved klager over opptak.

12.3 Departementets vurdering og forslag

12.3.1 Opptaksgrunnlag

Det er i dag ingen hjemmel i fagskoleloven som sier hva det generelle opptaksgrunnlaget til fagskoleutdanning er. Opptaksgrunnlaget til fagskoleutdanning kan være både yrkesfaglig utdanning, generell studiekompetanse, realkompetanse eller en kombinasjon av disse grunnlagene. Departementet mener at hva som kan være opptaksgrunnlag må lovfestes.

Det foreslås i ny fagskolelov § 1 andre ledd å tydeliggjøre at fagskoleutdanning skal ligge på nivået over videregående opplæring. I dette ligger at fullført og bestått videregående opplæring er det grunnlaget som fagskoleutdanningen bygger videre på. Det foreslås at det lovfestes at det skal stilles krav om fullført og bestått videregående opplæring, eller

tilsvarende realkompetanse, for å få opptak til fagskole. Lovbestemmelsen er ikke til hinder for at fagskolen kan fastsette tilleggskrav, for eksempel krav til arbeidserfaring eller spesielle utdanninger.

Det vises til lovforslaget § 15 første ledd.

12.3.2 Opptak på grunnlag av realkompetanse - aldersgrense

Realkompetansevurdering er et relativt hyppig brukt opptaksgrunnlag til fagskoleutdanning i dag. Formålet med en realkompetansevurdering er å vurdere om en person uten tilstrekkelig formell kompetanse har tilegnet seg tilsvarende forkunnskaper og ferdigheter på annen måte, slik at vedkommende likevel kan få adgang til utdanningen. Det foreslås at retten til å bli vurdert for opptak på bakgrunn av realkompetanse hjemles i loven.

I dag er alderskravet for opptak til fagskoleutdanning på grunnlag av realkompetanse at søkeren har fylt 19 år, jf. NOKUTs veiledning til tilbydere av fagskoleutdanning (NOKUT 2016). For opptak til universitets- og høyskolestudier stilles det krav om at søkeren har fylt 25 år.

Departementet mener at det vil ta tid å opparbeide seg kompetanse både i og utenfor utdanningssystemet. Det er usannsynlig at søkere som ikke har hatt læring som hovedaktivitet, og som er yngre eller omtrent like gamle som personer som har fullført videregående opplæring, kan ha klart å oppnå den samme eller tilsvarende kompetanse. For å tydeliggjøre at opparbeiding av realkompetanse nødvendigvis må ta en del tid, er det i Fagskolemeldingen foreslått at det settes en nedre aldersgrense for realkompetansevurdering for opptak til fagskoleutdanning, og at denne grensen settes ved 23 år.

Det vises til lovforslaget § 15 andre ledd.

12.3.3 Felles forskrift om opptak

Regjeringen har i Fagskolemeldingen sagt at den ønsker at det fastsettes en felles forskrift om opptak. Det kan være hensiktsmessig at generelle regler om opptak, som alle søkere og fagskolene må forholde seg til, samlet på ett sted. Dette gjelder krav til opptaksgrunnlag, hva slags grunnutdanning som er nødvendig, tilleggskrav for opptak, hvilke krav til realkompetanse som kan eller skal stilles, osv. Som nevnt over vil en forskrift for opptak til fagskoleutdanning gi større transparens for, økt forutberegnelighet for og større grad av likebehandling av søkerne. Det nye regelverket må være entydig og må kunne gi samme tolkning og forståelse av reglene for alle involverte. Det vil også etableres en egen nettside for opptak, som vil gi fagskoleutdanning bedre synlighet, bli lettere å finne frem i og forstå, og kunne gi bedre oversikt.

Fagskoleloven inneholder i dag ingen hjemmel for departementet til å fastsette en generell opptaksforskrift, slik som tilfellet er i universitets- og høyskoleloven. Det er derfor nødvendig å fastsette en egen hjemmel for dette i fagskoleloven.

Det vises til lovforslaget § 15 tredje ledd.

12.3.4 Nasjonal samordning av opptaket:

Regjeringen har i Fagskolemeldingen sagt at den også ønsker å innføre et felles opptakssystem for fagskoleutdanningene. Ansvar for å drifte et slikt system vil bli lagt til Nasjonalt senter for felles systemer og tjenester for forskning og studier (CERES), som i dag administrerer Samordna opptak for universiteter og høyskoler. Departementet forventer at et samordnet opptak kan gi fagskolene økt synlighet, gi høyere kvalitet på fagskoleopptaket, gi bedre statistikk og kunnskap, og mulighet til å analysere søkningen og opptaksresultater. For å få til samordning av opptaket er det etter departementets vurdering nødvendig med en egen hjemmel for dette i fagskoleloven, på samme måte som det er hjemmel for dette i universitets- og høyskoleloven 3-7 første ledd.

Det er ønskelig at opptakssystemet benyttes både av offentlige og private fagskoler. De private må selv bestemme at de vil bruke systemet.

Det vises til lovforslaget § 15 tredje ledd.

13. STUDIEPOENG

13.1 Bakgrunn for forslaget

I Fagskolemeldingen tiltak nr. 41 foreslås det at det skal legges frem forslag om endring i fagskoleloven for å endre betegnelsen for omfangsmål på arbeidsbelastning og læringsutbytte fra fagskolepoeng til studiepoeng. I dag brukes betegnelsen "fagskolepoeng".

13.2 Gjeldende rett

Gjeldende lov § 5 tredje ledd bokstav c sier at departementet kan gi forskrift om "fagskolepoeng som beskrivelse for normert studietid". Fagskolepoeng ble innført i 2013 for å beskrive læringsutbytte og studentenes forutsatte arbeidsinnsats. Betegnelsen fagskolepoeng er parallell til betegnelsen studiepoeng i universitets- og høyskoleloven, men poengene er ikke automatisk kompatible. Ved søknad om innpassing og godkjenning av utdanning fra fagskoleutdanning til universitets- eller høyskoleutdanning er det det faglige innholdet og læringsutbyttet som vurderes, og ikke poengene i seg selv.

13.3 Departementets vurdering og forslag

Mange har uttrykt ønske om at man endrer begrepet til studiepoeng for alle studier på høyere nivå. Fagskolepoeng er for fagskoleutdanning det samme som studiepoeng er for universitets- og høyskoleutdanning. På engelsk omtales begge betegnelsene som "credits".

Det er viktig å understreke at endring av betegnelse i seg selv ikke vil gi noen automatisk rett til å få godkjent utdanning som del av høyere utdanning. Det er vurdering av læringsutbyttet som skal legges til grunn for eksempel ved vurderingen av fritak for deler av en universitets- og høyskoleutdanning. Endring av betegnelse vil ikke føre til endring i disse vurderingskriteriene.

Departementet mener at å bruke samme betegnelse som omfangsmål for læringsutbytte og arbeidsinnsats for alle utdanning på høyere nivå kan gi fagskoleutdanningen større anerkjennelse, og klargjøre at utdanningene er parallelle og på samme nivå. Det foreslås derfor at innføres betegnelsen studiepoeng erstatter betegnelsen fagskolepoeng.

Departementet vil understreke at fagskolene ikke kan omregne studiepoengene sine til European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS). Fagskoleutdanning er ikke omfattet av Bologna-samarbeidet, og ECTS er et system for å sammenligne vekt og karakterer for utdanninger tatt innenfor dette samarbeidet. Forskriftsbestemmelsene om innpassing og fritak for fagskoleutdanningene er formulert etter The European Credit system for Vocational Education and Training (ECVET), og det vil være den som er aktuell for fagskoleutdanningene.

Å endre betegnelse fra fagskolepoeng til studiepoeng krever egne regler for på hvilket tidspunkt ny betegnelse skal tas i bruk. Departementet foreslår at de studentene som er i utdanning ved lovens ikrafttredelse får vitnemål med betegnelsen studiepoeng for hele utdanningsløpet. Dette medfører at de vil få konvertert eksamener som ble gitt uttelling i form av fagskolepoeng til eksamener med uttelling i studiepoeng, så lenge det er snakk om én utdanning.

Departementet vurderer også om det bør åpnes for at fagskoler skal kunne skrive ut nye vitnemål med studiepoeng til de studentene som ønsker det. Vi vil gjerne få innspill fra høringsinstansen på dette.

Det vises til lovforslaget § 16 andre ledd.

14. GRADSTILDELING

14.1 Bakgrunn

I Fagskolemeldingen foreslår Regjeringen i tiltak nr. 40 at utdanning av ett års varighet eller mer skal få rett til å kalles en grad. Stortinget har i sin behandling av Fagskolemeldingen (Innst.254 S (2016-2017) støttet forslaget om å endre loven slik at fagskolene kan tildele grad. Stortinget ønsker at det vurderes alternativer til "fagskolekandidat" som betegnelse for grad.

14.2 Gjeldende rett

Det er ingen regel om gradstildeling i fagskoleloven i dag. I dag kan imidlertid den enkelte fagskole, i når fagskolen søker om godkjenning, bestemme hva slags tittel det er hensiktsmessig å bruke for en som har en fullført og bestått utdanningen. Fagskolen kan også selv finne en betegnelse som viser utdanningens egenart og hvilken kompetanse den gir.

14.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet legger til grunn at titler, begreper og betegnelser kan ha betydning for fagskoleutdanninger og de fagskoleutdannede. Mange av de titlene som i dag brukes er godt

egnet til å vise hvilken kompetanse kandidatene har, ved at de viser til faget eller bransjen som utdanningen er myntet på. En tittel er med på å synliggjøre hva slags utdanning og kvalifikasjoner kandidaten har, og den kan gjøre det enklere for arbeidsgivere å orientere seg når nye medarbeidere skal rekrutteres. Det er uansett viktig å minne om at det i siste instans vil være vitnemålet og hvilket læringsutbytte som er oppnådd som viser hva den enkelte kan etter endt utdanning.

Både Regjering og Stortinget har gitt sin tilslutning til at en grad bør begrenses til utdanning av et visst omfang. De fleste fagskoleutdanningene har ett eller to års omfang. Departementet går inn for at den nedre grensen for omfang for "grad" settes ved utdanning som er normert til 60 studiepoeng. Departementet foreslår at utdanningen kalles "fagskolekandidat", men åpner for at høringsinstansene kan komme med forslag til andre mulige titler.

Det vises til lovforslaget § 17.

15. VURDERING AV SKIKKETHET

15.1 Bakgrunn for forslaget

I forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning § 12 annet ledd er det fastsatt at lengste utestengingsperiode er fem år. I fagskoleloven er det ikke fastsatt en øvre grense for utestengingsperiode på bakgrunn av vurdering av skikkethet. Lengste mulige utestengingsperiode ved vedtak om utestenging etter gjeldende fagskolelov § 10 annet ledd (fare for liv og helse) og tredje ledd (falskt vitnemål) er imidlertid regulert. Departementet foreslår derfor å angi lengste mulige utestengingsperiode også for vedtak etter bestemmelsen om skikkethet.

15.2 Gjeldende rett

Det følger av gjeldende fagskolelov § 11 første ledd at departementet gir forskrift om at fagskolen skal vurdere om den enkelte student i bestemte utdanninger er skikket for yrket. Vurderingen skal skje gjennom hele utdanningen. Videre følger det av gjeldende fagskolelov § 11 tredje ledd at styret kan vedta at en student ikke er skikket for yrket. Blir det fattet slikt vedtak, kan studenten utestenges fra utdanningen. Det er foreløpig ikke fastsatt bestemmelser om vurdering av skikkethet i forskrift, og det er ikke regulert i fagskoleloven hvor lenge en student kan utestenges på bakgrunn av at en student blir vurdert som ikke skikket til yrket.

15.3 Departementets vurderinger og forslag

Departementet mener at vedtak om utestenging på bakgrunn av at en student er vurdert til ikke skikket for yrket, er så inngripende overfor studentene at det bør fremgå i loven hvor lenge maksimal utestengingsperiode kan være.

Tidligere var denne fastsatt til tre år, men i forbindelse med revisjonen av forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning foreslo departementet å forlenge lengste mulige utestengingsperiode fra tre til fem år. I vurderingen viste departementet blant annet til at allmenne hensyn tilsier at personell som arbeider med sårbare grupper bør være skikket til jobben sin, og at studenter på disse utdanningene skal, i forbindelse med praksisstudier og

senere i yrket, opprette tillitsforhold til disse. Departementet mener at det bør være samsvar mellom utestenging fra fagskoleutdanning og høyere utdanning og foreslår derfor at lengste mulige utestengingsperiode er fem år.

Det vises til lovforslaget § 25 tredje ledd.

16. FREMLEGGELSE AV POLITIATTEST

16.1 Bakgrunn for forslaget

Departementet ønsker å presisere at også merknader om vedtatt forelegg, i likhet med en dom, kan gi grunnlag for utestenging etter gjeldende fagskolelov § 12 tredje ledd. Videre foreslås det å harmonisere utestengingsvedtakene i loven slik at det også i saker om politiattest kreves to tredels flertall for å fatte vedtak om utestenging.

16.2 Gjeldende rett

Studenter ved enkelte fagskolestudier kan bli bedt om å legge frem politiattest etter politiregisterloven § 39 ved opptak eller underveis i utdanningen. Det følger av politiregisterloven § 39 at det i politiattesten skal anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse etter en rekke bestemmelser i straffeloven. I gjeldende fagskolelov § 12 tredje og fjerde ledd omtales imidlertid kun tilfeller der studenten er dømt, siktet eller tiltalt. Det fremgår ikke eksplisitt av bestemmelsene at vedtatt forelegg kan være grunnlag for utestengelse, men det er i dag lagt til grunn at en student som har vedtatt forelegg for overtredelse av de aktuelle straffebygdene kan utestenges, på samme måte som en som er dømt for samme overtredelse. Etter gjeldende bestemmelse kreves det bare alminnelig flertall for å fatte vedtak om utestenging.

16.3 Departementets vurderinger og forslag

Alle merknader på politiattesten kan være grunnlag for utestenging etter gjeldende bestemmelse om politiattest i fagskolelov § 12. I tilfeller der det fremgår av politiattesten at en student har vedtatt et forelegg bør det fremkomme av lovteksten at også dette kan gi grunnlag for utestenging. Hensynet til sårbare grupper understøtter også at vedtatt forelegg må vurderes som grunnlag for utestenging. Departementet foreslår at dette fremgår eksplisitt av loven.

Et vedtak om utestenging på bakgrunn av merknad på politiattest er en inngripende sanksjon overfor studenten. Det er imidlertid ikke krav om at vedtak etter denne bestemmelsen skal fattes med to tredels flertall. Andre bestemmelser i loven, hvor det fattes vedtak om utestenging på bakgrunn av vurdering av skikkethet, fusk, grovt forstyrrende opptreden eller skapt fare for liv eller helse, har fastsatt krav om to tredels flertall for vedtak om å utestenge studenten. Etter departementets vurdering bør utestenging på bakgrunn av merknad på politiattest, som kan få større konsekvenser for studenten enn for eksempel vedtak om bortvisning, ikke kunne fattes med knappere krav til flertall enn det som er kravet i de øvrige bestemmelsene som kan gi grunnlag for bortvisning eller utestengning. Departementet mener kravet til flertall i de sakene det her er snakk om bør være på samme nivå. Departementet mener det derfor er nødvendig å lovfeste at vedtak om å utestenge en student på grunn av

merknad på politiattest etter fagskoleloven etter bestemmelsen om politiattest må fattes med minst to tredels flertall.

Det foreslås for øvrig enkelte språklige justeringer i bestemmelsen. Departementet foreslår blant annet å endre "yrkesutøving" i andre ledd til "arbeid". Formålet er å klargjøre at det som omfattes er mer enn det som tradisjonelt betegnes som et yrke. For eksempel vil denne endringen klargjøre at enhver som yter tjenester etter helse- og omsorgsloven kan bli avkrevd attest, ikke kun den som har et yrke som krever autorisasjon etter helsepersonelloven.

Det vises til lovforslaget § 26.

17. RETT TIL FORELDREPERMISJON OG PERMISJON I FORBINDELSE MED FØDSEL

17.1 Bakgrunn for forslaget og gjeldende rett

Gjeldende fagskolelov regulerer ikke forholdene for studenter som får barn i studietiden, jf. tilsvarende bestemmelse i universitets- og høyskoleloven § 4-5. Selv om fagskoleutdanningene i dag maksimalt er toårige, kan det være like aktuelt at fagskolestudenter får barn i studietiden, som for universitets- og høyskolestudenter. Mange fagskolestudenter er også eldre enn universitets- og høyskolestudenter (i snitt to år eldre), og tar fagskoleutdanning som del av en videreutdanning. Det fremstår som uheldig at fagskolestudentene ikke har en tilsvarende rett til permisjon og til omsorg for barn.

17.2 Departementets vurdering og forslag

Universitets- og høyskoleloven § 4-5 hjemler studenters rett til å opprettholde sin studentstatus i permisjonstiden dersom studenten får barn. I Prop. 59 L (2013-2014) *Endringer i universitets- og høyskoleloven* ble det foreslått at studenter skulle få rett til utsatt eksamen dersom eksamensdato er satt i perioden fra tre uker før fastsatt termin til tre uker etter fødsel. Retten til utsatt ordinær eksamen eller prøve skal gjelde både for mor og far til barnet, samt medmor og adoptivforeldre. Endringene trådte i kraft i 2014.

Departementet mener at de samme rettighetene også bør gjelde for fagskolestudentene. Studentene skal behandles likt, uavhengig av utdanningstype. I tillegg har fagskolestudentene ofte også utgifter til utdanningen fordi de må betale skolepenger i større grad enn hva studenter ved universiteter og høyskoler må. Å lovfeste rett til permisjon vil gi fagskolestudentene bedre mulighet til å kunne fullføre utdanningen sin, og hindre at de må betale to ganger for samme utdanning.

Det vises til lovforslaget § 27.

18. NASJONAL VITNEMÅLS- OG KARAKTERPORTAL

18.1 Bakgrunn for forslaget

I Fagskolemeldingen foreslår Regjeringen i tiltak 38 at Nasjonal vitnemåls- og karakterportal (vitnemålsportalen) skal omfatte fagskoleutdanning.

I forbindelse med endring av universitets- og høyskoleloven i 2016 ble Vitnemålsportalen hjemlet i universitets- og høyskoleloven § 4-14. CERES har utviklet Vitnemålsportalen og portalen ble lansert i mars 2017. Vitnemålsportalen inneholder informasjon om oppnådde grader og enkeltresultater tatt ved universiteter og høyskoler.

Målet med etablering av Vitenmålsportalen er å ha en tjeneste der personer på en enkel måte kan synliggjøre sine resultater fra fagskoleutdanning for arbeidsgiver, utdanningsinstitusjoner og andre som har bruk for dem, og der mottakerne kan stole på at resultatene er korrekt gjengitt.

18.2 Gjeldende rett

Etter gjeldende fagskolelov § 5 annet ledd utsteder fagskoler vitnemål om fullført fagskoleutdanning. Den som ikke har avsluttet utdanning skal etter anmodning gis karakterutskrift for eksamenene eller prøvene vedkommende har bestått. Vitnemål og karakterutskrift utstedes på papir. Dette innebærer at utover å be om å få se originale vitnemål og karakterutskrifter, er det i dag ikke mulig for en potensiell arbeidsgiver eller utdanningsinstitusjon å vite sikkert om utdanningsdokumentene er ekte eller en forfalsket kopi.

Personopplysningsloven og forskrift om personopplysninger gjelder for Vitnemålsportalen, herunder bestemmelser om informasjonssikkerhet og internkontroll. Vitnemålsportalen inneholder informasjon om personopplysninger som navn og fødselsnummer. Departementet anser ikke opplysningene i vitnemåls- og karakterportalen som sensitive personopplysninger. Dette gjelder både opplysninger som overføres automatisk til portalen (fødselsnummer og utdanningsinstitusjonens identifiseringsinformasjon), og opplysninger som overføres etter brukers initiativ (navn, informasjon om oppnådde grader og karakterer).

Vitnemålsportalen inneholder kun et minimum av informasjon som er nødvendig for at tjenesten skal kunne fungere på en tilfredsstillende måte. Før en person logger inn og tar i bruk portalen vil den kun inneholde informasjon om hvilke institusjoners databaser som har resultater fra denne personen, det vil si fødselsnummer eller D-nummer (utenlandske søkere uten norsk personnummer) koblet til identifiseringsinformasjon som viser til en utdanningsinstitusjons database. Det er kun disse to elementene som innhentes automatisk til Vitnemålsportalen.

Personopplysninger som navn og informasjon om grader og karakterer vil bare overføres fra utdanningsinstitusjonen til portalen når bruker selv tar initiativ til det ved å logge inn i portalen. Når en bruker velger å dele resultatene sine via en lenke, med for eksempel en arbeidsgiver eller utdanningsinstitusjon, vil portalen formidle de resultatene som brukeren har

bestemt skal deles. Brukeren bestemmer selv for hvor lang tid resultatene skal være tilgjengelig.

Kunnskapsdepartementet er behandlingsansvarlig for personopplysningene i portalen, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 4. Departementet har delegert det daglige behandleransvaret til Universitetet i Oslo (UiO), fordi UiO har driftsansvar for CERES, jf. universitets- og høyskoleloven. § 1-4 fjerde ledd. CERES forvalter vitnemåls- og karakterportalen og behandler personopplysninger i portalen på vegne av behandlingsansvarlig.

18.3 Departementets vurdering og forslag

For at også informasjon om bestått utdanning fra fagskoler skal kunne fremgå av Vitnemålsportalen, kreves det en lovhjemmel i fagskoleloven slik at det kan innhentes informasjonen også fra fagskoleutdanningsinstitusjonene. De samme juridiske vurderinger som gjelder for resultater hentet fra universiteter og høyskoler, vil også gjelde for resultater hentet fra fagskoleinstitusjonen. Det vises til Prop. 81 L (2015-2016) *Endringer i universitets- og høyskoleloven (NOKUTs tilsyn, nasjonal vitnemålsportal mv.)*.

Det vises til lovforslaget § 40.

19. ENDRING I FAGSKOLELOVEN/SAMSKIPNADSLOVEN – TILKNYTNING TIL SAMSKIPNAD

19.1 Bakgrunn for forslaget

Studentsamskipnadene er opprettet av departementet og har til hovedoppgave å produsere gode og rimelige velferdstjenester til landets studenter. Studentsamskipnadene mottar offentlig støtte gjennom lovpålagt semesteravgift, fri stasjon og tilskudd.

Regjeringen foreslo i tiltak nr. 12 i Fagskolemeldingen en rett til tilknytning til studentsamskipnader for fagskoler som har mer enn 50 studenter og tilbyr utdanning av minst 60 fagskolepoengs omfang. Fagskolemeldingen ble behandlet av Stortinget ved Innst. 254 S (2016-2017). Stortingsflertallet ba Regjeringen foreslå at alle fagskoler skal ha rett til tilknytning til studentsamskipnad, uavhengig av størrelse og utdanningens omfang.

19.2 Gjeldende rett

Fagskoler har i dag ingen rett eller plikt til tilknytning til studentsamskipnad. Fagskolen og studentsamskipnaden kan imidlertid inngå avtale om tilknytning.

19.3 Departementets vurdering og forslag

Departementet legger til grunn at fagskolestudenter skal ha et velferdstilbud på studiestedet. Studentsamskipnadene er opprettet av departementet og har som hovedoppgave å tilby velferdstjenester til studenter. Departementet mener at studentsamskipnadstilknytning vil styrke fagskolenes velferdstilbud. Rett til tilknytning til studentsamskipnad kan styrke fagskolenes attraktivitet, og utgangspunktet bør være at fagskolestudentene og styret ved

fagskolen ønsker slik tilknytning. Som for andre utdanningsinstitusjoner vil det være departementet som avgjør hvilken studentsamskipnad den enkelte institusjon skal være tilknyttet.

19.3.1 Rett til tilknytning

Departementet viser til Stortingsflertallets vedtak i forbindelse med Innst. 254 S (2016-2017), og foreslår at alle fagskoler skal ha rett til tilknytning til studentsamskipnad. Det vil være styret ved fagskolen som avgjør om fagskolen skal knytte seg til en studentsamskipnad. Studentene er representert i styret, og vil dermed kunne delta i avgjørelsen. Styret plikter også å samarbeide med fagskolens studentorgan når det gjelder saker av betydning for studiemiljø og studentvelferd.

Noen fagskoleutdanninger er lagt opp slik at studentene ikke har så sterk tilknytning til et studiested, og slik at de kanskje ikke har behov for alle tjenester som en studentsamskipnad tilbyr. Fagskolens tilknytning til studentsamskipnad vil kreve administrativ merinnsats både fra fagskolen og fra studentsamskipnaden. Avtaler må inngås og følges opp, fagskolene skal kreve inn semesteravgift på vegne av studentsamskipnaden, fagskolene må kunne tilby egnet fri stasjon med mer.

Departementet mener at økt samlet studentvelferd bør veie tyngre enn administrative merkostnader for fagskolen og studentsamskipnaden, og foreslår derfor at fagskolene får en ubetinget rett til tilknytning til studentsamskipnad.

Departementet foreslår ingen plikt til tilknytning til studentsamskipnad, heller ikke for store fagskoler. Departementet mener det i første omgang er mest hensiktsmessig å overlate til fagskolestyret selv å vurdere om deres studenter vil ha behov for, og nytte av, tilknytning til en studentsamskipnad. Stortinget har imidlertid bedt departementet om å vurdere om fagskoler etter bestemte kriterier bør ha plikt til medlemskap i studentsamskipnad. Vi ber derfor om høringsinstansenes innspill på dette allerede nå. Departementet vil på grunnlag av høringsinstansenes innspill vurdere om det skal lovfestes en slik plikt. Et eventuelt forslag om lovfesting av dette vil bli sendt på alminnelig høring.

Det vises til forslaget til endring i studentsamskipnadsloven §§ 1 første ledd , 3 tredje ledd og 4 annet ledd.

19.3.2 Grad av tilknytning

Hvis fagskolen ønsker å knytte seg til en studentsamskipnad, vil dette bety fullverdig tilknytning. Departementet foreslår ingen særlige tilpasninger for fagskolenes del.

Fullverdig tilknytning innebærer at fagskolestudenter og fagskolene skal ha rett til å være representert i styret på like vilkår som universiteter og høyskoler og studentene som går der. I dag er det studenter ved universiteter og høyskoler som etter forskrift om studentsamskipnader velger studentstyremedlemmer gjennom sitt studentorgan. I de tilfeller slikt studentorgan ikke er opprettet, velger studentene ved urnevalg styremedlemmer til studentsamskipnadens styre. Studenter som har betalt semesteravgift har stemmerett. Ved studentsamskipnader med flere tilknyttede utdanningsinstitusjoner kan studentene opprette et

felles organ som velger styremedlemmer til studentsamskipnadens styre. Ved valg av styremedlemmer fra tilknyttede utdanningsinstitusjoner hvor flere utdanningsinstitusjoner er tilknyttet studentsamskipnaden må det avtales en ordning for fordeling av styremedlemmer mellom utdanningsinstitusjonene. Dette spørsmålet avgjøres lokalt.

Flere av studentsamskipnadene har i dag mange tilknyttende institusjoner, og departementet legger til grunn at medbestemmelse i studentsamskipnaden for fagskolene og fagskolestudentene kan følge gjeldende regelverk. Det kan bli nødvendig enkelte mindre justeringer i forskrift om studentsamskipnader. Medbestemmelse vil forutsette aktiv deltagelse fra både fagskolen og studentens side.

Departementet foreslår også å fastsette i fagskoleloven at fagskolens tilrettelegging for et godt studiemiljø og bedring av studentvelferden skal utøves i samarbeid med studentsamskipnaden dersom fagskolen er tilknyttet en studentsamskipnad.

Det vises til lovforslaget § 14 andre ledd.

20. ENDRING I SAMSKIPNADSLOVEN – DELING (FISJONERING) AV STUDENTSAMSKIPNADER

20.1 Bakgrunn for forslaget

Departementet har lagt til grunn at det er mest hensiktsmessig at hver institusjon skal være knyttet kun til én studentsamskipnad, se for eksempel Meld. St. 18 (2014-2105) *Konsentrasjon for kvalitet - Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren*. Som et resultat av strukturreformen er det gjennomført flere sammenslåinger av universitet og høyskoler. Parallelt med disse fusjonene er det gjennomført tilsvarende sammenslåinger av studentsamskipnader. For å legge til rette for at en institusjon kun skal være tilknyttet én studentsamskipnad har departementet derfor delt opp studentsamskipnader som tidligere har betjent flere institusjoner. Ved sammenslåing av for eksempel Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) med Høgskolen i Gjøvik og Høgskolen i Ålesund ble avdelingen Gjøvik i Studentsamskipnaden i Oppland og avdeling Ålesund i Studentsamskipnaden for Sunnmøre skilt ut og sammenslått med Studentsamskipnaden i Trondheim.

Regjeringen har lagt til grunn at prinsippet om at en institusjon skal være knyttet til én studentsamskipnad er hensiktsmessig. Regjeringen mener også dagens organisering av universitets- og høyskolelandskapet er hensiktsmessig. Likevel kan det bli aktuelt med endringer i institusjonskartet i fremtiden. Det som fungerer i dag fungerer ikke nødvendigvis i morgen, og i tillegg tilsier utdanningsinstitusjonenes autonomi og innsikt i egen virksomhet at de på eget initiativ vil kunne foreslå ytterligere sammenslåinger. I så fall vil sammenslåing og deling (fusjon og fisjon) av studentsamskipnader igjen kunne bli aktuelt.

Departementet beslutter om studentsamskipnader skal opprettes, legges ned eller slås sammen. I studentsamskipnadsloven § 2 tredje ledd refereres det til kapittel 13 i aksjeloven som omhandler fusjon av aksjeselskaper. Deling av studentsamskipnader er derimot ikke

ekspisitt regulert i studentsamskipnadsloven. Det har derfor hersket noe usikkerhet knyttet til deling av studentsamskipnader når det gjelder blant annet registrering. Tilsvarende har det hersket usikkerhet om fisjoner kan gjennomføres uten at det utløser krav om betaling av dokumentavgift. Denne usikkerheten, sammenholdt med muligheten for nye endringer i landskapet på lang sikt, er bakgrunnen for departementets forslag.

20.2 Gjeldende rett

Ved fusjon av studentsamskipnader er det bestemt i studentsamskipnadsloven § 2 at reglene om melding til Foretaksregisteret, kreditorvarsel, innsigelse fra kreditor og ikrafttredelse av fusjonen i aksjeloven §§ 13-13 til 13-16, gjelder så langt de passer.

Studentsamskipnader er registreringspliktige i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 2-1 og studentsamskipnadsloven § 2 andre ledd.

Det følger av studentsamskipnadsloven § 2 tredje ledd at Kunnskapsdepartementet beslutter om en studentsamskipnad skal «opprett, legges ned eller slås sammen». Deling av studentsamskipnader er ikke særskilt regulert i loven. Det er imidlertid lagt til grunn i praksis at departementet kan dele en studentsamskipnad uten å gå veien om nedleggelse og nystiftelse.

Gjennom praksis er det etablert at sammenslåing gjennom fisjonering av studentsamskipnader kan registreres i foretaksregisteret. Det er også lagt til grunn at de prinsipper som gjelder kontinuitet i rettigheter og forpliktelser for sammenslåing av studentsamskipnad, også skal gjelde for deling av studentsamskipnad. Det følger av studentsamskipnadsloven § 2 tredje ledd at reglene i aksjeloven §§ 13-13 til 13-16 gjelder så langt de passer ved sammenslåing av studentsamskipnader. Det er altså lagt til grunn at de tilsvarende reglene i aksjeloven om fisjonering av aksjeselskaper, jf. aksjeloven § 14-7 og § 14-8, får anvendelse ved deling av aksjeselskaper. Aksjeloven § 14-7 og 14-8 gir aksjeloven §§ 13-13 til 13-16, og aksjeloven § 13-17 første og tredje ledd anvendelse ved fisjonering av aksjeselskap.

20.3 Departementets vurdering og forslag

Kunnskapsdepartementet har lagt til grunn at det skal ligge til fagdepartementet å vurdere hva som er den mest hensiktsmessige struktureringen av studentsamskipnadene. For å unngå fremtidig usikkerhet rundt den praktiske gjennomføringen av departementets beslutninger knyttet til omstrukturering av studentsamskipnadene ønsker departementet å slå fast i lov gjeldende tolkning og praktisering av deling av studentsamskipnader.

Hittil har deling av studentsamskipnader skjedd som en forberedelse for innlemming av den utskilte delen i en annen studentsamskipnad. Departementet foreslår imidlertid også at en studentsamskipnad skal kunne deles uten at delene deretter innlemmes i en annen studentsamskipnad. Fordi strukturen i universitets- og høyskolesektoren ikke er fastlagt en gang for alle, bør studentsamskipnadene også kunne endres i tråd med eventuelle fremtidige endringer i universitets- og høyskolesektoren. Også eventuell sammenslåing av fagskoler

taler for slik fleksibilitet. Det er også ventet vekst i fagskolesektoren fremover, jf. Fagskolemeldingen.

Departementet legger til grunn at endringer i studentsamskipnadsstrukturen alltid vil utføres med kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner jf. Prop. 92 L (2011-2012) *Endringer i studentsamskipnadsloven* og Prop.15 L (2010-2011) *Endringer i studentsamskipnadsloven*, da endringer av studentsamskipnader ikke endrer organisasjonsform eller lovpålagt formål.

Departementet foreslår derfor at deling av studentsamskipnader kan skje på like vilkår som sammenslåing. Departementet foreslår å inkludere deling av studentsamskipnad i studentsamskipnadslovens § 2 tredje ledd om kontinuitet i rettigheter og forpliktelser.

Det vises til forslaget til endring i studentsamskipnadsloven § 2 tredje ledd.

21. OVERGANGSORDNINGER

Å endre betegnelse fagskolepoeng til betegnelsen studiepoeng vil kreve egne regler for på hvilket tidspunkt ny betegnelse skal tas i bruk. Departementet foreslår at de studentene som er i utdanning ved lovens ikrafttredelse får vitnemål med betegnelsen studiepoeng for hele utdanningsløpet. Det medfører at de vil få konvertert eksamener som har ble gitt uttelling i form av fagskolepoeng, til eksamener med uttelling i studiepoeng, så lenge det er snakk om én utdanning.

Departementet vurderer også om det bør åpnes for at fagskoler skal kunne skrive ut nye vitnemål med studiepoeng til de studentene som ønsker det. Departementet ønsker innspill fra høringsinstansene på dette. Videre ønsker departementet innspill på hvorvidt fagskolene bør pålegges å utstede nytt vitnemål med studiepoeng til tidligere studenter som ber om dette, eller om det bør være opp til den enkelte fagskole å bestemme om det skal utstedes nye vitnemål.

22. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

22.1 Vitnemålsportal

I dag er driften og videreutviklingen av Vitnemålsportalen delvis finansiert av KD og delvis av de statlige universitetene og høyskolene. Universitetene og høyskolene benytter seg av FS (felles studentsystem) som saksbehandlersystem, og finansierer dermed videreutviklingen av Vitnemålsportalen gjennom den årlige kontingenten til Felles studentsystem. Det ble i Prop. 81 L (2015-2016) *Endringer i universitets- og høyskoleloven (NOKUTs tilsyn, nasjonal vitnemålsportal mv.)* foreslått at finansieringen av portalen skulle dekkes av FS-kontingenten eller innenfor gjeldende ramme i budsjettet. Når nå også resultater fra fagskoleutdanningen skal inn i Vitnemålsportalen er det klart at den ikke lenger kan finansieres gjennom FS-kontingenten alene, eller innenfor budsjettet, men at også fagskolene må bidra, eventuelt at portalen må fullfinansieres av Kunnskapsdepartementet. Det er vanskelig å anslå omfang på kostnadene.

22.2 Tilrettelegging for studentorgan

Forslaget vil kunne føre til noe økte økonomiske og administrative kostnader for fagskolen, ved at fagskolen må sørge for mulighet for at studenttillitsvalgte har et tilgang til et kontor helt eller delvis, på skolens område. Det kan også bli noe utgifter til dekning av nødvendig IKT-utstyr og annet utstyr som for eksempel kontorrekvisita, men departementet antar at dette ikke pålegger fagskolen store kostnader. Studentorganet kan ikke pålegge institusjonene bestemte ytelser.

22.3 Utvidede rettigheter for studenter i permisjon

Etter dette forslaget får fagskolen en større plikt enn de har i dag for å tilrettelegge for de studentene som får barn i studietiden. Dette kan føre til at studieplassen ikke benyttes i permisjonsperioden. I en viss utstrekning kan fagskolene tape penger, da de ikke kan få fylt opp studieplassen for den tiden som er igjen av studieåret. Departementet legger til grunn at dette vil skje ganske sjeldent, og at det for den enkelte fagskole ikke vil være snakk om særlig store beløp.

22.4 Samskipnadstilknytning

Forslaget om å gi fagskolene rett til tilknytning til studentsamskipnad vil kunne få flere administrative og økonomiske konsekvenser. Samskipnadens vedtekter må endres og fagskolene må tilby samskipnadene fri stasjon (stille egnede lokaler til rådighet for studentsamskipnaden uten å kreve vederlag).

Innlemming av fagskoler i studentsamskipnader vil bety at studentsamskipnadene og departementet som tilskuddsyter må forholde seg til en ny studentmasse med muligens noe annet velferdsbehov enn studentene ved universiteter og høyskoler.

Fagskolestudenter vil, dersom deres fagskole knytter seg til en studentsamskipnad, måtte betale semesteravgift. Alle vil måtte betale den samme avgiften, enten vedkommende er student ved fagskole, universitet eller høyskole. Dette betyr en økt kostnad for fagskolestudenter, enten de velger å benytte seg av studentsamskipnadens tilbud eller ikke. Fagskolene vil ha noe administrative merarbeid ved at de må kreve inn semesteravgiften.

Forslaget om hjemmel for deling av studentsamskipnader antas ikke å få vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser, siden forslaget kun betyr lovfesting av etablert praksis.

23. LOVUTKAST

23.1 Ny lov om fagskoleutdanning

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1 *Formål* (gjeldende § 1 første ledd)

(1) Lovens formål er å legge til rette for fagskoleutdanning av høy kvalitet og for at fagskolestudentene får gode utdanningsvilkår.

(2) Med fagskoleutdanning menes høyere yrkesfaglig utdanning. Fagskoleutdanning ligger på nivået over videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, og gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak.

§ 2 *Lovens virkeområde* (gjeldende §1 andre ledd)

(1) Loven gjelder for akkrediterte fagskoler, jf. § 4.

(2) Loven gjelder for fagskolevirksomhet i Norge. Loven gjelder for Svalbard og Jan Mayen hvis ikke noe annet fastsettes av Kongen. Kongen kan fastsette særlige regler som gjelder for de stedlige forholdene. Kongen kan bestemme at loven skal gjelde helt eller delvis for fagskoler utenfor Norge.

§ 3 *Fylkeskommunalt ansvar for fagskoleutdanning* (gjeldende § 1a)

(1) Fylkeskommunen skal sørge for at det tilbys akkreditert fagskoleutdanning i samsvar med behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt.

Kapittel 2 Akkreditering og godkjenning av fagskoleutdanning

§ 4 *Akkreditering av fagskoleutdanning* (gjeldende § 2)

(1) Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) akkrediterer fagskoleutdanning, jf. lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler kapittel 2.

(2) Akkreditering forstås i denne loven som en faglig vurdering av om en fagskole eller en fagskoleutdanning oppfyller vilkår gitt av departementet og NOKUT. Akkreditering er et vilkår for å kunne tilby fagskoleutdanning. Akkreditert fagskoleutdanning skal være i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

(3) Fagskoleutdanning skal ha et innhold og omfang som tilsvarer minimum et halvt og maksimum to års utdanning på fulltid. Departementet kan, etter søknad fra styret, vedta at det kan gis fagskoleutdanning som tilsvarer maksimum tre studieår.

(4) Fagskoler kan på bestemte vilkår få akkreditering av fagområde. Fagskoler som får akkreditering av fagområde, har fullmakt til selv å opprette og legge ned fagskoleutdanninger innenfor bestemte fagområder.

(5) Fagskoler skal ha tilfredsstillende interne systemer for kvalitetssikring. Studentevalueringer skal inngå i disse systemene.

(6) Hvis en fagskoleutdanning ikke lenger oppfyller vilkårene for akkreditering, kan NOKUT trekke den tilbake. Dersom akkrediteringen trekkes tilbake, har fagskolens styre ansvaret for å sikre at de berørte studentene får gjennomført påbegynt utdanning på en tilfredsstillende måte.

(7) Departementet kan gi forskrift om

- a) vilkår for akkreditering av fagskoleutdanning.
- b) vilkår for akkreditering av fagområde.
- c) dispensasjonsadgang for fagskoleutdanning som varer i maksimum tre år.
- c) krav til kvalitetssikringssystemer og kvalitetsarbeid.
- d) saksbehandlingsregler for NOKUTs akkrediteringsarbeid.

NOKUT kan gi utfyllende forskrift om de samme emnene.

§ 5 *Beskyttelse av betegnelsene fagskoleutdanning og fagskole* (gjeldende § 17)

(1) Betegnelsene fagskoleutdanning og fagskole kan bare brukes om utdanninger og fagskoler som har akkreditering etter § 4. Bare utdanninger og fagskoler som har akkreditering fra NOKUT etter § 4, kan markedsføre seg på en måte som gir inntrykk av at de har slik akkreditering.

(2) Departementet kan ved forskrift eller enkeltvedtak forby bruk av betegnelse eller navn som uriktig gir inntrykk av at en virksomhet har akkreditering, eller som kan forveksles med en betegnelse som nevnt i første ledd.

(3) Departementet kan etter søknad tillate bruk av etablerte sammensatte betegnelser selv om de kan forveksles med betegnelser som nevnt i første ledd.

(4) Virksomheter som i strid med første eller andre ledd forsettlig eller uaktsomt bruker betegnelsene fagskoleutdanning eller fagskole, kan ilegges overtredelsesgebyr av departementet.

(5) Departementet kan gi forskrift om overtredelsesgebyr. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 6 *Generell godkjenning av utenlandsk fagskoleutdanning* (gjeldende § 14, trer ikke i kraft ennå)

Enkeltpersoner kan søke om godkjenning av utdanning fra en utenlandsk fagskole eller annen utdanning fra utlandet på tilsvarende nivå. NOKUT avgjør om utdanningen skal gis generell godkjenning, slik at den i nivå og omfang godkjennes som sidestilt med fagskoleutdanning i Norge. Klageinstansen kan ikke overprøve NOKUTs vurdering av den avlagte utdanningens nivå og omfang. Departementet kan gi forskrift om saksbehandling og klageadgang etter denne bestemmelsen.

§ 7 *Godskriving og fritak* (NY - finnes i dag i fagskoleforskriften § 1-1 første og andre ledd)

(1) Fagskoler skal godskrive beståtte emner fra annen akkreditert fagskoleutdanning med samme antall fagskolepoeng i den utstrekning utdanningen oppfyller de faglige krav for

emnet eller emnene det søkes om godskriving for. Godskriving kan bare skje mellom fagskoleutdanninger på samme eller nært beslektet fagområde. Det skal ikke gis dobbel uttelling for samme faginnhold.

(2) Fagskoler kan gi fritak for emner på grunnlag av annen dokumentert relevant utdanning og kompetanse. Dokumentasjon av realkompetanse kan gi grunnlag for fritak. Fritak skal bygge på en faglig vurdering fra den enkelte fagskole. Fritak på grunnlag av realkompetanse må baseres på en faglig vurdering av om søkerens bakgrunn, fra arbeidsliv, frivillig sektor, utdanning eller annet, dvs. formell, ikke-formell og uformell kompetanse, samlet kan gi grunnlag for fritak for del av fagskoleutdanningen.

(3) En student kan klage på et vedtak om godskriving og fritak. Styret er klageinstans.

(4) Departementet kan gi forskrift om godskriving og fritak.

Kapittel 3 Organisering av fagskolen

§ 8 *Styrets ansvar* (Prop. 44 L § 3 annet ledd første punktum, tredje, fjerde, syvende og åttende, gjeldende § 4 første og tredje ledd)

(1) Alle fagskoler skal ha et eget styre. Offentlige fagskoler og fagskoler organisert som studieforbund, skal ha et styre som øverste ansvarlige styringsorgan.

(2) Styret skal sørge for at studentene får den utdanningen som fagskolen har godkjenning for, at alle vilkår for offentlige tilskudd er oppfylt, og at virksomheten drives i samsvar med gjeldende lover og regler. Styret skal sørge for at opplysninger som blir gitt til NOKUT og de utdanningssøkende, er korrekte og fullstendige.

(3) Styret selv skal fatte vedtak om at det etter styrets skjønn er forsvarlig å starte et nytt studieår. Vedtaket skal fattes før studiestart.

(4) Styret skal sørge for at det blir gitt nødvendig informasjon og veiledning til søkere og studenter, blant annet om skolepenger, studietilbud, søknadsfrister og opptakskrav.

(5) Styret skal fastsette krav til lærerkompetanse, instruktørkompetanse og ledelse.

(6) Styret skal etablere og gjennomføre systematiske kontrolltiltak (internkontroll) for å sikre at krav som er fastsatt i eller i medhold av lov, overholdes. Departementet kan gi forskrift om krav til internkontroll.

(7) Styret kan delegere sin avgjørelsesmyndighet til andre ved fagskolen hvis det ikke følger av denne loven at styret selv skal fatte vedtak.

§ 9 *Styrets sammensetning* (Prop. 44 L § 3 annet ledd siste punktum, femte ledd, gjeldende § 3 fjerde ledd)

(1) Styret skal bestå av minst sju medlemmer. Styret skal ha minst ett medlem som er valgt av og blant de ansatte, og minst ett styremedlem som er valgt av og blant studentene ved fagskolen. Hvis styret har mer enn ti medlemmer skal hver av gruppene studenter og ansatte ha minst to medlemmer hver. Minst to medlemmer skal ha bakgrunn fra relevant arbeids- eller næringsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning.

(2) Kravene i likestillingsloven § 13 om representasjon av begge kjønn skal være oppfylt innen den enkelte valgkrets.

(3) Styremedlemmer med varamedlemmer velges for inntil fire år. Styremedlemmer fra studentgruppen, og varamedlemmer for disse, velges for ett år.

§ 10 *Vedtaksførhet* (NY)

(1) Styret kan fatte vedtak når mer enn halvparten av medlemmene er til stede og avgir stemme. Styremøtene ledes av styrelederen. Hvis styrelederen ikke er til stede, utpeker styret møteleder.

(2) Vedtak fattes med alminnelig flertall av de avgitte stemmene hvis ikke noe annet er fastsatt i denne loven. Hvis antall stemmer for og imot et forslag er likt, har møtelederen dobbeltstemme.

§ 11 *Administrativ og faglig ledelse* (Prop. 44 L § 3 sjette ledd, gjeldende § 3 femte ledd)

(1) Fagskolen skal ha en rektor. Styret skal tilsette rektor ved fagskolen. Ansettelsesprosessen skal sikre at skolen får en rektor som har nødvendig fag- og lederkompetanse, og at studentene og de ansatte blir hørt.

(2) Hvis avgjørelsen av en sak ikke kan vente til styret kan komme sammen i møte, avgjør rektor saken. Rektor kan også få fullmakt til å avgjøre løpende saker som ikke kan utsettes til neste styremøte.

§ 12 *Organisering* (Prop. 44 L § 3 første, annet og niende og ellefte ledd, gjeldende § 3 sjette ledd)

(1) Private fagskoler skal organiseres som stiftelser etter stiftelsesloven eller aksjeselskap etter aksjeloven.

(2) Fagskoler som per 1. januar 2017 er organisert i studieforbund etter lov om voksenopplæring, kan videreføres som studieforbund.

(3) Fagskoler skal være registrert i Enhetsregisteret.

Kapittel 4 Fagskolens virksomhet

§ 13 *Studentorgan* (NY og gjeldende § 4 fjerde ledd)

(1) Studentene ved fagskoler kan opprette et studentorgan som skal ivareta deres interesser og fremme deres synspunkter. På samme måte kan studenter ved den enkelte avdeling opprette studentorgan.

(2) Styret skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte.

(3) Studentorganet skal høres i alle saker som angår studentene.

(4) Studenter skal være representert i alle kollegiale organer som tildeles beslutningsmyndighet.

§ 14 *Læringsmiljø* (gjeldende § 4a)

(1) Styret har det overordnede ansvaret for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentorganet, jf. § 13, legge forholdene til rette for et godt læringsmiljø.

(2) Hvis fagskolen er tilknyttet en studentsamskipnad, skal styret, i samarbeid med studentsamskipnaden, legge til rette for et godt læringsmiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

(3) Styret har ansvaret for at læringsmiljøet og det fysiske og psykiske arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig med hensyn til studentenes helse, sikkerhet og velferd. I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal styret, så langt det er mulig og rimelig, sørge for

a) at lokaler, adkomstveier, trapper mv. er dimensjonert og innredet for den virksomheten som drives;

b) at lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inneklimate og luftkvalitet

c) at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige

d) at lokalene er innredet slik at studentene unngår uheldige fysiske belastninger

e) at virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges

f) at tekniske innretninger og utstyr er sikret og blir vedlikeholdt, slik at studentene unngår skader og ulykker

g) at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at funksjonshemmede kan studere ved fagskolen

h) at læringsmiljøet er innrettet for studenter av begge ulike kjønn

i) at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

Departementet kan gi forskrift om krav til læringsmiljøet.

(4) Fagskolen skal, så langt det er rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige kravene som stilles til det enkelte studiet.

(5) Arbeidstilsynet fører tilsyn med at kravene i annet ledd er oppfylt. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 om tilsyn og tvangsmidler mv. gjelder så langt det passer. Departementet kan gi forskrift om tilsyn med læringsmiljøet.

§ 15 *Opptak* (NY)

(1) For å få opptak til fagskoleutdanning må søkerne ha fullført og bestått videregående opplæring.

(2) Fagskolene kan ta opp søkere på grunnlag av realkompetansevurdering hvis søkerne er 23 år eller eldre i opptaksåret.

(3) Departementet kan gi forskrift om nasjonal samordning av opptaket og nasjonale opptaksregler, blant annet om opptaksgrunnlag, rangering av søkere og klagebehandling.

(4) Styret selv skal gi utfyllende forskrift om opptak til fagskolen med krav til formell utdanning og tilsvarende realkompetanse.

§ 16 *Innholdet i utdanningen* (gjeldende § 5 første og tredje ledd)

(1) Styret skal fastsette en plan for innholdet i utdanningen og bestemme hvordan planen skal gjennomføres, blant annet bestemmelser om obligatoriske kurs, praksisstudier, vurderingsformer og lignende.

(2) Studiepoeng er en betegnelse på læringsutbytte og normert studietid. Et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.

(3) Departementet kan gi forskrift om

a) et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

b) felles vurderingsuttrykk ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering.

§ 17 *Grader* (NY)

Styret kan gi graden fagskolekandidat for fullført fagskoleutdanning av ett års varighet eller mer.

§ 18 *Vitnemål* (gjeldende § 5 annet ledd)

Fagskolen utsteder vitnemål om fullført fagskoleutdanning. NOKUT kan gi forskrift om krav til vitnemålets utforming og innhold. En student som ikke har fullført fagskoleutdanningen, kan be om karakterutskrift som viser beståtte eksamener og prøver og andre vurderinger studenten har fått.

§ 19 *Klageorganer* (gjeldende § 13)

(1) Fagskolene skal opprette en lokal klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak. Styret kan bestemme at klagenemnda også skal behandle andre klagesaker for studentene og saker etter §§ 22 til 26. Myndigheten til å treffe vedtak etter disse paragrafene kan ikke delegeres til andre organer ved fagskolen.

(2) Den lokale klagenemnda skal ha fem medlemmer med varamedlemmer. Lederen skal oppfylle lovens krav til lagdommere og skal ikke være ansatt ved fagskolen. Tilsvarende krav gjelder for varamedlem for lederen. To av medlemmene i klagenemnda skal være studenter.

(3) Klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller varamedlemmet for lederen og to andre medlemmer er til stede.

(4) Den lokale klagenemndas vedtak i saker som gjelder klage på fagskolens enkeltvedtak, kan ikke påklages.

(5) Departementet kan opprette et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning som skal behandle klager på enkeltvedtak på bestemte områder.

(6) Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i klagesaker.

Kapittel 5 Studentenes rettigheter og plikter

§ 20 *Avsluttende vurdering, eksamen og sensur* (gjeldende § 6)

(1) Styret skal sørge for at studentenes kunnskap, ferdigheter og generelle kompetanse blir prøvd og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal sikre det faglige nivået ved den aktuelle utdanningen. Det skal være ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene.

(2) Styret oppnevner sensor ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annet arbeid når resultatet inngår i vitnemålet eller innregnes i karakter for utdanningen.

(3) Sensuren skal være klar innen tre uker etter eksamen, prøve, oppgave eller annet arbeid hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Hvis sensuren ikke kan gis innen tre uker, skal studenten varsles om det og samtidig få vite når sensuren kan ventes. Styret selv kan gjøre unntak for enkeltksamener og kan fastsette en lengre frist når det ikke er mulig å skaffe det antallet kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å gjennomføre sensuren på tre uker.

(4) Ved ny sensur etter §§ 22 og 23 benyttes én eller flere sensorer. Minst én sensor skal være ekstern. Karakteren kan endres både til gunst og ugunst for klageren. Hvis en karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve og karakteren endres etter ny sensur av den skriftlige delen av eksamenen, skal det holdes ny muntlig prøve for å få fastsatt endelig karakter.

(5) Styret selv gir forskrift om gjennomføring av eksamener, prøver og annet arbeid. Dette omfatter vilkår for å gå opp til eksamen eller prøve på nytt, adgang til ny praksisperiode og oppmelding. Styret kan delegerer til en avdeling å gi utfyllende forskrift om forhold som er særegne for den enkelte eksamen.

§ 21 *Rett til begrunnelse og klage over karakterfastsetting* (gjeldende § 8)

(1) Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen. Hvis det gjelder muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter, må studenten kreve slik begrunnelse umiddelbart etter at karakteren er formidlet. Hvis karakteren kunngjøres elektronisk og studenten kan kreve begrunnelse elektronisk, må studenten kreve begrunnelse innen én uke etter at karakteren blir kunngjort. Hvis karakteren kunngjøres på annen måte, må studenten kreve begrunnelse innen én uke etter at studenten fikk kjennskap til karakteren, men likevel ikke mer enn tre uker etter at karakteren ble kunngjort.

(2) Begrunnelsen skal gis innen to uker etter at studenten har bedt om den. Dersom begrunnelsen ikke kan gis innen to uker, skal studenten varsles om det og samtidig få vite når begrunnelsen kan ventes. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsippene som er lagt til grunn for bedømmelsen, og for bedømmelsen av studentens prestasjon. Begrunnelsen kan gis muntlig eller skriftlig.

(3) Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal studentene ha tilgang til dem etter at karakteren er fastsatt.

(4) En student kan klage skriftlig over karakteren innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Ny sensur skal da gjennomføres. Ved ny sensur skal sensorene ikke få kjennskap til den opprinnelige karakteren, sensors begrunnelse for karakteren eller studentens begrunnelse for klagen. Hvis studenten har bedt om begrunnelse for eller klaget over formelle feil, løper klagefristen fra studenten har fått begrunnelsen, eller til klagen er endelig avgjort.

Hvis det brukes løpende vurdering med karakter, kan fagskolen bestemme om studenten skal klage etter hver enkelt vurdering, eller først når resultatet er kunngjort.

(5) En student kan ikke klage på bedømmelse av muntlig prestasjon og vurdering av praksisstudier eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve.

(6) En student kan ikke klage på karakterfastsettingen etter ny sensur.

§ 22 *Klage over formelle feil ved eksamen* (gjeldende § 7)

(1) En student som har vært oppe til eksamen, prøve eller annet arbeid som bedømmes med karakter, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at studenten er blitt kjent med eller burde være kjent med feilen. Klagen skal rettes til fagskolen.

(2) Et sensurvedtak skal oppheves hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur, skal ny sensur gjennomføres. Hvis feilen ikke kan rettes opp ved ny sensur, skal det holdes ny eksamen, prøve eller lignende med nye sensorer. En student kan klage på karakterfastsettingen ved ny sensur etter denne bestemmelsen, jf. § 21.

(3) Hvis en student har krevd begrunnelse for eller klaget over karakterfastsettingen, løper klagefristen fra studenten har fått begrunnelsen, eller til klagen er endelig avgjort.

(4) Fagskolen eller klageinstansen kan bestemme at det skal foretas ny sensur eller holdes ny eksamen, prøve eller lignende hvis det er begått formelle feil som kan ha hatt innvirkning på én eller flere studenters prestasjon eller bedømmelsen av denne.

(5) Styret er klageinstans for fagskolens vedtak etter denne bestemmelsen.

§ 23 *Annullering av eksamen eller prøve* (gjeldende § 9)

(1) Hvis en student har brukt falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller opptrådt uredelig på annen måte for å få rett til å avlegge en eksamen, prøve eller annet arbeid som bedømmes med karakter, kan styret annullere resultatet. Styret kan også annullere en godkjenning av et emne hvis en student på tilsvarende urettmessig grunnlag har fått rett til å studere.

(2) Styret kan annullere resultatet av en eksamen, prøve eller lignende og godkjenningen av et emne dersom en student forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket, eller forsettlig har forsøkt å fuske, i forbindelse med eksamenen, prøven eller lignende eller under gjennomføringen av emnet.

(3) Hvis en student har fått fritak for eller innpassing av utdanning og kompetanse ved å benytte et falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller ved å opptre uredelig på annen måte, kan styret annullere fritaket eller innpassingen.

(4) En student kan klage på et vedtak om annullering. Departementet eller et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans.

(5) Adgangen til å annullere foreldes ikke.

(6) Når styret har fattet vedtak om annullering, skal studenten levere eventuelle vitnemål eller karakterutskrifter tilbake til fagskolen. Et endelig vedtak om annullering etter første eller annet ledd er et særlig tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13.

§ 24 *Bortvisning og utestenging* (gjeldende § 10)

(1) Hvis en student til tross for skriftlig advarsel fra fagskolen gjentatte ganger opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende på medstudenters arbeid eller virksomheten ved fagskolen ellers, kan styret eller rektor ved fagskolen fatte vedtak om at studenten skal bortvises i inntil ett år. Bortvisningen innebærer ikke at studenten fratras retten til å gå opp til eksamen. Hvis et slikt vedtak er fattet av rektor, gjelder det bare til styret kan fatte endelig vedtak.

(2) Hvis en student til tross for skriftlig advarsel fra fagskolen ikke retter seg etter et vedtak om bortvisning, kan styret vedta å utestenge studenten fra utdanningen i inntil ett år. Utestenging fra studiet innebærer at studenten fratras retten til å gå opp til eksamen.

(3) Hvis en student har skapt fare for liv eller helse eller har opptrådt grovt usømmelig overfor noen som studenten har møtt i forbindelse med undervisning eller praksisstudier, kan styret vedta at studenten skal utestenges fra fagskoleutdanning med klinisk undervisning og praksisstudier i inntil tre år. Tilsvarende gjelder hvis en student har brutt lovfestet taushetsplikt.

(4) Hvis en student har benyttet et falskt vitnemål eller andre falske dokumenter eller på annen måte opptrådt uredelig, jf. § 23 første og annet ledd, eller har fusket eller forsøkt å fuske, jf. § 23 første ledd tredje punktum, kan styret vedta at studenten skal utestenges fra all utdanning ved fagskolen i inntil ett år. Tilsvarende gjelder for en student som forsettlig har medvirket til fusk.

(5) Vedtak om å bortvise eller utestenge en student skal fattes med minst to tredels flertall. En student har rett til å uttale seg før det fattes vedtak i en sak om bortvisning og utestenging. Studenten kan klage på vedtaket. Departementet eller et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans.

§ 25 *Vurdering av skikkethet* (gjeldende § 11)

(1) Departementet kan gi forskrift om at fagskolen skal vurdere om den enkelte student i bestemte utdanninger er skikket for yrket. Studentens skikkethet skal vurderes gjennom hele utdanningen.

(2) Et vitnemål for fullført og bestått utdanning innebærer at kandidaten er vurdert som skikket for yrket.

(3) Styret kan vedta at en student ikke er skikket for yrket. Blir det fattet slikt vedtak, kan studenten utestenges fra utdanningen i inntil fem år.

(4) Et vedtak om at en student ikke er skikket for et yrke, og et vedtak om å utestenge en student fra fagskoleutdanning fordi studenten ikke er skikket for yrket, kan fattes med minst to tredels flertall i styret. En student har rett til å uttale seg før det fattes vedtak i en sak om skikkethet eller utestenging. Studenten kan klage på vedtaket. Departementet eller et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans.

(5) Departementet kan gi forskrift om vurderingskriterier, saksbehandling og klage på vedtak om vurdering av skikkethet.

§ 26 *Krav om politiattest* (gjeldende § 12)

(1) I utdanninger der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisstudier, kan fagskolen bestemme at studentene skal legge frem politiattest som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd. Fagskolen kan kreve politiattest ved opptak eller underveis i slike utdanninger.

(2) Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer arbeid, gjelder disse reglene tilsvarende for studenter som deltar i praksisstudier eller klinisk undervisning.

(3) En student som er dømt eller har vedtatt forelegg for et straffbart forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd, eller omtalt i regler om krav til politiattester som nevnt i annet ledd, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning. Studenten kan bare utestenges hvis deltakelse i praksisstudier eller klinisk undervisning må regnes som uforsvarlig på grunn av den kontakten studenten da får med mennesker.

(4) En student som er siktet eller tiltalt for et straffbart forhold som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd, eller omtalt i regler om krav til politiattester som nevnt i annet ledd, kan utestenges fra praksisstudier eller klinisk undervisning til rettskraftig dom foreligger, eller til saken er henlagt. Studenten kan bare utestenges hvis deltakelse i praksisstudier eller klinisk undervisning må regnes som uforsvarlig på grunn av den kontakten studenten da får med mennesker.

(5) På grunnlag av fagskolens uttalelse avgjør styret om studenten skal utestenges fra klinisk undervisning eller praksisstudier. Vedtak om å utestenge en student etter denne bestemmelsen skal fattes med minst to tredels flertall.

(6) Studenten kan klage på et vedtak om utestenging etter denne bestemmelsen. Departementet eller et nasjonalt klageorgan for fagskoleutdanning er klageinstans.

(7) Departementet kan gi forskrift om saksbehandling ved utestenging på grunn av straffbare forhold.

§ 27 *Rett til permisjon i forbindelse med fødsel og omsorg for barn* (NY)

(1) En student som får barn under studiene, har rett til permisjon fra studiene under svangerskap og til omsorg for barn. I permisjonsperioden har studenten fortsatt status som student ved fagskolen og har rett til å gjenoppta utdanningen på samme nivå som før permisjonen. En student som er gravid, har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er i perioden mellom tre uker før termin og seks uker etter fødsel. Far har rett til utsatt eksamen hvis eksamensdatoen er innenfor to uker etter fødsel. Fagskolen kan gi nærmere bestemmelser om utsatt eksamen. Bestemmelsene i arbeidsmiljøloven §§ 12-1 til 12-5 og § 12-7 gjelder så langt de passer.

(2) Fagskolen skal legge til rette for at studenter som er i permisjon etter første ledd, kan gjenoppta utdanningen så raskt som mulig etter endt permisjon.

Kapittel 6 Økonomi og tilsyn

§ 28 *Offentlig tilskudd og egenbetaling* (gjeldende §§ 15 og 16 og Prop. 44 L § 15)

- (1) Fagskoler kan søke om offentlig tilskudd fra fylkeskommunen.
- (2) Fagskoler kan kreve egenbetaling fra studenter bare når det ikke ved tildeling av offentlige tilskudd er forutsatt at utdanningen skal være gratis. Departementet kan gi forskrift om fagskolens adgang til å kreve egenbetaling fra studenter.
- (3) Alle private fagskoler skal benytte offentlig tilskudd og egenbetaling fra studentene til den akkrediterte utdanningen og innenfor lovens formål.
- (4) Private fagskoler som mottar offentlig tilskudd, skal la tilskudd og egenbetaling komme studentene til gode. Private fagskoler som mottar offentlig tilskudd, kan ikke foreta utdelinger.
- (5) Private fagskoler som ikke mottar offentlig tilskudd, kan ikke foreta utdelinger som medfører at egenkapitalen blir lavere enn 20 prosent av eiendelene.
- (6) Departementet kan gi forskrift om disponering av offentlig tilskudd og egenbetaling, herunder ved avvikling.

§ 29 *Avtaler med nærstående* (Prop. 44 L § 16)

- (1) Private fagskoler kan ikke gjennomføre avtaler med nærstående eller overføre midler til nærstående på andre vilkår enn det som ville ha vært fastsatt mellom uavhengige parter.
- (2) Fagskolen skal kunne dokumentere at det ikke er gjennomført avtaler i strid med første ledd.
- (3) Hvis departementet ber om det, skal nærstående til private fagskoler gi departementet innsyn i dokumentasjon om avtaler som nevnt i første ledd.
- (4) Departementet kan gi forskrift om avtaler med nærstående, herunder hvem som regnes som nærstående, og krav om dokumentasjon.

§ 30 *Tilsyn* (Prop. 44 L § 17)

- (1) Departementet fører tilsyn med private fagskoler.
- (2) Private fagskoler plikter å bistå under tilsynet. De skal gi opplysninger som kan ha betydning for oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av denne loven. Departementet kan kreve at fagskolene dokumenterer og redegjør for slike opplysninger, for eksempel ved å utlevere eller sammenstille regnskapsmateriale med bilag, korrespondanse og styreprotokoller. Tilsynsmyndigheten skal få adgang til de lokalene fagskolen disponerer.
- (3) Tilsynsmyndigheten kan kreve at revisor og regnskapsfører utleverer opplysninger etter andre ledd uten hinder av lovbestemt eller avtalt taushetsplikt.
- (4) Departementet kan gi forskrift om fagskolens plikt til å bistå under tilsynet, blant annet om hvordan opplysninger skal gis, og om adgang til fagskolens lokaler.

§ 31 *Rapportering* (Prop. 44 L § 18)

(1) Private fagskoler skal rapportere regnskapsinformasjon og sammenstilte data om studietilbud, studenter og personale til departementet.

(2) Private fagskoler må gi særskilt melding til departementet ved fusjon, fisjon, salg, omdanning eller avvikling av virksomheten. De skal melde fra før slike endringer gjennomføres.

(3) Departementet kan gi forskrift om private fagskolars rapporteringsplikt og meldeplikt, hva rapporter og meldinger skal inneholde og formkrav.

§ 32 *Regnskap og revisjon* (Prop. 44 L § 19)

(1) Private fagskoler er regnskapspliktige etter regnskapsloven § 1-2 og denne loven. Regnskapslovens unntak for små foretak i § 3-1 andre ledd, jf. § 1-6, gjelder ikke for private fagskoler.

(2) Private fagskoler skal ha et økonomisk skille mellom de akkrediterte delene av virksomheten og de ikke-akkrediterte delene av virksomheten. Regnskapene skal kunne dokumentere at fagskolen opprettholder et slikt skille mellom delene av virksomheten.

(3) Regnskapene for private fagskoler skal revideres av statsautorisert eller registrert revisor, jf. revisorloven § 3-1.

(4) Departementet kan gi forskrift om krav til regnskapet, dokumentasjon og revisjon.

§ 33 *Pålegg om retting* (Prop. 44 L § 20)

Hvis departementet avdekker brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller i grunnlaget for tilskuddet, kan departementet pålegge fagskolen å rette dette innen en gitt frist.

§ 34 *Krav om tilbakebetaling av tilskudd* (Prop. 44 L § 21)

Hvis offentlig tilskudd disponeres i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller i grunnlaget for tilskuddet, kan departementet kreve tilskuddet tilbakebetalt. Vedtak om tilbakebetaling av offentlig tilskudd er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 35 *Tvangsmulkt* (Prop. 44 L § 22)

(1) For å sikre at pålegg som er gitt etter § 33 blir fulgt, kan departementet bestemme at den pålegget retter seg mot, skal betale en tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten fastsettes som løpende dagsmulkt fra utløpet av fristen som er satt i pålegget, og inntil forholdet er rettet.

(2) Departementet kan gi forskrift om tvangsmulkt, blant annet om utstedelse, størrelse, forfall, klage og lemping.

§ 36 *Overtredelsesgebyr* (Prop. 44 L § 23)

(1) Hvis en privat fagskole overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan departementet ilegge fagskolen et overtredelsesgebyr. Overtredelsesgebyr kan ilegges foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.

(2) Størrelsen på overtredelsesgebyret fastsettes i hvert enkelt tilfelle. Et endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

(3) Departementet kan gi forskrift om overtredelsesgebyr, blant annet om utstedelse, størrelse, forfall, klage og lemping.

§ 37 *Tilbaketrekking av godkjenning* (Prop. 44 L § 24)

(1) Hvis en privat fagskole ikke retter alvorlige forhold som er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, innen fristen etter § 33, kan departementet trekke godkjenningen av fagskolen eller fagskoleutdanningen tilbake.

(2) Departementet kan gi forskrift om saksbehandling ved tilbaketrekking av godkjenning etter denne bestemmelsen.

Kapittel 7 Diverse bestemmelser

§ 38 *Forholdet til forvaltningsloven* (gjeldende § 1b)

(1) Når fagskolene behandler saker etter loven her, gjelder bestemmelsene i forvaltningsloven om habilitet i §§ 6 til 10 og om taushetsplikt i §§ 13 til 13 e.

(2) Hvis ikke noe annet er bestemt, gjelder forvaltningsloven kapittel III til VI og VIII for avgjørelser om opptak, avsluttende vurdering, annullering av eksamen, bortvisning, utestenging, skikkethetsvurdering, godskrivning og fritak etter loven her.

(3) Departementet kan gi forskrift om at et vedtak fra NOKUT om godkjenning av fagskoleutdanning kan unntas bestemmelsene i forvaltningslovens kapittel VI.

§ 39 *Forsøk* (Prop. 44 L § 3 ellevte ledd og gjeldende § 3 åttende ledd)

Departementet kan vedta at det kan gjøres unntak fra loven og forskriftene til loven i forbindelse med tidsavgrensede organisatoriske eller pedagogiske forsøk.

§ 40 *Nasjonal vitnemåls- og karakterportal* (NY)

(1) Formålet med Nasjonal vitnemåls- og karakterportal er å sikre sannferdig informasjon om vitnemål og karakterer og forhindre bruk av forfalskede vitnemål og karakterutskriften. Staten ved departementet eier portalen.

(2) I portalen skal identitetsopplysninger som fødselsnummer, D-nummer og informasjon som kan identifisere fagskolen, bli innhentet automatisk, uavhengig av om portalen er tatt i bruk av den informasjonen gjelder. Vitnemål og karakterer skal kun innhentes fra fagskolene når portalen er tatt i bruk av den informasjonen gjelder. Det er den personen informasjonen gjelder for, som bestemmer hvem som skal få tilgang til informasjon i portalen, hvilken informasjon de skal få tilgang til, og for hvilket tidsrom.

(3) Departementet er behandlingsansvarlig for Nasjonal vitnemåls- og karakterportal. Departementet gir forskrift om portalen, blant annet om hvilke opplysninger som skal registreres, og hvordan opplysningene skal behandles.

Kapittel 8 Ikrafttredelse

§ 41 *Ikrafttredelses- og overgangsregler* (gjeldende § 18)

- (1) Denne loven trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer.
- (2) Fra samme tidspunkt oppheves lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning.

23.2 Endring i studentsamskipnadsloven

§ 1 første ledd

Denne lov gjelder for studentsamskipnader, studenter og institusjoner som omfattes av universitets- og høyskoleloven, *og fagskoler som er tilknyttet en studentsamskipnad og studenter ved disse fagskolene.*

§ 2 tredje ledd

Departementet beslutter om studentsamskipnader skal opprettes, legges ned, *deles* eller slås sammen. Sammenslåing av studentsamskipnader kan gjennomføres ved at en eller flere studentsamskipnader overdrar sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser som helhet til en annen studentsamskipnad med kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner. Aksjeloven §§ 13-13 til 13-16 gjelder tilsvarende så langt de passer for slik sammenslåing. *Deling av studentsamskipnader kan gjennomføres ved at studentsamskipnaden delvis overdrar sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser til en eksisterende eller ny studentsamskipnad med kontinuitet i rettighets- og forpliktelsesposisjoner. Aksjeloven §§ 14-7 og 14-8 gjelder tilsvarende så langt de passer for slik deling.*

§ 3 tredje ledd

Med student forstås i denne lov personer med studierett ved universitet eller høyskole *eller fagskole*, som betaler semesteravgift. Studentgrupper som departementet i forskrift etter § 10 kan gi fritak fra krav om betaling av semesteravgift regnes også som studenter.

§ 4 nytt annet ledd

Institusjoner som omfattes av fagskoleloven har rett til å være tilknyttet en studentsamskipnad. Departementet avgjør hvilken studentsamskipnad den enkelte fagskole skal være tilknyttet.

24. LOVSPEIL

Nye §§	Gjeldende lov	Prop. 44 L – vedtatt, men ikke trådt i kraft .	Tiltak i Fagskolemeldingen
1	§ 1 første ledd og andre ledd andre og tredje punktum,		Tiltak 2 og 20
2	§ 1 andre ledd første punktum, tredje til femte ledd		
3	§ 1 a		
4	§ 2		Tiltak 30
5	§ 17	§ 25	
6	§ 14		
7	NY, § 5 tredje ledd bokstav b, fagskoleforskriften § 1-1		
8	§ 3 andre og tredje ledd, § 4 første og tredje ledd	§ 3 tredje, fjerde, syvende ledd og åttende ledd	Tiltak 8
9	§ 3 fjerde ledd	§ 3 andre ledd sist punktum og femte ledd	Tiltak 9, 10
10	NY		
11	§ 3 femte ledd	§ 3 sjetten ledd	Tiltak 11
12	§ 3 sjetten ledd	§ 3 første, andre og niende ledd	
13	§ 4 fjerde ledd		
14	§ 4a		Tiltak 12
15	NY		Tiltak 24, 26, 27, 28
16	§ 5 første og tredje ledd bokstav a, c og d		Tiltak 41
17	NY		Tiltak 40
18	§ 5 andre ledd		
19	§ 13		
20	§ 6		
21	§ 8		
22	§ 7		
23	§ 9		
24	§ 10		
25	§ 11		
26	§ 12		
27	NY		
28	§§ 15 og 16	§ 15	
29		§ 16	
30		§ 17	
31		§ 18	
32		§ 19	
33		§ 20	
34		§ 21	
35		§ 22	
36		§ 23	
37		§ 24	
38	§ 1b		
39	§ 3 åttende ledd	§ 11 ellefte ledd	

40	NY		Tiltak 38
41	§ 18	§ 26	

Arkivnr: 2017/6158-2
Saksbehandlar: Sunniva Schultze-Florey

Saksframlegg**Saksgang**

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda	46/17	29.08.2017
Utval for opplæring og helse		05.09.2017

Høyring - Innføring av forbod mot plagg som heilt eller delvis dekkjer andletet i barnehagar, skular mm.**Samandrag**

Kunnskapsdepartementet har sendt på høyring eit framlegg til endringar i barnehagelova, opplæringslova, friskulelova, folkehøgskulelova, vaksenopplæringslova, universitets- og høgskulelova, fagskulelova og introduksjonslova. Høyringsnotatet inneheld framlegg om å innføre forbod mot bruk av plagg som heilt eller delvis dekkjer andletet i barnehagar og utdanningsinstitusjonar. Forbodet vil gjelde i offentlege og private institusjonar, og vil omfatte barnehagar, grunnskular og vidaregåande opplæring, vaksenopplæring, folkehøgskular, fagskular, universitet og høgskular og opplæring gjeve med heimel i introduksjonslova. Frist for å svare på høyringa er sett til 20. september 2017.

Forslag til innstilling

1. Hordaland fylkeskommune støttar ikkje framlegget om forbod mot plagg som heilt eller delvis dekkjer andletet i barnehagar, skular, universitet og høgskular og ordningane etter introduksjonslova. Eventuelle problem som kan oppstå ved bruk av slike plagg, kan avhjelpast på andre måtar som ikkje grip inn i retten til utdanning.
2. Dersom bruken av andletsdekkjande plagg aukar i omfang, eller det viser seg at bruken ikkje kan handterast gjennom god samhandling på skulane, kan lovgjevar vurdere spørsmålet om forbod på nytt.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Svein Leidulf Heggheim
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 15.08.2017

Kunnskapsdepartementet har sendt på høyring eit framlegg til endringar i barnehagelova, opplæringslova, friskulelova, folkehøgskulelova, vaksenopplæringslova, universitets- og høgskulelova, fagskulelova og introduksjonslova. Høyringsnotatet inneheld framlegg om å innføre forbod mot bruk av plagg som heilt eller delvis dekkjer andletet i barnehagar og utdanningsinstitusjonar. Forbodet vil gjelde i offentlege og private institusjonar, og vil omfatte barnehagar, grunnskular og vidaregåande opplæring, vaksenopplæring, folkehøgskular, fagskular, universitet og høgskular og opplæring gjeve med heimel i introduksjonslova. Frist for å svare på høyringa er sett til 20. september 2017.

Bakgrunn for framlegget

Ved handsaminga av representantforslag 8:3 S (2016-2017) har Stortinget i Innst. 63 S (2016-2017) bede regjeringa på eigna måte å utarbeide og eventuelt gjere framlegg om nasjonale reglar som sikrar at andleta til elevar, studentar og lærarar skal vere fullt ut synlege i skular og på universitet og høgskular. Formålet med framlegget er mellom anna å sørge for godt sosialt samvær og tilfredsstillande utvikling hjå små barn. Det vert peika på at tildekking kan vere til hinder for god samhandling og kommunikasjon i skulen, og at god kommunikasjon er avgjerande for eit godt læringsutbytte og for at barn skal kjenne seg trygge. Vidare er omsyn til tryggleik, høve til identifikasjon og omsyn til hygiene trekt fram som argument for eit forbod. Ein nemner fare for radikalisering som eit argument for forbod; eit argument som er grunngeve med tilvising til Åsne Seierstad sin roman *To søstre*.

Høyringsbrevet viser til at det er lite forskning på følgjene av å nytte andletsdekkjande plagg i undervisning. Den avgrensa forskinga som er gjort, gjev ingen klåre indikasjonar på om niqab og burka kan utgjere eit hinder for full deltaking i og utbytte av undervisninga. Vidare er det peika på at eit forbod vil kunne få store integreringsmessige konsekvensar for samfunnet. Ein legg til grunn at forbodet vil føre til auka trakassering av muslimar, då eit forbod vil kunne bidra til å legitimere trakassering og hatkriminalitet. Ein fryktar og auka stigmatisering og utanforskap og eit auka skilje mellom majoritetsbefolkninga og den norske muslimske befolkninga.

Ny lovtekst

Framlegget til forbod er tenkt inn som ny § 9-7 i opplæringslova med følgjande lovtekst:

«§ 9-7 *Forbod mot bruk av klesplagg som heilt eller delvis dekkjer ansiktet*

Elevar skal ikkje bruke klesplagg som heilt eller delvis dekkjer ansiktet

- i undervisninga
- i friminutt på skulen sitt område
- på turar og arrangement i regi av skulen
- når skuleeigar tilbyr leksehjelp etter § 13-7a
- i skulefritidsordninga,

med mindre bruken av slike plagg er grunnlagt i klimatiske, pedagogiske, helsemessige eller sikkerheitsmessige forhold.

Skuleeigar kan regulere i ordensreglementet kva reaksjonar som skal nyttast ved brot på første ledd.

Dei som arbeider på skulen og som er i kontakt med elevane, skal ikkje bruke klesplagg som heilt eller delvis dekkjer ansiktet i arbeidstida, med mindre bruken av slike plagg er grunnlagt i klimatiske, pedagogiske, helsemessige eller sikkerheitsmessige forhold. Dersom nokon opptrår i strid med forbodet, skal skuleeigar be vedkomande om å ta av seg plagget som dekkjer ansiktet. Tar ikkje vedkomande av seg plagget, skal skuleeigar be vedkomande om å forlate skulens område for resten av arbeidsdagen. Gjentekne brot på føresegna kan vere grunnlag for oppseiing etter reglane i arbeidsmiljølova kapittel 15.»

Forbodet vil gjelde all undervisning og om lag all aktivitet i skulen sin regi, for både elevar og tilsette. Det er sett opp ein god del unntak for andletsplagg som vert nytta for å gje vern mot til dømes kulde og sterk sol

og plagg som vert nytta av omsyn til helse eller sikkerheit som verneutstyr. I praksis er det muslimske kvinner sin bruk av niqab og burka som vert omfatta av forbodet.

Departementet legg ikkje opp til nasjonale retningslinjer for korleis eit slikt forbod skal handhevast, men let det vere opp til dei einiskilde skuleeigarane å fastsette dette i ordensreglementet.

Rettsleg grunnlag

Det er noko ulik praksis kring spørsmålet om lovforbod mot plagg som heilt eller delvis dekkjer andletet i ulikt lovverk. Frå norsk praksis finst det ei klagesak frå Likestillings- og diskrimineringsnemnda, klagesak 08/2010, om eit arbeidsreglement med forbod mot bruk av andletsplagg. Likestillings- og diskrimineringsnemnda kom til at forbodet var lovstridig då det hovudsakleg ville ramme muslimske kvinner som nyttar hijab.

Høyingsbrevet støttar seg på vurderingar gjort av lovavdelinga i Justisdepartementet, både uttalen frå 2007 og nyare uttalar. Lovavdelinga viser til Frankrike sitt forbod mot bruk av plagg som dekkjer andletet i det offentlege rom. Frankrike var det første landet i Europa til å innføre eit slikt forbod. Frankrike skil seg her frå Norge ved å ha eit klårt skilje mellom stat og religion. Borgarane sine religiøse eller livssynsmessige overtydingar vert rekna som ei privatsak. Sekularisme er ein grunnleggjande verdi i den franske staten. Slik er det ikkje i Norge, skiljet mellom stat og religion er av nyare dato og har ingen slik tradisjon eller vert rekna som ein grunnleggjande verdi. Lovavdelinga konkluderer med at eit forbod truleg ikkje er i strid med menneskerettane, og viser til den Europeiske Menneskerettsdomstolen, EMD, si sak *S.A.S mot Frankrike*. FN sin menneskerettskomité har ikkje handsama nokon saker som handlar om forbod mot plagg som dekkjer andletet, og det er knytt noko uvisse til utfallet av ei slik sak. Lovavdelinga konkluderer likevel med at eit slikt forbod truleg vil kunne gå gjennom så lenge det er grunngjeve i omsynet til integrering, kommunikasjon og læringsutbytte for elevane.

Departementet legg til grunn at skuleeigar etter dagens regelverk i ordensreglementet kan vedta forbod mot å nytte plagg som heilt eller delvis dekkjer andletet så lenge forbodet er nøytralt utforma, er grunngjeve i sakleg formål, er naudsynt og ikkje uforholdsmessig inngripande.

Særs få elevar med plagg som dekkjar andletet

Elevar som brukar plagg som dekkjer andletet heilt eller delvis, er ikkje registrert som eit problem i dag. Som regjeringa sjølv peikar på, er det særs få kvinner i Norge i dag som nyttar niqab, og det er lite truleg at nokon nyttar burka. Det er svært få elevar som nyttar niqab. I Hordaland er det ikkje meldt om problem knytt til elevar som nyttar niqab.

Alternative løysingar

Eventuelle problem som skulle oppstå som følgje av at elevar vel å kle seg med ansiktsdekkjande klesplagg, vil ein kunne løyse på andre måtar enn ved eit forbod. Identifikasjon ved gjennomføring av eksamen eller ved kontroll med kven som er på skuleplassen, vert i dag gjort ved å sjekke legitimasjon og ved å utstyre elevane med adgangskort. Dette kan òg gjerast med ansiktsdekkjande klesplagg, då ein ved kontroll ber dei vise andletet. I Sverige har ein valt å ikkje innføre eit forbod mot heildekkjande andletsplagg, då ein heller løyser eventuelle problem om dei skulle oppstå.

Spørsmål frå departementet

Departementet ber om tilbakemelding på om forbodet bør gjelde for lærlingar, praksisbrevkandidatar og lære kandidatatar når dei får opplæring i bedrift

Etter fylkesrådmannens syn bør ikkje eit eventuelt forbod gjelde for opplæring i bedrift. Dette er grunngjeve med fagopplæringa sin karakter, at opplæringa er eit samarbeid mellom læreverksemdene og fylkeskommunane. Fylkeskommunen har ansvar for godkjenning og oppfølging av læreverksemdar, og verksemdene har sjølv styringsrett som per i dag omfattar arbeidsavtalen og lokale instruksar.

Departementet ber særleg om tilbakemelding på spørsmålet om sanksjonering av elevar som bryt forbodet mot å nytte ansiktsdekkjande plagg

Departementet viser sjølv til at det alltid vil vere føremålstenleg i første omgang å ta ein samtale med eleven det gjeld, før ein vurderer sanksjonar. Etter departementet sitt syn vil det sjeldan vere aktuelt med bortvising for brot på eit eventuelt forbod mot plagg som dekkjer andletet.

Bortvising er den mest inngripande reaksjonen ein har for brot på ordensreglementet. Før ein kan gjere vedtak om bortvising, skal andre hjelpe- og refsingstiltak vere vurdert. Sanksjonar etter ordensreglementet er ikkje føremålstenleg for situasjonar der problem oppstår som følge av plagg som dekkjer andletet. I desse situasjonane vil ein truleg kome lenger med samtalar med den eller dei elevane det gjeld og konkrete løysingar på dei einskilde problema.

Fylkesrådmannen konkluderer med at framlegget til lovforbod mot andletsdekkjande plagg i undervisningssituasjonar ikkje kan støttast. Eventuelle problem ved slike plagg kan avhjelpast på andre måtar, som ikkje grip inn i retten til utdanning.

Dersom bruken av andletsdekkande plagg aukar i omfang, eller det viser seg at bruken ikkje kan handterast gjennom god samhandling på skulane, kan lovgjevar vurdere spørsmålet om forbod på nytt.

PS 47/17 Ymse